SAIGON

Semne de întrebare

Deci la Saigon a avut loc o nouă lovitură de stat. A cincea la număr, — notează comentatorii. În mai puțin de un an de zile, succesiunea diverselor nume în avanscena politică sud-vietnameză este într-adevăr copleșitoare. După răsturnarea lui Diem, a fost instaurat regimul generalului Minh ; urmează apoi guvernul Khanh, din nou primul om al puterii pare să fie Minh, la 13 septembrie un grup de militari (fostul ministru de interne Lam Van Phat și se pare generalul Khiem, ambii eliminați recent din formula guvernamentală) ocupă posturile principale din capitală ; în sfîrșit, în seara aceleiași zile totul se „normalizează".

Evenimentele de acum cîteva zile aveau loc în momentul în care comentatorii considerau că elementul cel mai semnificativ din recentele declarații făcute de ambasadorul american Maxwell Taylor în călătoria sa la Washington este exprimarea dorinței de stabilizare politică. „Situația politică din Vietnamul de sud, spunea el, trebuie să devină în sfîrșit stabilă". Unii comentatori au fost și au rămas sceptici în această privință. După cum spunea de pildă comentatorul agenției *Associated Press*, William Ryan, „dilema constă în primul rînd în faptul că țara este scindată. Instabilitatea își are izvorul în nemulțumirea elementelor intelectuale față de lipsa unui guvern reprezentativ. Într-adevăr, poate exista oare un guvern reprezentativ acolo unde s-a pierdut controlul asupra unei mari părți a teritoriului ?...".

Problema instabilității politice este într-adevăr elementul caracteristic al situației din Vietnamul de sud. Componentele ei sînt atît diferendele dintre comunitățile religioase (4 milioane de budiști, 1,5 milioane de catolici, aproximativ același număr de kaodaiști, 500 000 de membri ai organizației religioase și politice Hoa-Hao și peste 100 000 de protestanți), cît mai ales în ultimul timp, accentuarea la maximum a luptei pentru putere între conducătorii militari.

Vechile rețete de „stabilitate" n-au dat rezultat și este firesc faptul că ele nu mai au credit nici măcar în cercurile cel mai mult „interesate" în situația din Vietnamul de sud. Ca atare, de cîtva timp la Saigon sînt preconizate „reforme" și se încearcă o „stabilizare" prin alte mijloace.

Una din preocupări este încercarea de alăturare a unor noi categorii la baza de guvernare a grupului conducător. Într-adevăr, Ngo Dinh Diem instaurase nu numai o dictatură militară și politică a adepților săi, ci și o dictatură teocratică. Fratele său, Ngo Dinh Nhu, era considerat capul spiritual al catolicilor din Vietnamul de sud și sub auspiciile lui au avut loc cunoscutele acțiuni de persecutare și reprimare a budiștilor. Mișcarea budistă a canalizat încă în acea perioadă protestul diferitelor cercuri ale burgheziei naționale, nemulțumite de situația lor. Răsturnarea regimului lui Ngo Dinh Diem nu a modificat tabloul. Scurta perioadă de dominație a lui Duong Van Minh, dar mai ales regimul lui Nguyen Khanh au însemnat continuarea politicii împotriva budiștilor, sprijinul regimului Khanh fiind reprezentat în special de cercurile catolice și de partidul Dai Viet. Acest partid ultrareacționar include printre altele pe acele „persoane strămutate" sosite pe teritoriul Vietnamului de sud în perioada anilor 1954—1955 din Vietnamul de nord, moșieri și mare burghezie alungată de la putere de regimul democrat-popular din nordul Vietnamului, precum și vîrfurile feudale și unele elemente ale burgheziei din Vietnamul de sud. Reprezentanții acestui partid socotiți drept „teoreticienii" regimului de la Saigon, și propagatori ai „marșului spre nord", au avut o serioasă pondere în guvernul sud-vietnamez pînă la recentele evenimente. Liderul partidului, Nguyen Ton Hoan, vicepreședinte în primele două guverne care au urmat după răsturnarea lui Ngo Dinh Diem, era apreciat ca o „personalitate puternică din umbră" la Saigon. El era secondat de o serie de alte personalități, membre ale partidului Dai Viet, care ocupau funcții cheie în guvernul de la Saigon.

În sfîrșit, acest tablou trebuie completat cu menționarea generalului Tran Thien Khiem, pînă nu demult ministru de război, reprezentantul tendințelor cele mai dure din statul major sud-vietnamez, care se bucură de sprijinul necondiționat al partidului Dai Viet. Lovitura de stat pe care o pregătea partidul Dai Viet urmărea în ultimă instanță legalizarea situației existente prin trecerea întregii puteri politice în mîinile acestei grupări și numirea lui Nguyen Ton Hoan în funcția de prim-ministru. Datorită presiunilor partidului Dai Viet, din armată au fost scoși o serie de ofițeri superiori „bănuiți" de sentimente neutraliste. Este vorba de generalii Nguyen Van Vy, sosit în cursul acestui an la Saigon, pînă în decembrie fiind colonel în armata franceză, colonelul Tran Dinh Lam și alții. Îndepărtarea lor a fost apreciată de presa sud-vietnameză ca o lichidare a unui „complot neutralist".

În momentul de față, în avanscena politică de la Saigon par a intra cercurile budiste. Alianța cu partidul Dai Viet și cu cercurile catolice a fost denunțată de Minh și Khanh, principalii reprezentanți ai acestora au fost expulzați. A survenit o ruptură și între Khanh și Khiem, pînă nu demult comandant suprem al armatei. Au fost numiți noi miniștri, căutați printre adversarii direcți ai regimului Ngo Dinh Diem, care pînă acum n-au fost asociați nici unei formule guvernamentale, cum ar fi de pildă Nguyen Luu Vien, actualmente ministru de interne, și Tran Van Huong, prefect al Saigonului. Măsura care a produs însă cea mai mare surpriză a fost reîncadrarea în armată pentru „restabilirea unității armatei" a ofițerilor îndepărtați pentru „sentimente neutraliste" (Nguyen Van Vy, Tran Van Don, Mai Huu Xuan, Ton That Dinh și Le Van Kim). Această măsură a fost apreciată ca o încercare fără echivoc a generalului Khanh de a-și asigura în armată o contrapondere față de ofițerii credincioși lui Khiem.

Aceste modificări s-au făcut paralel cu o apropiere fățișă față de cercurile budiste. Această operație complexă a început prin acceptarea de către Khanh a ultimatumului pus de conducătorul budist din Vietnamul de sud, Thich Tinh Khiet. În urma acestui ultimatum au fost eliberați din închisoare toți cei închiși în cursul manifestațiilor antiguvernamentale. Victimele represiunilor au fost înmormîntate cu participarea reprezentanților guvernului. Cenzura a fost ridicată și s-a permis presei sub influența budistă să publice articole care ofereau o perspectivă considerată acum cîtva timp „neobișnuită" pentru viitorul regimului politic de la Saigon. Astfel, revista budistă *Hai Trieu Am* a publicat un articol considerat un fel de apel adresat în favoarea unei înțelegeri cu Frontul de Eliberare Națională pentru pace în Vietnamul de sud. În acest articol se poate citi, printre altele : „Să se pună capăt suferințelor... Să ne gîndim la cei care mor în fiecare zi... Războiul fratricid stîrnește ura în rîndul națiunii". În concluzie, articolul preconizează „eliberarea Vietnamului de lupta ideologică".

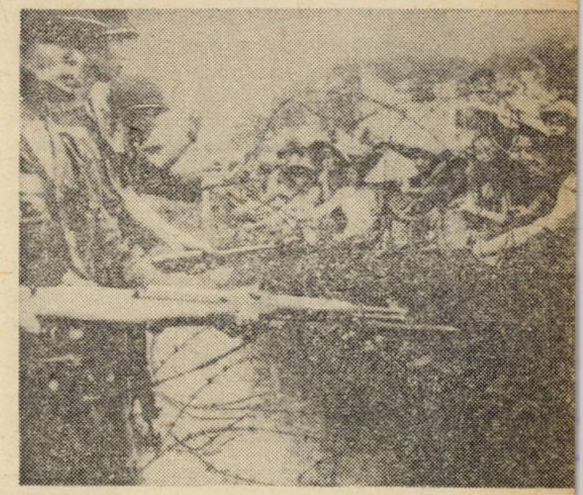

Pe străzile Saigonului.

Ascensiunea mișcării budiste a stîrnit în mod vădit nemulțumirea acelor cercuri din Vietnamul de sud și din străinătate care se opun oricărei soluții negociate. Dealtminteri lovitura de stat de duminică a fost, printre altele, apreciată de observatori ca fiind „antineutralistă și militară", și survenind „după agitațiile budiste în favoarea păcii care au urmat revenirii triumviratului la putere" *(France Presse)*. Unii comentatori americani (Beverly Deepe de la *New York Herald Tribune*) susțin chiar că războiul din Vietnamul de sud ar deveni inutil în condițiile în care se permite ca în viața politică sud-vietnameză să circule idei despre „pacea în rîndul națiunii".

Dar în același timp corespondenții prezenți la Saigon semnalează, de pildă, faptul că chiar în cadrul conducerii budiste din Vietnamul de sud nu există o unanimitate în ceea ce privește soluțiile ce trebuie preconizate pentru viitor. Unele cercuri budiste, în frunte cu Nguyen Huu Tri, preconizează chiar o intensificare a războiului împotriva forțelor patriotice.

Încercarea deci de a trage o linie de demarcație între budiști și catolici este foarte riscantă. Ceea ce este în genere comun părerilor exprimate de numeroși comentatori asupra situației politice din Vietnamul de sud este faptul că există un curent, comun multor cercuri, ostil războiului și favorabil unei soluții politice negociate.

În această ordine de idei pot fi date cîteva exemple semnificative. O mare

influență în rîndul budiștilor și a cercurilor studențești o are partidul politic „Partidul național din Vietnam", partid al burgheziei naționale. Liderul său, Vu Kuong Khan, care a refuzat să participe la guvern, se pronunță pentru reglementarea politică a problemei sud-vietnameze, deși evită să facă o publicitate prea mare poziției sale. În sfîrșit, este semnificativă poziția așa-numitului „Comitet pentru pacea și renașterea Vietnamului" aflat în exil la Paris, condus de fostul președinte de consiliu Tran Van Huu. Într-un document publicat recent și reprodus de *Le Monde Diplomatique*, acest comitet preconizează, printre altele: „Trebuie să se înceteze de a se pune obstacole unei discuții libere între sud-vietnamezi... Trebuie să se constituie o echipă politică nouă din oameni reprezentativi care să negocieze cu americanii retragerea progresivă a trupelor lor și menținerea unui ajutor economic substanțial; cu guvernul de la Hanoi posibilitatea unei reluări amicale a relațiilor umane și economice la nivelul liniei de demarcație; cu Frontul de Eliberare în vederea modalității și condițiilor reintegrării membrilor săi în viața politică normală și integrarea unei părți din combatanți în noua armată națională".

Recentul apel al Frontului de Eliberare Națională din Vietnamul de sud preconiza, de altfel, formarea unui guvern cu o largă bază de participare, incluzînd persoane politice „oricare ar fi tendința lor politică" sau „relațiile lor cu fostul guvern", retragerea trupelor străine din Vietnamul de sud, reîntoarcerea la o viață normală. Apelul arăta că o întîlnire între reprezentanți ai forțelor care luptă pentru pace și neutralitate în Vietnamul de sud „a devenit extrem de urgentă".

Fără îndoială, noile elemente apărute în viața politică sud-vietnameză sînt încă într-o fază embrionară. Evoluția lucrurilor va putea îngădui să se înțeleagă în ce măsură echipa politică de la Saigon intenționează să țină seama de aceste opinii.

Deocamdată este vorba de declarații. Și ele sînt numeroase. Își exprimă părerea Maxwell Taylor, secretarul de stat Rusk, Goldwater, Khanh, William Bundy... Se constată în orice caz o preocupare susținută în cercurile responsabile ale Administrației pentru realizarea unei stabilități politice în Vietnamul de sud, care pare a fi foarte necesară în acest moment cînd disputa electorală include cu multă perseverență în sfera ei aspectele politicii în sud-estul asiatic. Secretarul de stat Rusk a rostit într-un timp scurt două expuneri. Conferința de presă din 14 septembrie de la Washington a fost aproape în întregime consacrată problemelor sud-vietnameze. Rusk și-a exprimat speranța că vîrfurile politice sud-vietnameze „își vor da seama de importanța primejdiilor pe care le prezintă lipsa de unitate și vor ajunge la un moratoriu în domeniul divergențelor pe plan intern, astfel încît să se poată păși înainte spre o stabilitate națională".

Este oare această perspectivă în momentul de față realizabilă? Khanh este de părere că „în prezent, situația s-a clarificat". Declarații de acest fel s-au mai făcut. Și nu pare deloc nefiresc faptul că observatorii din Saigon susțin: „Totuși situația este departe de a fi clară" *(U.P.I.)*. Ultimele știri anunță mari „agitații sociale" la Saigon. Originea lor este dificil de precizat. Dar orientarea lor este destul de clară: împotriva oricărei reîntoarceri la trecut (organizatorii manifestației au căutat să protesteze împotriva ultimei lovituri de stat calificată ca „diemistă").

Săptămînile care vor urma, cu surprizele lor inerente în evoluția cotidiană sud-vietnameză, ar putea aduce un răspuns mai consistent actualelor semne de întrebare.

Sergiu VERONA

WASHINGTON

Cuvinte și acțiuni

Poate că în primele zile de octombrie președintele Johnson se va conforma obiceiului care cere ca un candidat american să străbată țara în lung și în lat pentru a îndeplini cele două ritualuri cunoscute sub numele de „handshaking" și „babykissing". A strînge mii, zeci de mii de mîini și a săruta, unul cîte unul, grupuri cît mai mari de copii, sînt tradiții aproape superstițioase. Se crede că ele îi feresc pe candidați de primejdia nepopularității.

Deocamdată însă, Lyndon Johnson, ținînd probabil seama de dictonul care zice că cel mai mare atu pentru un candidat la președinție este adresa 1600 Pennsylvania Avenue, Washington, D.C., a hotărît să-și dirijeze campania electorală de la Casa Albă. În loc să parcurgă drumurile Americii în căutare de voturi, președintele preferă să rămînă în biroul său. Tactica dovedește o atentă luare în considerare a spiritului practic al americanilor. „Judecați-mă după fapte", pare a spune președintele. Și uneori o și spune direct.

Forța cuvîntului și a prezenței în mijlocul maselor nu este însă subestimată de organizatorii campaniei electorale a partidului democrat. De la 6 la 9 octombrie, dna Johnson va călători prin 8 state din sudul S.U.A. cu un tren anume afectat, denumit „Lady Bird special". Fiicele președintelui vor lua parte și ele la campania electorală. Membrii guvernului au sarcini precis repartizate: în timp ce Dean Rusk și McNamara trebuie să fie gata în orice moment să răspundă criticilor senatorului Goldwater referitoare la politica externă sau la politica militară, ceilalți miniștri, mai ales deținătorii portofoliilor agriculturii, muncii, comerțului și finanțelor trebuie să explice tezele Administrației în cele patru colțuri ale țării.

Președintele, însă, a refuzat să-și dezvăluie planurile de campanie. De fiecare dată cînd i s-au pus întrebări în această privință a răspuns sau a lăsat să se înțeleagă că deplasările sale vor fi subordonate treburilor de stat care, cel mai adesea, îl reține la Washington. Deplasări fulger ca cea făcută săptămîna trecută la Harrisburg, călătorii cu un obiectiv precis determinat așa cum a fost cea întreprinsă în regiunea pustiită de uraganul Dora și, în rest, o intensă activitate concretă — așa procedează în prezent.

Atunci cînd Goldwater, de pildă, atacă problema „violenței pe străzi", acuzînd guvernul că, prin încurajarea revendicărilor populației de culoare a favorizat recentele tulburări rasiale din diverse orașe americane, Johnson răspunde ordonînd Biroului Federal de Investigații să pregătească un studiu asupra mișcărilor care au avut loc, pentru a se putea lua măsuri pe baza lui. Se crede că raportul FBI va indica o importantă responsabilitate a cercurilor extremiste de dreapta care, în majoritatea cazurilor, au aținat spiritele. În același timp, se anunță diverse măsuri practice. Astfel, la New York s-a aprobat o primă investiție de 3 400 000 de dolari în cadrul programului Haryou-Act, care prevede cheltuirea a 118 milioane de dolari în trei ani pentru combaterea delicvenței juvenile prin crearea unor posibilități de calificare pentru tinerii lipsiți de resurse materiale. Chiar dacă este o acțiune minimă, este totuși o acțiune. Uneori trec însă la acțiune goldwateriștii sau cel puțin susținătorii lor din tagma rasiștilor neînduplecați.

— Au dat frîu liber unei hoarde de agenți federali în mijlocul nostru, s-a strigat cu cîteva zile în urmă la Danielsville în statul Georgia. Președintele Johnson i-a trimis să mișune. Revoluția socială a împins țara cu acțiuni de boicot, revolte, cîini polițiști, pompe de incendiu. Ei pot izbuti să introducă legi prin forță, pot obține ca ele să fie sprijinite și declarate constituționale de Curtea Supremă. Pot călca în picioare deosebirea între jurisdicția federală și drepturile statelor. Dar, în numele a tot ceea ce este sfînt, nu vor reuși niciodată să distrugă sistemul juriilor.

Un discurs electoral? Nicidecum: pledoaria apărării în procesul celor doi membri ai Ku-Klux-Klan-ului care l-au asasinat pe educatorul negru Lemuel Penn, ofițer superior în armata americană. Avocatul nu s-a ostenit să infirme probele directe de vinovăție produse de acuzare. Filipica antiguvernamentală a fost suficientă pentru a obține un verdict de achitare.

Acțiunile de acest fel reprezintă — indiferent de intențiile autorilor lor și dincolo de grava lor semnificație — o ilustrare a cuvintelor despre „drepturile statelor" care revin atît de des în discursurile lui Goldwater. Și chiar dacă la

Danielsville o parte a populației ar aplauda asemenea cuvinte și materializarea lor, pentru majoritatea alegătorilor americani ele constituie un semnal de primejdie.

Există, apoi categorii importante de alegători americani interesați în reducerea impozitelor. Se știe că actuala Administrație a efectuat o asemenea reducere. Este un fapt. Acum, contribuabilii respectivi află de la Goldwater că această reducere a fost „o șmecherie impulsivă, masivă, motivată de interese politice". Candidatul republican promite, pentru cazul în care ar fi ales, o cu totul altfel de reducere a impozitelor, una „sănătoasă și sigură" care va merge în 5 ani pînă la 25 la sută din cuantumul lor actual. Echilibristica verbală cunoaște și alte asemenea jonglări cu termenii.

Dacă, astăzi, sondajele Gallup arată că trei republicani din zece sînt dispuși să voteze pentru democrați, aceasta se datorează, în bună măsură, atitudinii ponderate manifestate de cei din urmă în campania electorală, prin contrast cu supralicitările republicane.

Se observă însă și un alt fenomen, o omisiune care nu pare întîmplătoare: în cele mai recente discursuri ale președintelui Johnson sînt amplu prezentate cifre și date despre expansiunea economiei americane. Despre decalajele de nivel, despre inegalitățile economice și sociale care l-au determinat la începutul anului pe președinte să lanseze „războiul împotriva sărăciei" nu se mai vorbește de loc. Lozinca democrată „prosperitate și pace" este exemplificată prin realizările pe care Administrația le poate trece la activul ei. Reversul medaliei nu mai este arătat, cel puțin pentru moment.

Organizatorii campaniei electorale democrate mizează mult pe dorința alegătorilor de a se continua și adînci procesul de destindere a încordării internaționale. Discursul rostit de Dean Rusk la Clubul economic din Detroit este, în esență, o pledoarie pentru coexistență și pentru întrecere pașnică. Cu fiecare prilej, reprezentanții guvernului semnalează catastrofa pe care ar constitui-o un război nuclear și relevă în ce măsură au contribuit și contribuie personal la evitarea lui. „Pe vremea cînd eram senator, a reamintit președintele, m-am dus la O.N.U. pentru a cere tuturor țărilor să se unească în explorarea pașnică a spațiului cosmic. Ca vicepreședinte am acționat în favoarea tratatului pentru interzicerea experiențelor nucleare în atmosferă".

Ușurința cu care Goldwater vorbește despre problema minuirii armelor nucleare, dintre care unele au devenit deodată „mici, convenționale", și ar trebui încredințate, după părerea lui, comandanților militari, pentru a le folosi cînd doresc, este combătută cu multă energie de liderii democrați.

Aflăm acum că între consilierii candidatului republican sînt disensiuni în ce privește tactica sa în această privință. „Înaltul comandament al lui Goldwater este cuprins de o atmosferă de disperare, scriu Roland Evans și Robert Novak în *New York Herald Tribune*. Principalii săi adjutanți știu că senatorul a pornit-o prost. Ei simt că, pentru a evita o înfrîngere zdrobitoare, trebuie să schimbe pasul". Cum?

— I-am spus lui Barry că, dacă aș fi în locul lui, aș exclude cuvîntul „nuclear" din vocabularul meu pe tot restul campaniei, mărturisește prietenilor săi unul din principalii lideri republicani.

Dar Goldwater nu procedează așa, ci dimpotrivă. Ultima lui inițiativă a fost lansarea unui soi de plebiscit, neoficial, printre comandanții militari americani: doresc sau nu să dispună singuri în privința utilizării armelor atomice?

În această formă, dezbaterea electorală în problema armei nucleare nu poate fi decît în avantajul guvernului. Altfel ar sta lucrurile dacă republicanii și-ar da seama, după cum scrie James Reston în *New York Times*, că „problema cu adevărat importantă în chestiunea forței nucleare a Americii nu constă, cum afirmă Goldwater, în aceea că ea ar scădea, ci dimpotrivă. Problema este că această forță se stochează în continuare, la un preț astronomic".

Mai mult, se anunță că luna viitoare se vor organiza exerciții în Pacific „pentru a evalua capacitatea Statelor Unite de a relua experiențele nucleare atmosferice în caz de nevoie" și se publică un raport despre numeroasele experiențe nucleare subterane efectuate în ultimul an. Dar republicanii goldwateriști nu se gîndesc să critice guvernul pentru asemenea lucruri sau pentru că nu a contribuit la progresul tratativelor de dezarmare din acest an sau la completarea tratatului de interzicere a experiențelor nucleare.

Ei agită spiritele în sens contrar. La fel procedează și în problema Vietnamului de sud. Vietnamul de sud constituie, într-adevăr, după cum spune și Goldwater, un eșec. Dar, și aici îl vom cita din nou pe Reston: „greșeala este, nu cum spune Goldwater, că Administrația ar fi prea timidă în atacurile împotriva nordului, ci că s-a înfundat într-un război datorită unei concepții greșite, că a judecat prost lucrurile și că de atunci a indus aproape continuu țara în eroare".

„Politica americană față de Vietnam nu se schimbă", a declarat președintele Johnson într-o conferință de presă ținută după ce a ascultat raportul ambasadorului Taylor, venit special de la Saigon pentru a spune că acolo situația este „normală". Or, atîta timp cît politica de intervenție va rămîne neschimbată iar starea de război civil va fi apreciată drept normală, Vietnamul de sud va constitui o ipotecă grea pe activul politicii americane.

Felicia ANTIP

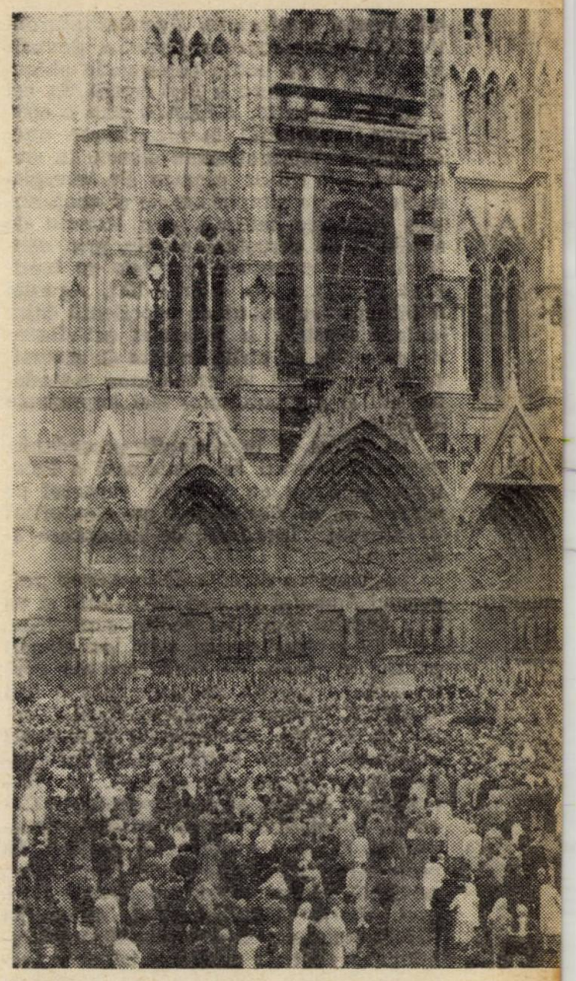

Cu prilejul comemorării bătăliei de la Marna (1914). Aspect de la manifestația din fața catedralei din Reims

VIENA

La Agenția internațională pentru energia atomică

La 14 septembrie, în sala mare a Palatului Hofburg din Viena, și-a deschis lucrările cea de-a VIII-a sesiune a Conferinței generale a Agenției internaționale pentru energia atomică. Actuala sesiune a acestei organizații internaționale se desfășoară sub semnul reușitei forumului mondial al științei și tehnicii nucleare, Conferința a III-a a Națiunilor Unite pentru aplicațiile pașnice ale energiei atomice, care s-a încheiat recent la Geneva.

Atît directorul general al Agenției, dr. S. Ecklund, cît și dl Pasquale Spinelli, secretar general adjunct al Organizației Națiunilor Unite, au subliniat în cuvîntul lor la ședința de deschidere a Conferinței, colaborarea rodnică între aceste două organizații internaționale în pregătirea Conferinței de la Geneva. Cu oca-

zia acestei conferințe, Agenția internațională pentru energia atomică a dovedit încă o dată că poate corespunde obiectivelor pentru care a fost creată. În cei 7 ani de existență, A.I.E.A. a adus o contribuție importantă la organizarea unei colaborări internaționale eficace în domeniul aplicațiilor pașnice ale energiei nucleare. Prin simpozioanele și conferințele științifice inițiate, prin bursele de studiu și de cercetare oferite, prin contractele de cercetare încheiate cu Instituții științifice din diferite țări, Agenția a înlesnit schimbul de experiență între statele membre, a încurajat activitatea de cercetare în țările în curs de dezvoltare, participînd la propagarea metodelor noi și a rezultatelor mai importante obținute

La fel ca și la sesiunile precedente, delegații prezenți în marea sală a Palatului Hofburg au ascultat raportul pe ultimul an al Consiliului guvernatorilor — organul interimar de conducere al Agenției.

Sesiunea va discuta de asemenea programul Agenției pe anii 1965—1966 și va fixa bugetul Agenției pentru anul viitor.

La 14 septembrie au avut loc alegeri pentru organele de conducere ale conferinței. În funcția de președinte a fost ales H. E. Eschauzier, ambasadorul Olandei în Austria, reprezentant permanent al acestei țări pe lîngă Agenția internațională pentru energia atomică. Ca vicepreședinți au fost aleși reprezentanții Canadei, Indiei, Indoneziei, Japoniei, Senegalului, R. S. S. Ucrainiene și Angliei. La propunerea șefului delegației Iugoslaviei, susținută de reprezentantul Italiei, acad. prof. Horia Hulubei, șeful delegației R. P. Romîne, a fost ales președintele Comitetului pentru probleme tehnice, programe și buget, unul din cele două mari comitete ale Conferinței generale.

Tot în prima sa ședință, Conferința generală a primit în rîndurile membrilor Agenției Ciprul, Kuweitul, Kenya și Republica Malgașă. În acest fel, numărul membrilor Agenției internaționale pentru energia atomică, care era în 1957 de 53 și este în prezent de 88, iar după prezentarea documentelor de ratificare a statutului A.I.E.A. de către aceste patru state, se va ridica la 92.

P. DUMITRU

Viena, 15 septembrie

MOSCOVA

Vizita președintelui Indiei

La invitația Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., în Uniunea Sovietică a sosit săptămîna trecută președintele Republicii India, dr. Sarvapalli Radhakrisnan. El se află pentru a treia oară în Uniunea Sovietică: în perioada 1949—1952 a reprezentat în calitate de ambasador India la Moscova; în 1956, în calitate de vicepreședinte a făcut o vizită de bunăvoință în Uniunea Sovietică. În actuala sa vizită, Sarvapalli Radhakrishnan este însoțit de ministrul de stat la Ministerul Afacerilor Interne, dna Lakshmi N. Menon, secretarul președintelui Shri S. Datt, precum și de o serie de alte personalități indiene. În cursul vizitei sale, președintele a făcut o călătorie prin Moscova, Leningrad, orașe din Armenia și va continua să viziteze o serie de alte centre importante ale Uniunii Sovietice.

În cursul convorbirilor pe care le-a avut cu conducătorii sovietici — cu A. I. Mikoian, președintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., și cu N. S. Hrușciov, președintele Consiliului de Miniștri, au fost abordate o serie de probleme privind relațiile internaționale actuale. Agenția TASS menționează astfel că în cadrul convorbirii avute de președintele Indiei cu șeful guvernului sovietic „au fost examinate problemele dezvoltării continue a relațiilor prietenești sovieto-indiene. Au fost, de asemenea, discutate probleme ale situației internaționale actuale și în mod special situația din Asia de sud-est care prezintă un interes comun". La aceste convorbiri, din partea sovietică a asistat printre alții ministrul Afacerilor Externe al U.R.S.S., Andrei Gromîko.

Cu prilejul diverselor întîlniri oficiale care au avut loc, în discursurile rostite vorbitorii au relevat consolidarea continuă a relațiilor dintre cele două state, faptul că actuala vizită contribuie la adîncirea permanentă a acestor relații. „Putem constata cu satisfacție — a declarat A. I. Mikoian — că relațiile dintre Uniunea Sovietică și India se întăresc și se lărgesc în permanență. Statele noastre colaborează în vederea soluționării multor probleme internaționale importante, an de an se extinde comerțul reciproc avantajos; se lărgește colaborarea economică, legăturile științifice și culturale".

Președintele Indiei în declarațiile sale a insistat asupra succeselor repurtate de Uniunea Sovietică în construcția pașnică. „Trebuie să tindem să construim o asemenea pace — a declarat Sarvapalli Radhakrishnan — care să fie un fel de casă în care să poată trăi fericită întreaga omenire. Țările noastre trebuie să acționeze în această direcție. Ele sînt interesate în apărarea păcii, în fericirea oamenilor. Lucrul acesta poate fi obținut, pentru aceasta există toate posibilitățile și resursele".

Opinia publică din ambele țări apreciază vizita președintelui Indiei ca fiind în folosul ambelor state. Într-un articol consacrat acestui eveniment, *Izvestia* relevă aportul Indiei la soluționarea problemelor internaționale litigioase. Printre altele, ziarul citează recenta propunere indiană făcută la conferința pentru dezarmare în vederea împiedicării răspîndirii armelor nucleare. „În ultimii ani, viața popoarelor noastre abundă în evenimente pline de semnificație, scrie ziarul. Numeroase fapte atestă prietenia sinceră dintre popoarele sovietic și indian. Uniunea Sovietică colaborează cu India în vederea construcției a 34 de întreprinderi. Multe din ele au și intrat în producție și contribuie la dezvoltarea și consolidarea sectorului de stat din economie".

„Vizita președintelui Republicii — scrie ziarul indian *Patriot* — este menită să declare lumii că India va continua politica lui Jawaharlal Nehru și nu se va abate de pe calea proclamată de liderul ei recunoscut".

N. PĂTRAȘCU

LONDRA

A început campania electorală

După întrevederea de rigoare cu regina, care a avut loc în cursul dimineții de marți la Castelul din Balmoral (Scoția), premierul Douglas-Home a anunțat oficial în cursul după amiezii aceleași zile data alegerilor: 15 octombrie. Dizolvarea Camerei Comunelor urmează să aibă loc spre sfîrșitul lunii curente. Între timp, primele file ale calendarului electoral au și fost smulse:

— concomitent cu închiderea celui de al 96-lea congres anual al sindicatelor britanice (T.U.C.), la 11 septembrie a fost dat publicității manifestul electoral laburist;

— sîmbătă, a doua zi, campania electorală a fost inaugurată prin cuvîntările liderilor partidelor și, după cum se exprimă presa britanică, ale celorlalți „tenori" principali atît conservatori cît și laburiști;

— luni, premierul Home a vorbit în comitatul Kent, fief consacrat al conservatorilor, iar la Londra a devenit cunoscut manifestul electoral al partidului liberal.

Așadar, motorul campaniei electorale britanice duduie din plin.

Rezoluția care a încoronat lucrările Congresului sindicatelor britanice le angajează să facă totul pentru a asigura victoria partidului laburist în alegerile parlamentare. Fiind principalul sprijin financiar și politic al acestui partid, sindicatele vor vărsa totodată campaniei electorale laburiste suma de 560 000 de lire sterline. Observatorii constată că, în perspectiva luptei pentru voturi, la congres s-a remarcat estomparea în public a discuțiilor care opuneau tradițional aripa dreaptă celei de stînga și în special pe secretarul general al T.U.C., — George Woodcock — lui Frank Cousins, șeful sindicatului transporturilor. În schimb, vorbitorii au criticat politica economică și socială a guvernului, manifestîndu-și îndeosebi îngrijorarea față de efectele automatizării asupra unor categorii de muncitori. O serie de rezoluții au avut drept numitor comun respingerea înghețării salariilor. Moțiunea prin care se cere accelerarea schimburilor comerciale cu țările socialiste a întrunit unanimitatea celor 1200 de delegați, reprezentînd 8 milioane de muncitori afiliați la T.U.C. Un alt document condamnă în mod sever politica de apartheid și lansează un apel muncitorilor din lumea întreagă în vederea boicotării sistematice a mărfurilor sud-africane. O moțiune adoptată tot în unanimitate cere revizuirea legii sindicale din 1906 care îngrădește libertatea de acțiune sindicală și dreptul muncitorilor la grevă. Deși o serie de vorbitori s-au declarat în favoarea naționalizării unor întreprinderi, ideea nu și-a găsit un loc explicit în materialele votate la congres. Cu o nuanță de ironie, corespondentul ziarului *Le Monde* conchide asupra desfășurării lucrărilor: „În ansamblu, parti-

dul laburist se poate felicita: congresul de la Blackpool n-a înfricoşat pe alegătorii de centru". Iar londonezul *Times* se exprimă în termenii următori: „la congres nu a fost «răsturnată barca» partidului laburist înainte de alegeri".

Pentru partidul conservator, apropiata confruntare electorală se anunţă dificilă. După înfrîngerea suferită în 1945, victoria electorală din 1951 i-a oferit posibilitatea de a-şi întări progresiv poziţiile. Majoritatea deţinută în Camera Comunelor în 1951 se rezuma la 16 locuri, pentru a ajunge în 1955 la 59, iar la ultimele alegeri din 1959 la 100. Tocmai perspectiva unor alegeri în condiţii dezavantajoase i-a îndemnat pe conservatori să fixeze cu atîta întîrziere data scrutinului, aceasta fiind prima legislaţie în care Camera Comunelor a funcţionat pînă la sfîrşitul mandatului său de cinci ani. Principala temă a campaniei electorale conservatoare o constituie sloganul: „Niciodată n-aţi trăit aşa bine". De aici, concluzia evidentă că nu este nevoie de nici o schimbare de guvern. Ea n-ar putea aduce decît incertitudini, o dată ce „monopolul" experienţei în materie de guvernare se află în mîinile conservatorilor. Dar, consideră *New York Times*, „prosperitatea de suprafaţă poate fi înşelătoare. Decalajul balanţei comerciale s-a adîncit, deoarece exporturile nu ţin pasul cu creşterea considerabilă a importurilor. Rezervele de aur au scăzut la cel mai redus nivel înregistrat în decurs de trei ani şi se pare că se schiţează o criză a balanţei de plăţi. Speranţa evidentă a guvernului este că această criză poate fi stăvilită pînă după alegeri". National Institute of Economic and Social Research din Londra apreciază că, la sfîrşitul anului, deficitul balanţei de plăţi se va cifra la 500 milioane de lire sterline. Pe de altă parte, într-un articol publicat de săptămînalul conservator *Sunday Telegraph*, ca răspuns la un articol precedent ce dădea drept sigură victoria conservatorilor, se arăta: „Ei (salariaţii) au foarte puţină încredere în capacitatea unui guvern conservator de a preveni genul de regrese economice, dintre care s-au produs atît de multe în ultimii ani, şi pe care bogaţii le suportă fără nici un efort... Conservatorii — remarcă articolul — nu se mai pot bizui pe crize internaţionale, sau pe starea încordată a echilibrului termonuclear pentru a-i speria pe alegători să nu «răstoarne barca» prin aducerea la putere a unui guvern laburist".

În afară de tema „prosperităţii" şi a „competenţei" se aşteaptă ca în zilele următoare conservatorii să introducă noi elemente în campania lor electorală. Totodată, după cum a afirmat parlamentarul Frank Allaun, marile companii vor pune pînă la alegeri la dispoziţia partidului conservator două milioane de lire sterline.

Manifestul electoral laburist anunţă, în cazul victoriei, revizuirea acordului de la Nassau încheiat între Marea Britanie şi Statele Unite şi punerea accentului pe întărirea forţelor convenţionale regulate ale Marii Britanii. „Sîntem împotriva dezvoltării factorului nuclear naţional... şi împotriva propunerii americane pentru crearea unei flote de suprafaţă înzestrată cu arma nucleară şi avînd un echipaj multinaţional". În schimb manifestul favorizează „integrarea tuturor armelor nucleare în N.A.T.O. sub un control politic eficace". În domeniul dezarmării se afirmă: „Sîntem convinşi că momentul de faţă este potrivit pentru realizarea de noi progrese în tratativele pentru dezarmare, care ar elibera resurse a căror lipsă se resimte şi mîna de lucru necesară pentru a ridica nivelul de trai în întreaga lume". Se preconizează ca un guvern laburist să acţioneze în vederea interzicerii răspîndirii armelor nucleare, creării de zone denuclearizate, reducerii controlate a efectivelor militare şi armamentelor. De asemenea, un guvern laburist „se va strădui să dezvolte comerţul Est-Vest considerat drept baza economică cea mai solidă a coexistenţei paşnice". Referindu-se la relaţiile Marii Britanii cu Piaţa comună, manifestul reţine: „Cu toate că vom căuta să stabilim relaţii mai strînse cu vecinii noştri europeni, partidul laburist este convins că principala răspundere a unui guvern laburist este cea faţă de Commonwealth". Manifestul repetă ansamblul angajamentelor laburiste destinate să modernizeze ţara „mobilizînd resursele tehnologice cu ajutorul planificării naţionale, exploatînd la maximum capacitatea şi geniul poporului britanic pentru invenţii ştiinţifice şi descoperiri medicale, redresînd o situaţie creată de declinul ultimilor 13 ani...". Numeroşi observatori consideră că diferenţele în ceea ce priveşte programul intern, excepţie făcînd unele referiri foarte limitate la naţionalizări, sînt foarte reduse. În ceea ce priveşte politica externă, ziarul *Times* evaluează că dacă se lasă deoparte problema forţei nucleare în manifestul laburist „nu e nimic care să sugereze largi divergenţe asupra politicii externe între cele două partide..." Comentînd la rîndul său manifestul, care este intitulat „Noua Britanie", ziarul *Guardian* indică: „Pentru prima oară partidul laburist a produs un manifest electoral lipsit aproape în întregime de spirit doctrinar".

O dată cu inaugurarea campaniei electorale a parvenit bineînţeles, chiar a doua zi după publicarea manifestului, şi prima reacţie conservatoare autorizată. Premierul Home l-a calificat drept „o listă de bucate fără preţuri. În ea nu se spune nici un cuvînt în privinţa surselor de unde vor veni banii". Totodată, conservatorii au respins categoric atît ideea renunţării Angliei la bomba atomică, cît şi ideea integrării complete a forţelor ei nucleare în N.A.T.O. Pe de altă parte, în ceea ce priveşte politica ţării faţă de Africa centrală, există, cel puţin deocamdată, un armistiţiu electoral tacit iar ideea „brigăzilor de pompieri" care „să stingă focurile din junglă" nu este omisă nici de-o parte nici de alta, cu toate că nu a fost abordată încă public.

Ultimul sondaj electoral dat publicităţii, duminică, de Institutul Gallup, consemna că avansul laburist în rîndurile alegătorilor este de numai 5 la sută. Ţinînd seama şi de decupajul voturilor (în Anglia unele circumscripţii electorale mici au o pondere egală la desemnarea deputaţilor cu circumscripţii mari), observatorii sînt de acord, în pofida optimismului celor două partide, că se anunţă o cursă strînsă.

A. TEODORU

Studenţi din Salisbury (Rhodesia de sud) protestează în faţa clădirii Parlamentului împotriva interzicerii ziarului Daily News

URECHILE PĂMÎNTULUI

În ultimii ani, cercetători din cîteva ţări au abordat o problemă care pînă nu de mult era rezervată exclusiv literaturii ştiinţifico-fantastice: tentativa de a stabili comunicaţii prin radio cu eventuali locuitori ai altor planete. Uriaşele antene parabolice ale observatoarelor radio-astronomice din Anglia, Uniunea Sovietică, S.U.A. şi alte ţări captează neîncetat unde electromagnetice venite din Cosmos, al căror noian este analizat şi triat cu pasiune de către astrofizicieni în căutare de radio-semnale emise de fiinţe inteligente din alte lumi.

Care sînt şansele acestor cercetări?

Că în Galaxia noastră şi în întregul Univers există nenumărate sisteme planetare asemănătoare cu cel al Soarelui — din care face parte şi Pămîntul nostru — este un fapt binecunoscut. De asemenea, teoreticienii au stabilit că pe un însemnat număr de planete din aceste sisteme trebuie să existe condiţii prielnice apariţiei vieţii; iar pe unele planete evoluţia biologică a putut da naştere şi unor fiinţe superioare, înzestrate cu raţiune, care se pot afla la un nivel de civilizaţie similar cu al populaţiei Pămîntului sau chiar superior. Ultimele date experimentale ale astronomiei şi astrofizicii încep să confirme aceste ipoteze. De pildă, din 41 de stele dintre cele mai apropiate de noi, pentru două există o însemnată probabilitate ca în jurul lor să se rotească planete cu forme superioare de viaţă. Aceste stele sînt **Epsilon Eridani** şi **Tau Ceti.**

Canalul optim al radiocomunicaţiilor interstelare pare să revină undelor decimetrice. Cu ajutorul lor poate fi recepţionat un eventual radiosemnal artificial provenit de la o sursă aflată la depărtare de 100 ani-lumină, spaţiu în care sînt cuprinse mai bine de 10 000 stele. Rămîne încă deschisă problema formei pe care ar putea-o avea aceste semnale, investigaţii prodigioase făcîndu-se în domeniile matematicii şi logicii. Se încearcă stabilirea unui limbaj universal, plecînd de la o serie elementară de semnale ca, de exemplu, suita numerelor prime.

M.F.

LEOPOLDVILLE

O rezoluție greu de aplicat

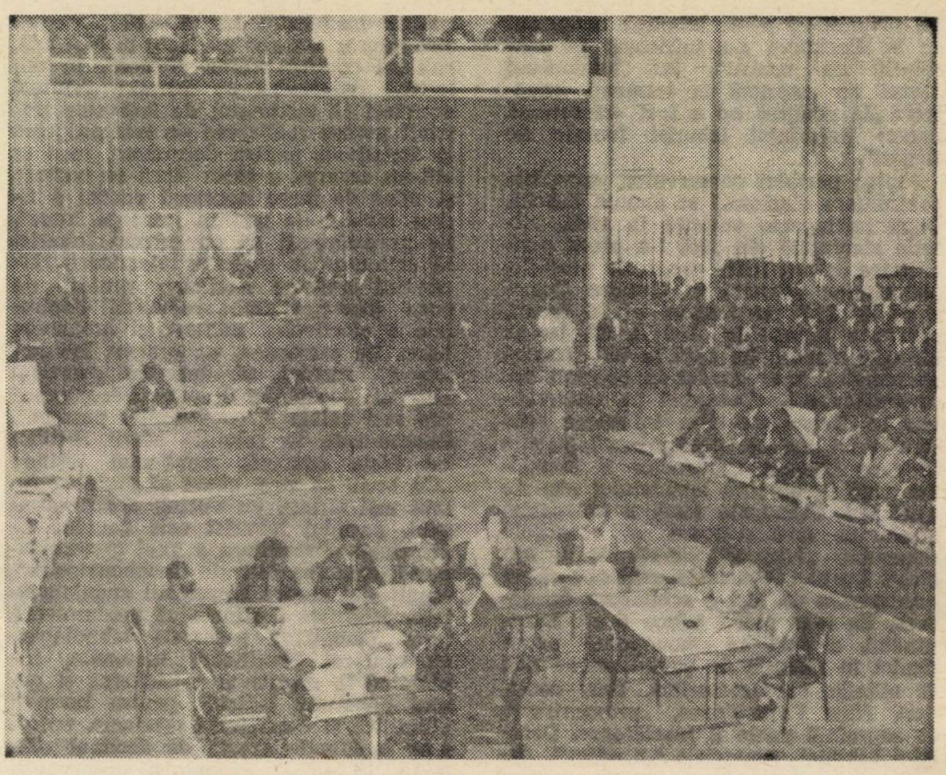

Conferința Organizației Unității Africane care a examinat problema Congoului

„Obosit, dar mulțumit", s-a declarat primul ministru Chombe după încheierea lucrărilor sesiunii O.U.A. de la Addis Abeba. Deși a recunoscut că nu obținuse tot ce ar fi vrut, căutînd să afișeze mulțumire, Chombe a reafirmat dorința guvernului său de a colabora cu O.U.A., și-a exprimat încrederea în comisia ad-hoc instituită, a strîns călduros mîna lui Charles Ganao, ministrul de externe al Republicii Congo-Brazzaville și a promis că va contribui cu toate forțele la evoluția și organizarea Africii moderne. Apoi s-a întors la Leopoldville pentru a lua cunoștință de evoluția (nu prea încurajatoare) a situației interne.

Revăzînd rezoluția adoptată — cu 27 de voturi favorabile și 6 abțineri (unul din aceste voturi este al lui Chombe) — este ușor de constatat că mulțumirea primului ministru congolez nu poate fi deplină. Rezoluția începe, semnificativ, prin a recomanda încetarea imediată a recrutării de mercenari; ea nu prevede — așa cum ceruse premierul congolez — instituirea unei forțe africane pacificatoare și nici nu conține o condamnare, formală sau implicită, a răsculaților. Se face apel la „cei angajați în luptă" să înceteze focul în vederea reconcilierii, la „toți liderii politici" să caute mijloacele pentru realizarea acestei reconcilieri, la „puterile care intervin în problemele interne congoleze" (este vorba, se pare, despre puteri neafricane) să pună capăt ingerințelor lor, și la statele membre ale O.U.A. să se abțină de la acțiuni de natură să înrăutățească situația internă a Congoului sau relațiile acestei țări cu țările învecinate. Un paragraf special prevede instituirea unei comisii ad-hoc, care primește dubla misiune de a sprijini și încuraja eforturile guvernului pe linia reconcilierii naționale, precum și de a urmări normalizarea relațiilor între Congo-Leopoldville și țările învecinate. Comisia este condusă de Jomo Kenyatta (care a anunțat că acceptă această însărcinare — și a adresat, atît răsculaților cît și trupelor guvernamentale, apelul de a depune armele) și include reprezentanții a zece țări: Etiopia, Nigeria, Guineea, R.A.U., Somalia, Ghana, Volta Superioară, Tunisia, Kenya și Camerun.

La încheierea dezbaterilor — mai îndelungate decît era prevăzut — delegații au fost de acord să considere că sesiunea O.U.A. a reprezentat un succes, dovedind — formularea fiind atribuită de agenția *France Presse* unor observatori din Addis Abeba — „eficacitatea organizației ca teren de înțelegere între statele africane". În acest sens, Diallo Telli, secretarul general al O.U.A., afirma: „Conferința O.U.A. a dovedit că Africa este perfect capabilă să-și rezolve singură toate problemele, oricît de dificile ar fi ele".

Trebuie menționat, totuși, că recomandările rezoluției nu sînt întotdeauna precise, datorită mai ales obstrucției premierului Chombe, care a și declarat că nu este neliniștit de unele impreciziuni, întrucît i-ar putea folosi la nevoie.

În același timp conferința nu a realizat, nici măcar formal, o deplină unitate de vederi. Reprezentantul Republicii Malgașe — al cărei guvern are poziția cea mai deschis favorabilă guvernului de la Leopoldville — nu s-a prezentat la vot. Ca și Chombe, reprezentanții Liberiei, Sierrei Leone, Senegalului, Republicii Togo și Nigeriei s-au abținut. (Nigeria este membră a comisiei ad-hoc). În privința legitimității și rolului pozitiv al guvernului Chombe par să persiste unele îndoieli; Ghana, Mali, Algeria nu-i vor acorda credit nelimitat. În eventualitatea, care nu trebuie exclusă, a unei noi reuniuni africane, deosebirile de vederi ar putea deveni mai pronunțate.

Deocamdată, comisia ad-hoc n-a sosit la Leopoldville, așa că primul ministru Chombe nu s-a consacrat încă reconcilierii. El nu intenționează să ia inițiativa încetării focului, iar conducătorii guvernului creat de răsculați la Stanleyville au formulat deja condiții preliminare: expulzarea imediată a mercenarilor și retragerea din viața politică a președintelui Kasavubu și a lui Chombe. Între timp, luptele continuă, răsculații amenință Coquilhatville, iar guvernul central a adus ca întăriri tocmai trupe de mercenari. Aplicarea rezoluției adoptate de O.U.A. se anunță dificilă.

Mihai MATEI

Tabără de instrucție militară pentru mercenari la Leopoldville

KARLOVY-VARY

A 13-a conferință Pugwash

La Karlovy-Vary s-a deschis duminică cea de-a 13-a Conferință Pugwash, la care participă aproape 100 de oameni de știință și activiști din domeniul vieții politice veniți din 19 țări. Sînt prezenți în cocheta stațiune balneară din nord-vestul Cehiei profesorul britanic C. F. Powell, laureat al Premiului Nobel și președinte al Federației Internaționale a oamenilor de știință, fizicianul sovietic acad. I. Tamm, laureat al Premiului Nobel, cunoscutul specialist sovietic în problemele construcției de rachete, acad. A. Blagonravov, consilierii Casei Albe prof. H. Kissinger, prof. J. Weisner, prof. B. Glass și prof. E. Rabinovici, prof. A. Joxe, directorul Institutului francez pentru cercetări nucleare, adjuncții secretarului general al O.N.U., V. P. Suslov și R. J. Bunche, cunoscutul om politic francez Jules Moch etc. Țara noastră este reprezentată printr-o delegație condusă de prof. Miron Nicolescu.

Mișcarea oamenilor de știință pentru împiedicarea războiului atomic poartă numele micii localități canadiene Pugwash, în care s-a constituit, cu prilejul primei conferințe, în anul 1957. Au fost prezenți atunci un număr de savanți reputați, între care și semnatari ai Chemării din 1955, adresată guvernelor din întreaga lume. Autorii acestei Chemări — printre care se numărau personalități științifice ca Albert Einstein, Jolliot Curie, Betrand Russel și actualul secretar general al Comitetului permanent Pugwash, prof. J. Rotblat — spuneau, între altele: „...Dat fiind că în viitorul război ar fi cu certitudine folosite armele nucleare, dat fiind că aceste arme amenință însăși existența omenirii, cerem guvernelor lumii întregi să declare în mod public că nu intenționează să provoace o conflagrație mondială. Cerem ca ele să folosească toate mijloacele pentru a soluționa pe cale pașnică problemele internaționale". Chemarea celor zece savanți a avut un puternic ecou mondial. După doi ani, la invitația industriașului Cyrus Eaton, eminentul activist pe tărîm social, care a asigurat materialicește reușita conferinței, 22 oameni de știință s-au reunit la Pugwash, unde au pus bazele unei vaste mișcări pentru prohibirea înarmărilor atomice, pentru dezarmare generală și totală, pentru dezvoltarea țărilor recent eliberate din ghearele colonialismului, pentru antrenarea țărilor mici și neangajate în lupta împotriva urgiei nucleare.

Este semnificativ faptul că mișcarea Pugwash a luat ființă într-un an cînd omenirea era bîntuită de mari catastrofe naturale — cutremure, inundații, secetă —, cînd Algeria era pîrjolită de un război pustiitor, cînd John Foster Dulles perora împotriva păcii.

Conferința celor 22 de savanți reflecta conștiința marii răspunderi a oamenilor de știință pentru viitorul omenirii, convingerea că știința și viața sînt inseparabile, că în secolul energiei atomice, al electronicii și al cuceririi Cosmosului oamenilor de știință le revine sarcina de onoare de a feri popoarele de flăcările mistuitoare ale incendiului termonuclear.

Istoria ultimilor șapte ani a marcat însemnate schimbări calitative în situația internațională. Ideea coexistenței pașnice cuprinde mase din ce în ce mai largi; politica „de pe poziții de forță" s-a dovedit desuetă. De aceea, cea de-a 13-a conferință Pugwash de la Karlovy-Vary poate fi considerată ca un adevărat simpozion despre pace, dar un simpozion activ, în căutare de soluții eficiente, cu atît mai mult cu cît cerul continuă să fie întunecat de nori sumbri.

Liniile mari pe care se dezvoltă discuțiile din cele cinci comisii cuprind o arie de probleme esențiale: posibilitatea slăbirii încordării internaționale; înlăturarea primejdiei diseminării armelor nucleare, șansele încetării producției de armament atomic și ale dezarmării; metodele cele mai eficiente pentru stabilirea unui climat de colaborare între popoare.

Conferința este departe de a avea un caracter academic. Valoarea ei practică decurge din însuși programul supus participanților. Astfel, de pildă, Comisia întîia condusă de biologul american H. B. Glass va discuta, între altele, problema încheierii unui pact de neagresiune între țările N.A.T.O. și cele care fac parte din Tratatul de la Varșovia, semnarea Tratatului de pace german, măsuri pentru atenuarea tensiunii internaționale. Comisia a doua, condusă de fizicianul american prof. B. T. Feld, va dezbate problemele interzicerii diseminării armelor nucleare, lărgirea Tratatului de la Moscova prin interzicerea experiențelor atomice subterane, metodele de influențare a opiniei publice mondiale în scopul sprijinirii mai active a ideii de dezarmare. Comisia a treia, prezidată de savantul britanic prof. B. H. Flowers, abordează problema „umbrelei atomice" ca și pe aceea a posibilităților pe care le oferă sistemele anti-rachetă, după cum studiază cauzele pentru care Conferința pentru dezarmare de la Geneva n-a ajuns încă la rezultate satisfăcătoare. Comisia a patra este prezidată de prof. dr. R. E. Peteris (Marea Britanie) și are ca temă principală problemele securității colective, urmînd să elaboreze sugestii pentru sporirea eficienței Organizației Națiunilor Unite. În sfîrșit, Comisia a cincea, prezidată de prof. C. F. Powell (Marea Britanie), discută despre sarcinile științei și ale oamenilor de știință în asigurarea progresului tratativelor pentru garantarea păcii și stabilirea colaborării pașnice între popoare.

Însemnătatea conferinței Pugwash apare clar din interesul pe care îl suscită pe plan mondial. Participanții au primit mesaje de salut din partea unui mare număr de personalități politice, între care secretarul general al O.N.U., U Thant și numeroși șefi de guverne.

Horia LIMAN

Praga, 15 septembrie

BUDAPESTA

Vizita președintelui Tito

La invitația lui Istvan Dobi, președintele Consiliului Prezidențial al R. P. Ungare, și Ianos Kadar, prim-secretar al C.C. al P.M.S.U., șeful guvernului R. P. Ungare, cu începere de la 11 septembrie se află într-o vizită oficială în R. P. Ungară Iosip Broz Tito, președintele R.S.F. Iugoslavia, secretarul general al Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia. El este însoțit de Velico Vlahovici, membru al Comitetului Executiv al C.C. al U.C.I., Kocea Popovici, secretar de stat pentru Afacerile Externe, Nikola Giuverovici, secretar federativ pentru comerțul exterior, precum și alte personalități oficiale.

Salutînd prezența în capitala ungară a președintelui iugoslav, Janos Kadar a declarat: „Noi ungurii și iugoslavii ne numărăm printre popoarele celor 14 țări în care capitalismul a fost răsturnat iar socialismul este construit liber, în condițiile independenței naționale. Aceasta este pentru noi o sursă de bucurie și mîndrie. Dispunem de condițiile cele mai bune pentru ca relațiile și colaborarea dintre țările noastre, dintre partidele noastre să se dezvolte. Întîlnirea noastră ne ajută mult în această direcție".

„Am sosit — a răspuns președintele Tito — cu convingerea că relațiile dintre țările noastre, care construiesc socialismul, se dezvoltă tot mai favorabil, că colaborarea noastră devine tot mai largă și mai multilaterală. În actuala situație internațională complexă țările noastre au poziții similare sau apropiate în multe probleme de prim ordin ale politicii internaționale și sînt unite în sprijinirea politicii păcii și coexistenței pașnice".

Comentatorii iugoslavi subliniază faptul că actuala vizită a președintelui Tito la Budapesta este menită să continue contactele iugoslavo-ungare care au avut loc în cursul anilor 1962—1963. Aceste convorbiri — scrie *Borba* — „au deschis noi căi pentru îmbunătățirea relațiilor iugoslavo-maghiare".

Comentînd vizita președintelui Tito, presa ungară constată largile posibilități care există în vederea dezvoltării colaborării multilaterale dintre cele două țări. „Legăturile noastre politice, economice, comerciale și culturale — scrie ziarul *Nepszava* — se pot dezvolta în foarte mare măsură. „Iar ziarul *Nepszabadszag* scrie: „Prietenia celor două popoare este deosebit de actuală astăzi cînd fiecare dintre ele construiește socialismul".

O părere asemănătoare o exprimă și presa iugoslavă: „Domeniile și cadrul de colaborare sînt aproape nelimitate. ...Însăși împrejurarea că este vorba de țări socialiste, care, pe lîngă aceasta, sînt vecine și ale căror popoare manifestă un mare interes și dorința pentru promovarea relațiilor de bună vecinătate, oferă posibilități excelente pentru lărgirea colaborării și pentru ridicarea relațiilor pe noi trepte" *(Borba)*.

Șt. CORNU

LA ÎNCHEIEREA LUCRĂRILOR PE ANUL 1964

CONFERINŢA COMITETULUI CELOR 18 PENTRU DEZARMARE

La 17 septembrie, conferința Comitetului celor 18 state pentru dezarmare își încheie lucrările pe anul 1964. Conferința a ținut 60 de ședințe plenare, în decursul a aproape șapte luni de tratative. S-au pronunțat numeroase cuvîntări, acoperind un total de cîteva mii de pagini. În analele tratativelor de dezarmare s-a înscris încă un capitol al cărui titlu ar putea fi „clima favorabilă — recolta slabă". Explicarea acestui paradox preocupă în mod serios opinia publică mondială care a așteptat — nu fără temei — ca tratativele de dezarmare din acest an să ducă la unele rezultate concrete, fie ele cît de modeste.

Într-adevăr au existat condiții obiective mai bune ca oricînd în trecut pentru a oferi o bază reală acestui optimism. Atmosfera favorabilă generată de acordurile realizate în cursul anului 1963 — Tratatul de la Moscova de încetare parțială a experiențelor cu arma nucleară, înțelegerea celor două mari puteri, consfințită printr-o rezoluție a Adunării Generale a O.N.U., de a respecta interzicerea plasării pe orbită în spațiul cosmic a unor vehicule avînd la bord arme nucleare, hotărîrile unilaterale ale Uniunii Sovietice, Statelor Unite și ale altor cîtorva state de a-și reduce cheltuielile militare — a trezit în conștiința popoarelor o licărire de speranță și încrederea că, în sfîrșit, gheața a fost spartă, că noi acorduri sînt pe cale de a fi realizate. Așa cum afirma pe drept cuvînt *New York Times* într-un articol redacțional din 21 ianuarie 1964, dedicat deschiderii conferinței de dezarmare, „lumea se așteptă la mai mult. Ea nu trebuie lăsată să aștepte timp prea îndelungat". Dacă, ținînd seama de importanța și complexitatea sarcinii pe care Comitetul a avut-o în față, am admite că o perioadă de șapte luni nu este chiar atît de mult, se pune totuși întrebarea în ce măsură s-au folosit condițiile prielnice care au existat pentru a înregistra unele progrese reale pe calea dezarmării.

Răspunsul la această întrebare ni-l poate oferi o sumară trecere în revistă a stadiului în care au ajuns discuțiile în principalele probleme de pe ordinea de zi a Comitetului.

Conferința a consacrat o bună parte din timpul său — în fapt, jumătate din totalul ședințelor ținute — problemei dezarmării generale și totale.

Ultimii ani au marcat unele schimbări importante în această direcție. Nu a trecut chiar atît de mult de cînd dezarmarea generală și totală mai era considerată în Occident o utopie. Astăzi, importanța ei covîrșitoare pentru asigurarea păcii și securității tuturor popoarelor se bucură de o recunoaștere aproape unanimă. Mai mult decît atît, se recunoaște necesitatea elaborării unui program de dezarmare și a pregătirii unui proiect de tratat internațional. S-a reușit să se cadă de acord asupra unor principii generale, care să stea la baza Tratatului de dezarmare. S-a căzut de acord că dezarmarea trebuie înfăptuită într-un timp limitat și pe etape.

„S-au trasat — după cum spunea V. A. Zorin, reprezentantul Uniunii Sovietice în Comitet — contururile generale ale unei hărți pe care se pot distinge continentele și oceanele. Acum este necesar să completăm această hartă cu semnele convenționale pentru munți, lacuri, rîuri, orașe și alte așezări și linii de comunicații".

Această sarcină a revenit Comitetului celor 18.

Dacă ne-am referi la problema eliminării armelor convenționale, distrugerea tancurilor, mitralierelor, tunurilor etc., s-ar putea afirma că pozițiile celor două părți nu sînt chiar atît de îndepărtate. În această direcție s-au obținut progrese și există încă posibilități de apropiere a pozițiilor. Dar în era rachetelor intercontinentale și a bombelor atomice și cu hidrogen, cu o capacitate de distrugere incomparabil mai mare decît tot ce a cunoscut omenirea pînă în prezent, viața a pus pe primul plan problema dezarmării nucleare. Eliminarea pericolului nuclear, a însăși posibilității dezlănțuirii unui război nuclear a devenit problema cheie a tratativelor de dezarmare. „Orice acord în problema armelor convenționale, fără o legătură cu un plan de reducere și eliminare a armelor nucleare și în special a mijloacelor de transportare a acestora la țintă, ar fi cel puțin artificial, ar reprezenta o pierdere de timp și energie, ar semăna cu struțul care își ascunde capul în nisip", spunea Lobi, reprezentantul Nigeriei în Comitet.

Din păcate, tocmai în acest domeniu, cel mai important, tratativele de dezarmare au avansat extrem de puțin. Explicația constă în faptul că, în timp ce în problema eliminării armelor nenucleare cele două părți au aderat în linii mari la principiul egalității în securitate a tuturor statelor în timpul procesului de dezarmare, în ceea ce privește armele nucleare situația este fundamental deosebită.

După cum se știe, delegațiile socialiste au propus eliminarea încă din prima etapă a procesului de dezarmare a tuturor mijloacelor de transportare la țintă a armelor nucleare — rachete, bombardiere, submarine etc. Ele au pornit de la faptul că armele nucleare, oricît de numeroase și puternice, rămîn totuși inutile în depozitele lor atîta timp cît nu sînt transportate rapid și sigur la obiectivul fixat. Țările socialiste s-au pronunțat în același timp în favoarea eliminării imediate chiar și a armelor nucleare ca atare, dacă Occidentul ar fi de acord. Acest plan a fost însă respins pe motivul că pericliteză securitatea Occidentului. Statele Unite au propus în schimb un plan de eliminare treptată, pe etape, a vehiculelor nucleare, aproximativ cîte o treime în fiecare etapă. Pentru a facilita un acord, Uniunea Sovietică a venit în întîmpinarea poziției occidentale și a acceptat ca, după distrugerea în prima etapă a vehiculelor nucleare, U.R.S.S. și S.U.A. să păstreze pe teritoriile proprii o cantitate minimală, strict limitată, de asemenea mijloace, împreună cu focoasele lor nucleare, care să formeze ceea ce a căpătat denumirea de „umbrela nucleară" sau „scutul nuclear" sau „forța de disuaziune minimală". La începutul ultimei sesiuni a Comitetului, delegația sovietică a propus ca toate detaliile tehnice ale „umbrelei" să fie discutate în cadrul unui grup de lucru, cu condiția să se accepte în prealabil ideea eliminării din prima etapă a tuturor vehiculelor nucleare, cu excepția indicată.

Comitetul s-a angajat într-o discuție aparent procedurală privind mandatul grupului de lucru, dar care reflecta în fond divergența fundamentală dintre cele două abordări: eliminarea tuturor vehiculelor nucleare din prima etapă, cu asigurarea securității egale pentru toți, sau reduceri procentuale, cu asigurarea unor avantaje strategice pentru una din părți. Este semnificativ de remarcat că un număr tot mai mare de state neangajate, membre ale Comitetului celor 18, s-a pronunțat în sprijinul poziției susținute de delegațiile socialiste privind necesitatea eliminării totale a vehiculelor nucleare. Astfel, Abdel Hassan, reprezentantul Republicii Arabe Unite, declara: „Faptele evidente ne conduc la concluzia justă și obiectivă că este necesar să se lichideze de urgență arma nucleară și mijloacele de transportare la țintă". Reprezentantul Indiei, R. K. Nehru spunea că „ideea unei forțe de disuaziune minimală, care se pare că implică posibilitatea folosirii în anumite circumstanțe a vehiculelor nucleare păstrate, este o idee pe care noi nu o putem sprijini".

Deficiența abordării procentuale constă în faptul că ea pornește de la premisa că una din părți deține o superioritate strategică pe care ar dori să

și-o menține de-a lungul întregului proces de dezarmare. Capacitatea de „supra-ucidere" de care dispun astăzi puterile nucleare s-ar menține în continuare, atîrnînd ca o sabie a lui Damocles deasupra popoarelor. Încercările delegațiilor neangajate de a găsi o formulă de compromis care să permită cel puțin stabilirea grupului de lucru nu au dat roade.

Comitetul va trebui să raporteze Adunării Generale a O.N.U. că, în ceea ce privește sarcina sa principală — dezarmarea generală și totală — el nu a reușit încă să obțină vreun rezultat concret.

Rezolvarea acestei probleme rămîne încă în continuare sarcina cea mai importantă și urgentă, căreia Comitetul va trebui să-i acorde atenția cuvenită în cursul viitoarelor sale tratative.

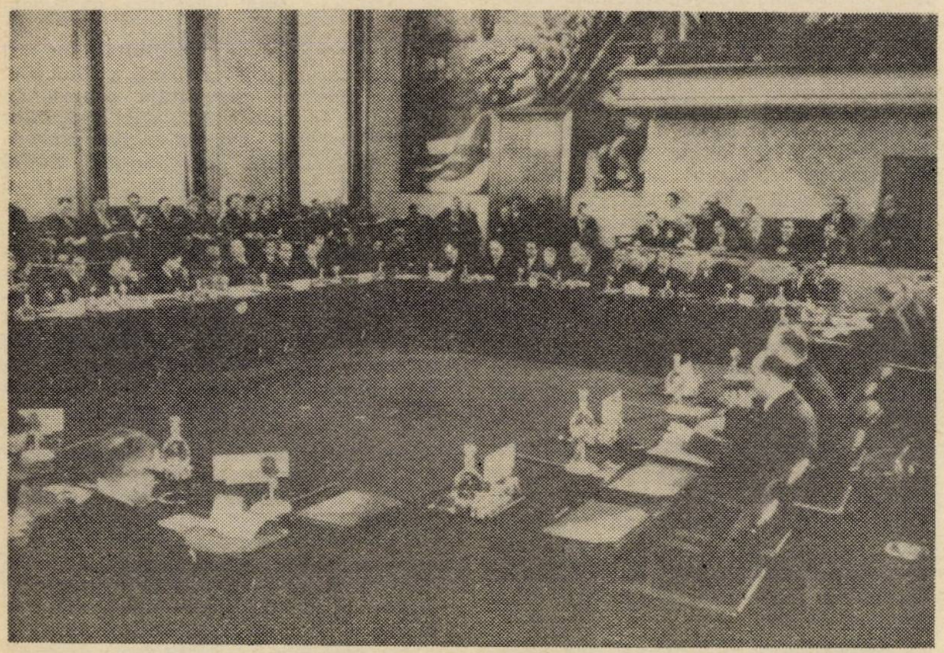

A doua problemă importantă care a figurat pe ordinea de zi a Comitetului s-a referit la măsurile colaterale.

Fără a fi măsuri de dezarmare propriu-zise, măsurile colaterale pot contribui la reducerea încordării internaționale, la consolidarea încrederii între state, la facilitarea dezarmării generale și totale. Dintre acestea, Comitetul a discutat asemenea măsuri ca reducerea bugetelor militare, încheierea unui pact de neagresiune între organizația Tratatului de la Varșovia și Pactul Atlanticului de nord, nediseminarea armelor nucleare, încetarea experiențelor subterane cu arma nucleară, încetarea producției de materiale fisionabile în scopuri militare, distrugerea aviației de bombardament și altele.

După multe eforturi, Comitetul a reușit să-și stabilească o agendă precisă privind ordinea de discutare a măsurilor colaterale. Optimismul în legătură cu perspectiva unui acord într-o problemă sau alta a fost continuu prezent la tratative. Delegațiile țărilor socialiste au căutat în permanență noi formule care să permită o apropiere a pozițiilor. Contribuția delegațiilor țărilor neangajate la găsirea unor soluții reciproc acceptabile a fost dintre cele mai valoroase.

Trebuie remarcată contribuția pe care delegația Romîniei a adus-o la lucrările Comitetului în încercările de a găsi soluționări concrete acestor probleme. În repetate intervenții în cadrul ședințelor de discuții, reprezentantul țării noastre — care afirmase punctul de vedere consecvent al R.P. Romîne în favoarea unor măsuri concrete pentru rezolvarea problemei principale — dezarmarea generală și totală, a prezentat sprijinul Romîniei pentru propunerile în problemele măsurilor colaterale și a reamintit inițiativele românești în aceste chestiuni. „Orice măsură colaterală — spunea cu prilejul unei asemenea intervenții reprezentantul romîn V. Dumitrescu — trebuie să fie strict legată de sarcina centrală — dezarmarea generală și totală". Republica Populară Romînă și-a afirmat totdeauna dorința de a contribui la adoptarea unor asemenea măsuri. Reducerea bugetelor militare, de exemplu, ar reprezenta o măsură prețioasă cu un asemenea caracter. „Ea — spunea delegatul romîn — nu trebuie să fie o măsură provizorie. Noi concepem reducerea bugetelor militare ca un proces continuu, ireversibil, care, concomitent cu realizarea unor măsuri de dezarmare, să ne apropie cît mai mult de situația cînd vom putea trece la dezarmarea generală și totală... Guvernul romîn — spunea, referindu-se la o altă măsură de acest fel, reprezentantul țării noastre — consideră încheierea unui pact de neagresiune (între organizația Tratatului de la Varșovia și Pactul Atlanticului de nord — n.n.) ca o măsură tranzitorie pe calea lichidării blocurilor militare, ceea ce ar constitui la rîndul său o contribuție de seamă la cauza îmbunătățirii situației internaționale, la întărirea securității în lumea întreagă, la promovarea dezarmării generale și totale... Încheierea unui asemenea pact, ca măsură tranzitorie în vederea desființării oricăror blocuri militare, se impune prin influența binefăcătoare imensă pe care ar exercita-o asupra ansamblului problemelor internaționale".

Guvernul romîn acordă o importanță deosebită problemei creării unor zone denuclearizate în diferite regiuni ale lumii — a subliniat delegatul romîn cu un alt prilej în cadrul lucrărilor Comitetului. „Această idee a prins rădăcini în viața internațională, deoarece corespunde aspirațiilor de pace și securitate a popoarelor". Romînia a căutat să contribuie la crearea unor asemenea zone libere de armele de distrugere în masă prin propunerile concrete pe care reprezentanții săi le-au formulat în fața Organizației internaționale a Națiunilor Unite, precum și prin propunerile adresate unor guverne străine. (Propunerea romînească privind acțiuni pe plan regional în vederea îmbunătățirii relațiilor de bună vecinătate dintre state europene aparținînd unor sisteme social-politice deosebite, propunerea romînească privind transformarea Balcanilor într-o zonă a păcii și colaborării, lipsită de arme atomice și baze pentru rachete etc.).

Totuși, în Conferința Comitetului celor 18 state de la Geneva, nici în acest domeniu nu s-au obținut rezultate concrete.

Opoziția delegațiilor occidentale față de multe din măsurile colaterale propuse de delegațiile socialiste a fost lipsită de o bază reală. Ce a împiedicat, de exemplu, acceptarea propunerii de încheiere a pactului de neagresiune N.A.T.O. — Tratatul de la Varșovia? Sau a propunerii de a semna o convenție de interzicere a folosirii armelor nucleare? Sau a unui apel adresat statelor de a-și reduce cheltuielile militare?

Practic, au existat condiții obiective pentru a se face pași concreți în mai multe direcții. Ele nu au fost însă folosite. Negocierile s-au lovit uneori de greutăți serioase din cauza menținerii delegațiilor occidentale pe unele poziții care erau practic de nesusținut.

Oricare ar fi greutățile, este cert că tocmai în domeniul măsurilor colaterale există cele mai bune șanse de a se obține unele rezultate. Numeroasele propuneri care sînt pe ordinea de zi a Comitetului reprezintă un fond valoros care va trebui exploatat din plin în viitor.

În lunile ce urmează, activitatea Comitetului va fi supusă unei analize exigente din partea Adunării Generale a O.N.U.

În legătură cu raportul pe care Comitetul îl va prezenta Adunării Generale, reprezentantul R. P. Romîne a subliniat necesitatea stringentă ca toate statele, și în această privință o răspundere deosebită incumbă marilor puteri, să se abțină de la orice acțiune de natură să complice și mai mult, dacă nu să compromită, rezolvarea problemelor dezarmării. El a arătat că în primul rînd va trebui să se renunțe la orice tentativă de soluționare a problemelor internaționale cu ajutorul forței, probleme care — după cum o atestă și faptele — nu pot fi rezolvate decît pe calea negocierilor, ținîndu-se seama de egalitatea suverană a tuturor statelor.

Conform hotărîrii adoptate de Comitet, Conferința de la Geneva se va întruni din nou în cursul primăverii anului viitor, după terminarea dezbaterilor în problema dezarmării în Adunarea Generală a O.N.U. Pînă atunci vor fi dispărut și unele din greutățile care au fost invocate în ultima perioadă de către delegațiile occidentale, cum ar fi apropiatele alegeri din S.U.A. și Marea Britanie. Se vor ivi noi posibilități ca participanții la tratative să dovedească în fapte adeziunea lor la ideea dezarmării generale și totale. Popoarele lumii așteaptă cu nerăbdare orice pas concret în această direcție și vor saluta orice inițiativă de natură să contribuie cu adevărat la progresul tratativelor.

V. BARBU

Geneva, 16 septembrie

SUEDIA şi DANEMARCA în

SCRISOARE DIN STOCKHOLM

La 20 septembrie, suedezii îşi vor alege reprezentanţii în cea de a doua Cameră a parlamentului ţării şi de rezultatul acestor alegeri va depinde, după toate probabilităţile, menţinerea la putere a Partidului social-democrat. Acest partid guvernează ţara, în mod practic, din anul 1932 cu excepţia cîtorva mici întreruperi. Şeful actual al guvernului, dl Tage Erlander, este prim-ministru cu începere din anul 1947.

Dar partidul social-democrat nu a deţinut niciodată cu adevărat majoritatea în cea de a doua Cameră a parlamentului. Într-adevăr, alegătorii suedezi sînt de multă vreme împărţiţi în două mari grupuri aproape egale. Din 4 250 000 de votanţi la ultimele alegeri (în anul 1960) aproximativ 2 000 000 au votat în favoarea partidului social-democrat şi alţi 2 000 000 au votat pentru partidele de opoziţie burgheze.

Aceasta explică de ce partidul social-democrat a trebuit să lupte fără încetare pentru a obţine aplicarea anumitor reforme sociale şi economice. Faptul că a fost în permanenţă hărţuit de opoziţie l-a ajutat să-şi păstreze în mare parte vitalitatea.

În zilele noastre Suedia este considerată drept una din ţările occidentale cele mai avansate din punct de vedere industrial iar nivelul de trai al cetăţeanului suedez este cel mai ridicat din Europa occidentală.

În domeniul învăţămîntului, al construcţiei de locuinţe, al sănătăţii publice şi al folosirii timpului liber s-au făcut progrese importante.

În ultimii 10 ani numărul studenţilor în universităţi a crescut de trei ori.

În faţa acestei situaţii, care este atitudinea partidelor de opoziţie şi ce reproşează ele guvernului?

Opoziţia burgheză este împărţită în trei fracţiuni aproximativ egale: liberalii, conservatorii şi partidul micilor fermieri. Acesta din urmă este mai puţin depărtat decît celelalte de social-democraţi. Toate aceste trei partide se opun în primul rînd procesului de intervenţie crescîndă a statului şi a colectivităţii în viaţa economică. Ele ar vrea să se ajungă la o încetinire a ritmului de dezvoltare şi să se ia statului unele din instrumentele sale de control. De fapt aceasta ar însemna revenirea la o anumită *spontaneitate* (aşa-zisul laisser-faire) pe care îl preconizează liberalii, iar aceasta ar încetini în mod inevitabil progresul economic actual şi mai ales evoluţia către un grad mai mare de egalitate socială

Opoziţia comunistă cere guvernului să meargă şi mai departe, insistă pentru obţinerea unor reforme mai energice şi mai îndrăznete şi îi reproşează o serie de carenţe pe planul politicii sociale.

În domeniul politicii externe divergenţele dintre partidele politice sînt mai puţin marcate. Toate sînt de acord că Suedia nu trebuie să intre în nici un fel de alianţă politică sau militară cu nici o ţară străină. Există poate aici anumite nuanţe — social-democraţii şi micii agrarieni sînt probabil mai stricţi în tendinţele lor de neutralitate decît conservatorii şi liberalii.

Un exemplu l-a constituit dezbaterea cu privire la eventuala participare a Suediei la Piaţa comună vest-europeană. Conservatorii şi liberalii se pronunţaseră pentru o participare totală, în timp ce social-democraţii şi micii agrarieni considerau că numai o asociere fără legături politice ar fi fost compatibilă cu neutralitatea ţării. Astăzi nici nu se mai pune problema aderării la Piaţa comună. Suedia va rămîne în afara acestui organism.

În rezumat:

La viitoarele alegeri în Suedia lupta va fi foarte strînsă şi o simplă deplasare de 4 sau 5 mandate într-un sens sau în altul ar putea modifica substanţial situaţia.

Un progres, chiar în aparenţă puţin important al partidelor de opoziţie ar face ca politica de transformări sociale şi economice a partidului social-democrat să fie mai greu de aplicat şi ar duce mai ales la o mai mare instabilitate politică. Partidele burgheze nu sînt de acord între ele decît atunci cînd este vorba să se pronunţe împotriva guvernului — nu poate fi vorba de o politică comună între ele în alte privinţe.

Pe de altă parte un progres, fie el chiar uşor, al partidului de guvernămînt, ar garanta, dimpotrivă, o nouă stabilitate politică şi i-ar permite să-şi continue guvernarea. Însă un asemenea progres nu este posibil decît dacă tînăra generaţie va vota, în majoritatea ei, în favoarea partidului social-democrat.

Victor VINDE
redactor-şef al ziarului
Stockholms-Tidningen
Stockholm, 15 septembrie

SCRISOARE DIN COPENHAGA

La începutul acestui an, în Danemarca domnea o totală incertitudine cu privire la stabilirea datei alegerilor parlamentare.

Spre deosebire de constituţia altor ţări nordice ca, de exemplu, cea a Finlandei sau a Suediei, constituţia daneză nu stabileşte în mod precis data alegerilor pentru organul legislativ. Ea prevede însă că mandatul Folketing-ului expiră la sfîrşitul lunii septembrie a celui de al patrulea an şi că alegerile trebuie organizate înainte de acest termen.

Aşadar, guvernul are libertatea să aştepte pînă în ultima săptămînă sau să fixeze ţinerea alegerilor cu mult înainte, de exemplu, în primăvară. Evident că această posibilitate de manevră este folosită de guvern pentru a stabili data alegerilor în perioada considerată ca fiind mai potrivită din punctul de vedere al tacticii sale electorale. Pentru a nu fi surprinse în stare de nepregătire de eventualitatea fixării alegerilor într-una din lunile de primăvară, partidele politice s-au grăbit să înceapă pregătirile electorale încă din primele săptămîni ale anului. În aceste condiţii, atunci cînd guvernul a hotărît ca alegerile să aibă loc la 22 septembrie, campania electorală era de mult declanşată.

Atît partidele din coaliţia guvernamentală cît şi cele din blocul opoziţiei burgheze par a fi înţelese să nu aducă în dezbatere problemele de politică externă sau de ordin militar implicate de apartenenţa Danemarcei la Pactul Atlanticului de Nord. Discuţiile sînt concentrate de data aceasta asupra politicii economice. Problema locuinţelor, a impozitelor, a pensiilor şi a ajutorului de şomaj, problema grijii faţă de copii şi faţă de pregătirea tineretului, problema asigurării folosirii braţelor de muncă, precum şi alte probleme, se succed zilnic în cuvîntările politicienilor, în manifestele electorale şi în coloanele ziarelor.

Lupta pentru atragerea alegătorilor este aprigă. Ziarul *Berlingske Tidende* arăta la 30 august că 400 000 de tineri în vîrstă de la 21 pînă la 27 de ani, îşi vor da la 22 septembrie primul lor vot în alegerile pentru Folketing. Votul lor poate atîrna greu în balanţă. Tema centrală a discuţiilor o constituie în prezent soarta guvernului. Există părerea unanimă că actualul guvern de coaliţie, format din social-democraţi şi radicali, nu va intra în istoria Danemarcei ca unul din guvernele cu o poziţie de sigură stabilitate. Dacă nu îşi va îmbunătăţi poziţia în alegerile de săptămîna viitoare este posibil să ia sfîrşit guvernarea comună a celor două partide extrem de inegale ca mărime şi destul de diferite ca orientare politică.

Majoritatea parlamentară minimă pe care se sprijină guvernul, precum şi numărul disproporţionat de mare al partidelor care vor participa la aceste alegeri

preajma alegerilor

face dificilă aprecierea perspectivelor actualei coaliții și îndeamnă pe observatori la precauție.

Cei 179 de deputați ai Folketing-ului reprezintă, în momentul de față, nici mai mult nici mai puțin decît șapte partide politice, iar la alegerile din 22 septembrie vor mai participa încă patru (partidul comunist, uniunea justițialiștilor, coaliția daneză și partidul politicii de pace). În actualul Folketing, mandatele sînt repartizate după cum urmează:

Partidul Popular Socialist . .	11
Partidul Social Democrat . . .	76
Partidul Liberal Radical . . .	11
Partidul Liberal (Venstre) . . .	38
Partidul Conservator	32
Partidul Independenților (dreapta)	6
Partidul Minorității Germane (Sleswig)	1
Reprezentanți pentru Groenlanda (număr fix)	2
Reprezentanți pentru Insulele Faroe (număr fix)	2

Un reprezentant al Insulelor Faroe este social-democrat iar celălalt este liberal (Venstre) și ei votează, de obicei, alături de partidele respective din Folketing. În felul acesta, reprezentarea social-democraților se ridică la 77 de mandate iar cea a opoziției burgheze (liberali, conservatori și independenți) de asemenea la 77 de mandate.

Cel de al patrulea partid burghez, partidul liberal-radical, colaborează cu social-democrații în guvern și, în consecință, guvernul se sprijină pe 88 (77+11) din reprezentanții parlamentului. În cazul în care partidul popular-socialist votează împotriva guvernului (și acest lucru s-a întîmplat), opoziția are și ea, la rîndul ei, 88 de mandate.

Poziția guvernului este salvată totuși într-o astfel de situație, prin faptul că un reprezentant al Groenlandei, Mikael Gam, a fost numit ministru pentru problemele Groenlandei și, ca atare, guvernul are un vot în plus față de opoziție. Celălalt reprezentant al Groenlandei și reprezentantul minorității germane se situează, de obicei, pe o poziție neutră, în problemele politice mari care pot pune în joc existența guvernului.

Astfel, guvernul condus de social-democrați se prezintă în viitoarele alegeri cu o poziție destul de nesigură. Într-adevăr, pierderea unui singur mandat poate aduce acest guvern în situația de a depinde, pe de-a-ntregul, de partidul popular-socialist, situație nedorită și respinsă în mod consecvent atît de social-democrați cît și, mai ales, de radicali.

Atît partidul social-democrat cît și partidul liberal-radical s-au declarat de acord să continue coaliția și după alegeri, dar există multe semne de întrebare provenind mai ales de la partidul liberal-radical. Conferința națională a acestui partid, care a avut loc în vară, s-a pronunțat pentru colaborare cu social-democrații, dar cu următoarele trei condiții: 1) radicalii să aibă succes în alegeri, 2) cele două partide să obțină o majoritate netă și 3) ele să poată cădea, pe deplin, de acord asupra unui program social-liberal.

Merită să ne oprim puțin asupra primei condiții potrivit căreia acest partid nu va intra în guvern în cazul în care nu va avea succes în alegeri. De mai mulți ani, el se află în „zona primejdioasă", și, cu prilejul ultimelor alegeri din noiembrie 1960, reprezentarea sa în Folketing s-a redus de la 14 la 11 deputați. Dacă regresul va continua în acest an, partidul liberal-radical își va pierde șansele de a participa la guvern și deci și configurația acestuia va fi alta.

Conferința partidului radical a adoptat, de asemenea, o declarație cu privire la poziția sa față de alianța N.A.T.O. Declarația cere organizarea unui referendum popular sau a unor noi alegeri pentru a se decide dacă Danemarca să continue sau nu să rămînă în N.A.T.O. după 1969, întrucît potrivit prevederilor tratatului nord-atlantic apartenența se prelungește în mod automat, dacă denunțarea nu se face cu cel puțin un an înainte de expirarea termenului de 20 de ani pentru care a fost încheiat. În acest sens merită să fie amintit faptul că radicalii au votat împotriva intrării Danemarcei în N.A.T.O. în 1949, dar ulterior ei au acceptat politica militară asupra căreia au convenit partidele mari.

Atunci cînd s-a reluat această problemă s-a constatat că o fracțiune puternică din partidul radical cere ca Danemarca să iasă din N.A.T.O.; propunerea cu privire la referendum poate fi interpretată ca un compromis între fracțiuni. În presa opoziției daneze această declarație este totuși tălmăcită ca un simptom al faptului că partidul revine la vechea sa linie „anti-N.A.T.O.", ceea ce îl va face inacceptabil ca partener guvernamental, deoarece conducerea partidului social-democrat consideră că apartenența la N.A.T.O. este unul din pilonii de bază ai politicii externe daneze.

Partidul social-democrat a înregistrat la ultimele alegeri, din 1960, un spor de șase mandate și are în felul acesta un bun punct de plecare, dar nici un observator nu este tentat să creadă că social-democrații vor obține majoritatea singuri. Dacă radicalii dispar din prezentul tablou se poate pune problema găsirii altor combinații pentru a se ajunge la un guvern majoritar sau, altfel, rezultatul va fi un guvern minoritar slab. Într-o asemenea situație radicalii își vor juca vechiul lor rol determinant, acela de a fi greutatea de cîntar decisivă în marea artă a balansării.

O eventuală colaborare între social-democrați și partidul popular-socialist este respinsă a priori de către social-democrați. La repetatele invitații ale partidului popular-socialist și la declarațiile sale potrivit cărora cele două partide ar putea fi sigure de o majoritate socialistă în Folketing, primul ministru Krag a răspuns că social-democrații resping orice colaborare de acest gen.

De asemenea, în prezent sînt excluse orice combinații guvernamentale între social-democrați, pe de o parte, și liberali (Venstre) sau conservatori, pe de altă parte.

Cele două partide burgheze mari, partidul liberal (Venstre) și partidul conservator care s-au sudat de mult timp printr-o colaborare politică intimă, mizează totuși cu tărie în aceste condiții pe înlăturarea coaliției „de stînga" care cîrmuiește această țară. Sarcina lor nu este deloc ușoară. Dacă pierderea unui mandat ar putea să ducă la căderea guvernului Krag, opoziția burgheză trebuie să cîștige nu mai puțin de douăsprezece mandate pentru a putea alcătui un guvern burghez cu majoritate parlamentară fără a colabora cu partidul radical.

Cu sprijinul radicalilor s-ar putea forma însă oricînd un guvern burghez pentru că partidele burgheze dețin în realitate 88 din cele 179 de mandate ale Folketingului. Dacă Danemarca are în prezent un guvern condus de social-democrați, aceasta se datorește pe de-a-ntregul faptului că partidul radical continuă să rămînă credincios parolei grupărilor liberale de stînga din trecut: „Mai bine un socialist decît un conservator!".

O serie de sondaje întreprinse în rîndul opiniei publice dau indicația că poziția alegătorilor oferă guvernului speranțe de victorie.

Din cifrele publicate rezultă că cele două partide pe care se sprijină coaliția guvernamentală, partidul social-democrat și partidul liberal-radical care au dispus la ultimele alegeri de 47,9% din voturi, au înregistrat la sondajele din iulie 48,6%. În același timp cele două partide principale din opoziție, partidul liberal (Venstre) și partidul conservator, au avut împreună 39,0 și respectiv 37,1% din voturi.

De unsprezece ani Danemarca este cîrmuită de guverne social-democrate sau de guverne conduse de social-democrație. Un succes al guvernului în alegerile de săptămîna viitoare ar ridica acest număr de ani la 15, ceea ce ar reprezenta un adevărat record în istoria Danemarcei.

Willy PETERSEN

Copenhaga, 14 septembrie

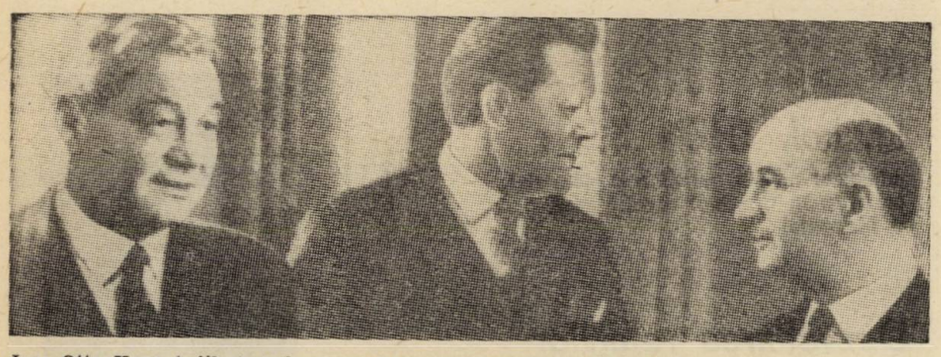

Jens Otto Krag (mijloc), primul ministru al Danemarcei, împreună cu principalii săi adversari în alegeri: Erik Eriksen, președintele partidului Venstre (stînga) și Paul Sorensen, președintele partidului conservator.

■

SEDKY AZIZ:

vicepremier al Consiliului de Miniştri al R.A.U.

Cooperarea economică dintre R.P.R. şi R.A.U.

— Care sînt opiniile dv., domnule vicepremier, despre relaţiile de cooperare dintre cele două ţări, în lumina acordului de colaborare economică şi tehnică dintre Republica Arabă Unită şi Republica Populară Romînă ?

— Încheierea acestui acord este rezultatul discuţiilor îndelungate care au avut loc între un mare număr de experţi din R.A.U. şi organismele economice romîneşti de resort, cu care prilej au fost examinate desfăşurarea şi modalităţile de cooperare dintre cele două ţări. Linia generală a acestui acord a fost stabilită în cursul tratativelor de la Cairo şi s-a precizat că semnarea acordului propriu-zis să fie făcută la Bucureşti. Între timp, diferitele prevederi incluse au fost discutate în capitala dumneavoastră. În prezent se află în Bucureşti o serie de experţi şi specialişti din R.A.U. pentru definitivarea contractelor ca atare. Este vorba în esenţă de proiectarea şi livrarea de către R.P.R. ţării noastre a unei fabrici de produse sodice cu o capacitate de 100 000 t/an, echipamente şi instalaţii pentru extracţia şi concentrarea fosfaţilor pentru o capacitate finală de 600 000 t/an şi a două fabrici de ciment. Este vorba, de asemenea, şi de alte fabrici şi utilaje.

Unele din aceste contracte au progresat în foarte mare măsură, ele urmînd să fie semnate în curînd.

Consider schimburile dintre cele două ţări, consacrate în acordul economic dintre R.A.U. şi R.P.R., ca o fază în procesul dezvoltării continue a colaborării dintre cele două ţări.

— Care sînt principalele preocupări actuale privind dezvoltarea economică a Republicii Arabe Unite ?

— În anul 1959—1960 a fost adoptat planul naţional de dezvoltare care-şi propune dublarea în decurs de 10 ani a venitului naţional. În iunie trecut a fost început primul plan cincinal (din planul naţional) care tinde spre sporirea cu 42 la sută a venitului naţional.

Rezultatele pe care le-am obţinut în primii ani ai planului ne îndreptăţesc convingerea că aceste sarcini vor fi realizate şi că ele vor putea fi chiar depăşite în unele domenii, în special în industrie. Anul acesta ritmul de creştere a producţiei industriale a fost în ţara noastră de 17,3 la sută.

După cum ştiţi, în numeroase domenii obiectivele pe care ni le-am propus sînt mari — de pildă barajul de la Assuan. Am obţinut succese importante şi în problema valorificării terenurilor agricole.

În legătură cu obiectivele noastre economice, aş vrea să precizez că relaţiile dintre ţara mea şi Romînia, în acest domeniu, contractele realizate, au drept scop să faciliteze îndeplinirea prevederilor celui de-al doilea plan cincinal, accelerînd astfel dezvoltarea economiei noastre naţionale.

— Ce impresii aveţi despre Romînia, după scurta vizită făcută ?

— Răspund cu mare plăcere la această întrebare. Este prima mea vizită în Romînia şi aş dori să relev încă o dată că am fost mişcat de prietenia şi căldura cu care a fost întîmpinată pretutindeni delegaţia noastră guvernamentală.

Am făcut diferite vizite, printre care aş menţiona în mod special Expoziţia realizărilor economiei naţionale. Am avut aici posibilitatea să văd mai mult decît m-am aşteptat să pot vedea şi am fost fericit să observ mulţimile de oameni veniţi s-o viziteze, mîndri de succesele ţării lor. Acesta este un lucru foarte important. Din punct de vedere tehnic, cred că expoziţia ilustrează marele progres al economiei dv. Acest progres l-am putut remarca de altfel în diferitele fabrici pe care le-am vizitat. Fără îndoială că industria Romîniei se dezvoltă cu paşi mari.

Mai este un lucru pe care l-am remarcat şi pe care aş dori să-l subliniez. Admir felul în care aţi dezvoltat Bucureştiul. Aţi făcut o treabă minunată. Este evidentă pentru oricine preocuparea pentru aprovizionarea populaţiei cu toate mărfurile necesare, ceea ce confirmă ridicarea permanentă a nivelului de viaţă. În acest domeniu, şi ţara noastră promovează o politică asemănătoare. În sfîrşit, am admirat frumuseţile peisajului dv. Aveţi o ţară minunată.

În cursul vizitei mele am avut plăcerea să-i cunosc pe domnii Gheorghe Gheorghiu-Dej, preşedinte al Consiliului de Stat, Ion Gheorghe Maurer, preşedintele Consiliului de Miniştri, Gogu Rădulescu, vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri, precum şi alţi membri ai guvernului. În timpul convorbirii pe care am avut-o cu dl preşedinte al Consiliului de Stat, am fost profund impresionat de felul cum cunoaşte în amănunt ceea ce se întîmplă în ţară, felul cum cunoaşte în detaliu problemele dezvoltării ţării dv.

Aş dori să termin răspunsul la ultima întrebare cu următoarea idee : Republica Populară Romînă şi Republica Arabă Unită au întreţinut totdeauna relaţii prieteneşti şi sînt convins că ele se vor dezvolta continuu.

V. S.

■

Lt. col. THEN SEN:

ministrul muncii, minelor şi industriei, membru în Consiliul revoluţionar al Birmaniei

Dezvoltarea relaţiilor romîno-birmane

Referindu-se la semnificaţia ultimelor măsuri luate de guvernul birman pentru dezvoltarea economiei şi culturii ţării, oaspetele ne-a spus :

— Noi luptăm pentru a făuri în Birmania o societate nouă, echitabilă, potrivit principiilor elaborate de Partidul „Calea Birmană spre Socialism". Noi vrem să construim o societate nouă care să asigure oamenilor muncii un nivel înalt de trai, precum şi posibilitatea dezvoltării educaţiei şi culturii. Noua societate pe care o construim corespunde condiţiilor şi factorilor existenţi în propria noastră ţară şi este conformă cu voinţa şi capacităţile poporului birman.

În continuare, dl Then Sen s-a oprit asupra perspectivelor dezvoltării relaţiilor romîno-birmane

— Între Uniunea Birmană şi Romînia s-au stabilit relaţii apropiate şi prieteneşti, întemeiate pe principiile respectu-

lui reciproc, al egalității, suveranității și independenței, al colaborării spre binele ambelor țări. Aceste principii au fost enunțate în declarația comună semnată de președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Romîne, Gheorghe Gheorghiu-Dej, și președintele Consiliului Revoluționar al Birmaniei, generalul Ne Win, cu ocazia vizitei delegației de stat romîne în țara noastră, în toamna anului 1962. Îmi exprim convingerea în continua dezvoltare a cooperării economice și tehnice între cele două țări, ceea ce va fi spre folosul popoarelor noastre.

Poporul romîn este prietenos și înțelept. Noi am fost extrem de impresionați de marele proces de industrializare a țării dv. Romînia este o țară bogată în resurse naturale; ea ni s-a arătat a fi de asemenea înzestrată în talente umane. Deși scurtă, vizita noastră ne-a putut da convingerea că marile potențiale ale țării sînt într-o măsură tot mai mare și într-un mod înțelept puse în valoare de poporul romîn.

I. N.

■

ANDRÉ GUINAND:

membru de onoare al Uniunii Interparlamentare, vicepreședinte al Radiodifuziunii și televiziunii elvețiene de limbă franceză, fost președinte al Consiliului Național al Federației Elvețiene

Întîlnire cu realitățile romînești

— Îmi este deosebit de plăcut să refac cu ochii minții recenta mea călătorie în Romînia. Cunoșteam teoretic multe lucruri despre țara dv., prin documentarea pe care mi-am făcut-o acasă și prin legăturile mele personale cu cîțiva reprezentanți străluciți ai poporului romîn, ca regretații Maria Rosetti și Mihai Ralea, cu care am colaborat în cadrul conferințelor Uniunii Interparlamentare, colaborare ce se confirmă astăzi în același spirit al prieteniei între popoare în vederea întăririi cauzei păcii.

Bagheta, pînă mai ieri neobosită, a maestrului George Georgescu nu a ocolit țara mea. Solul poeziei romînești, Tudor Arghezi, și-a ales, timp de două luni pe an, ca loc de odihnă, refacere și veșnică creație — Elveția.

Totuși, țara dv. mi-era mai curînd necunoscută.

După confruntarea cu realitatea, mă bucur s-o pot spune, ea mi-a devenit cunoscută. Deseori te poți lăsa furat de idei preconcepute. Un exemplu. La noi se vorbește despre o colectivizare a agriculturii, a caselor, a oamenilor. Venind aici, am întîlnit ceva cu totul diferit. Imense suprafețe de pămînt alăturate, oameni lucrînd din liberă convingere în cadrul unui colectiv care le promovează interesele și în care, în sistemul adoptat, coincid intereselor comunității. Uneori mă surprindeam punînd întrebări naive, care păreau lipsite de sens interlocutorilor: „Unde locuiesc țăranii?". Poate mulți din țara mea s-ar aștepta să vadă înșiruite cazarme din care ies la ora fixată bărbați, femei, copii, la muncă. Dar casele celor care lucrează cîmpul, le descoperi înecate în verdeață, fiecare țăran fiind singur stăpîn în ograda lui pe cele imediat necesare gospodăriei: casa, vitele, păsările, grădina de zarzavat. Unitatea familiei păstrată, întărită și apărată mi-a produs o impresie puternică, poate și prin paralelismul pe care-l putem stabili cu tipul familiei elvețiene. Vizitînd o gospodărie agricolă colectivă în regiunea Dobrogea și una în regiunea Brașov, am văzut că principiul colectivizării este deosebit de ceea ce se povestește la noi, și rezultatele muncii — creșterea remarcabilă a producției agricole — încetează de a mai fi o minune. Altă latură a originii dezvoltării agriculturii este explicată prin existența „Uzinei de tractoare" care, de la peste 1000 km distanță, mi-a trezit curiozitatea și aici am înțeles justificata mîndrie a celor care mi-au vorbit despre ea — uzina din punct de vedere industrial este o creație perfectă. Apoi — Murfatlar, care te întîmpină cu pahare de bună dispoziție; dar dacă privești cu ochiul limpede calitatea culturii de viță de vie, mașinile și metodele moderne de lucru, aflate la același nivel cu țările occidentale cu vechi tradiții viticole — și noi elvețienii nu sîntem străini acestui domeniu — rezultatele nu te mai miră.

Cunoștința cu Romînia s-a făcut la București. Într-un oraș necunoscut, muzeele te ajută să parcurgi mai repede distanțele în timp și spațiu. Admirabila colecție de la Muzeul de Artă al R.P.R., sau originalul și fermecătorul Muzeu al Satului, Muzeul de artă feudală de la Palatul Mogoșoaia — îți dau o privire de ansamblu asupra tradițiilor istorice și culturale; comparația cu prezentul devine în felul acesta mai inedită, mai uimitoare. Efortul social, desigur enorm, depus în ridicarea de cartiere și diferite construcții în interesul celor ce muncesc, efort necunoscut la noi, este, prin amploare și rezultat, uluitor.

Pentru mine, vizita la Uzinele „1 Mai" de la Ploiești a fost o experiență unică. Condițiile în care se lucrează, echipamentul petrolier fabricat aici, totul, de la utilajul de mică dimensiune pînă la sondele pe care le-am văzut înălțate și la Expoziția realizărilor economiei naționale, mi s-a părut extraordinar. Desigur, mai există fabrici asemănătoare în Europa, dar uzina de la Ploiești cred că este alături de cele mai bune dintre ele. Și pentru că am revenit la expoziții — purtători de cuvînt, Expoziția economiei naționale de la București vorbește elocvent vizitatorilor despre efortul făcut după eliberare și din punct de vedere al nivelului industrial și artizanal, cred că stadiul de dezvoltare la care ați ajuns — în special în domeniul tehnicii agricole și petroliere — vă așază la egalitate cu cele mai dezvoltate țări din Occident.

La Brașov am întîlnit alt punct de legătură între țările noastre — păstrarea tradiției paralel cu dezvoltarea a noi și multilaterale tendințe, fapt foarte bine oglindit de însăși arhitectura orașului. Pitorescul caselor vechi, trecutul istoric, păstrate cu sfințenie, și alături, orașul nou, cartiere întregi, uzine.

La mare, pe drept lăudata Mamaie, despre care nu pot decît să adaug și eu că este o adevărată minune; am vizitat noile hoteluri pentru vacanța oamenilor muncii și a turiștilor — sînt un model de ce se poate vedea în Europa.

Revenind la București, întîlnirile pe care le-am avut mi-au prilejuit noi prietenii și plăcute revederi. Am examinat noi posibilități de a lărgi schimburile în diferite domenii de activitate între țările noastre. Un debut. Televiziunea elvețiană va face un film documentar despre Romînia. Legăturile între radiodifuziunea elvețiană și romînă vor fi dezvoltate. La Uniunea Scriitorilor, am discutat planul de dezvoltare a relațiilor culturale, care va comporta un număr mărit de traduceri, pentru o mai bună cunoaștere reciprocă a literaturilor noastre. La Geneva se va organiza o nouă expoziție de pictură și sculptură romînească.

În încheiere, aș vrea să spun că în afară de impresiile culese în fața realizărilor din domeniul economiei și culturii — și aici arta și artiștii se bucură de o cinstire și de un sprijin permanent — voi părăsi Romînia păstrînd amintirea unei atmosfere destinse și active, realizată, cred eu, din unitatea dintre popor și conducători. Felul deschis, popular al romînilor, paternitatea comună a limbilor pe care le vorbim, caracterul latin reflectat în temperamentul oamenilor de aici, ne-au apropiat mult de țara dv. și creează puncte de sprijin în colaborarea popoarelor noastre.

A. D.

Concursul şi Festivalul internaţional „GEORGE ENESCU"

impresii şi opinii

Violoncelistul
Gaspar CASSADO
(SPANIA)

Chiar din tinereţe am fost la Paris, ca să învăţ, cu marele maestru Pablo Casals. La un concert l-am cunoscut pe George Enescu, considerat de pe atunci ca muzician de geniu. Era în anul 1907. Pe timpul acela George Enescu avea o activitate de violonist foarte intensă. Modul lui de a cînta era fascinant, interpretările lui te subjugau. Fiecare concert al lui Enescu era un eveniment într-adevăr excepţional.

Anii au trecut, au trecut două războaie pustiitoare. Au venit ultimii ani ai vieţii lui Enescu, în care timp m-am legat de el extrem de mult. Era, ca şi mine, profesor la Academia Muzicală Chigiana de Siena, din Italia. Întotdeauna lecţiile sale erau un adevărat miracol, creînd o atmosferă de frumuseţe şi de profund sentiment uman. Întreaga lui fiinţă emana lumină.

Sînt bucuros de a fi fost invitat să iau parte la cel de-al III-lea Festival, care mi-a dat ocazia să văd ce loc imens ocupă muzica în sufletul poporului romîn.

În calitate de muzician, felicit cu satisfacţie şi sinceritate pe cei care se ocupă de artă şi dau o atît de mare importanţă dezvoltării muzicii în Romînia.

Un salut afectuos cititorilor revistei „LUMEA" din partea unui prieten sincer al poporului romîn.

Violonistul
Henryk SZERYNG
(MEXIC)

Timpul mi-a îngăduit să văd numai puţine lucruri în Romînia, dar acelea pe care le-am văzut m-au încîntat. Romînia e o ţară în plină dezvoltare. Îi felicit pe prietenii mei romîni pentru voinţa lor de a construi, de a progresa.

Festivalul şi Concursul „George Enescu" fac din Bucureşti o veritabilă Capitală muzicală a lumii. La această „conferinţă muzicală la nivel înalt" am misiunea specială de a fi ambasadorul ţării mele, Mexicul.

Sper ca în viitor să nu fiu singurul artist mexican ce cîntă în Romînia; doresc să vină şi alţii, cît mai mulţi, să primim în Mexic dirijori, solişti, compozitori şi artişti din Romînia. Îi vom primi cordial, frăţeşte.

Urez succes ţării care ne primeşte cu atîta generozitate. Aici, datorită Bucureştiului şi Festivalului „George Enescu", muzicieni şi compozitori din întreaga lume avem posibilitatea să ne întîlnim, să fim laolaltă.

Singurul lucru care îmi întunecă acum această fericire e pierderea unuia din cei mai mari prieteni pe care i-am avut în viaţă, George Georgescu. Sub bagheta lui am debutat în 1933, iar pentru a doua oară am concertat tot cu el, la interval de două luni.

Fie ca aşa cum m-am întîlnit cu el în interpretarea muzicii, fie ca aşa cum ne uneşte aici muzica marelui Enescu, să se întîlnească şi să se unească toţi oamenii.

Compozitorul
Georges AURIC
(FRANŢA)

Revin la Bucureşti cu o plăcere deosebită.

Am păstrat o emoţionantă amintire încă de la ediţia a II-a a Festivalului, cînd m-am bucurat să reascult admirabilul *Oedip* al Maestrului pe care îl respectăm cu toţii.

Concursul se bucură de mare reputaţie; concurenţii francezi au venit şi ei cu multă încredere. Se pare că a crescut mereu amploarea concursului, cu fiecare nouă ediţie. Sînt încîntat de a vedea o astfel de manifestare. Ţara dv. are motive să fie foarte mîndră.

Reuniunea artiştilor din toate ţările, acum cînd e mai necesar ca oricînd să ne cunoaştem şi să vorbim, găseşte un cadru minunat. Vă felicit!

De-abia venit în ţara dv., mă bucur de a avea posibilitatea să adresez salutul cel mai cordial poporului romîn, în care orice francez, pe măsură ce îl cunoaşte mai bine, descoperă motivele care vor consolida cea mai bună prietenie.

Compozitorul
Andreas NASERITIS
(GRECIA)

Sînt legat de Bucureşti nu numai pentru că aici găsesc întotdeauna prieteni apropiaţi, atît de binevoitori şi de ospitalieri, nu numai pentru atmosfera lui agreabilă sau pentru grădinile lui, florile, peluzele şi parcurile şi lacurile — îl iubesc mai ales pentru maiestuoasa lui demnitate, mîndria lui de mare oraş.

Din 1958, cînd am vizitat pentru prima oară oraşul, au trecut numai şase ani. Dar ce transformări de atunci!

Minunate noi săli de concert, moderne, cartiere noi, clădiri importante pentru expoziţii şi teatre şi-au deschis porţile.

De cîţiva ani renumele de oraş frumos al Bucureştiului se leagă strîns de festivităţile pe care guvernul dv. le consacră cu generozitate glorioasei memorii a marelui compozitor George Enescu.

Este evident, acest Concurs şi Festival internaţional aduce patriei dv. un respect deosebit din partea întregii lumi muzicale, pentru că dovediţi că ştiţi bine cum trebuie cinstit un artist care şi-a dedicat sufletul şi talentul său cîntării frumuseţilor ţării sale.

Îmi permit să-mi exprim entuziasmul pentru splendida organizare a Concursului şi Festivalului „George Enescu" şi să urez din toată inima necontenit succes ţării dv.

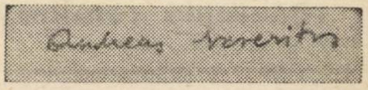

Compozitorul
Shukiki MITSUKURI
(JAPONIA)

În Romînia mă simt ca acasă. La aceasta contribuie şi clima, dar mai ales faptul că romînii, oricît v-ar surprinde poate, sînt foarte apropiaţi de japonezi. Oraşul Bucureşti seamănă mult cu Tokio. Tabloul pe care îl văd în fiecare dimineaţă aci, cînd oamenii se îndreaptă către serviciu — e parcă din Tokio. Romînii sînt foarte harnici, ca şi japonezii.

Aflasem că nivelul concursului e foarte ridicat şi lucrul se confirmă din plin.

Mă bucură să cunosc muzica romînească contemporană. Mă voi strădui să o răspîndesc în Japonia. Mieko Takizava, care a cîntat la dv., va fi interpreta lidurilor lui George Enescu, a căror partitură am obţinut-o la Bucureşti.

Permiteţi-mi să transmit un salut poporului romîn.

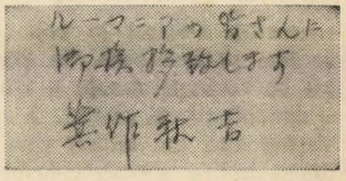

Compozitorul
Pancio VLADIGHEROV
(BULGARIA)

Enescu a fost pentru mine nu numai un mare muzician al lumii, ci şi un apropiat prieten, în admiraţia căruia am compus două schiţe simfonice.

De cîte ori revin în ţara dv. sînt profund mişcat de dansurile şi cîntecele

naționale românești, care îmi influențează arta.

Admir marea dv. cultură și marile progrese făcute în ultimii ani de construire a socialismului.

M-a afectat adînc moartea lui George Georgescu, prin care mă legasem și mai mult de România.

Festivalul „Enescu" e la mare înălțime. Ca interpretare și organizare se numără între marile festivaluri muzicale mondiale de tradiție.

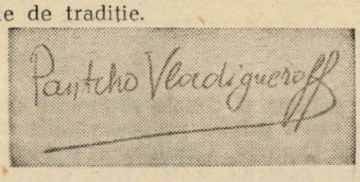

Compozitorul

Roman VLAD

(ITALIA)

Sînt foarte fericit că am ocazia să asist la cel de-al III-lea Festival și Concurs „George Enescu". Programul e de o amploare și bogăție exemplare.

Sînt entuziasmat de publicul din București.

Folosesc acest prilej ca să urez compozitorilor romîni spor la muncă și succese din ce în ce mai mari și mai rodnice.

Criticul muzical

Nicola Di GESE

(ITALIA)

Manifestările în cinstea marelui fiu al poporului romîn, George Enescu, sînt cu adevărat de cel mai înalt nivel.

Festivalul e de mare clasă. Perfecțiunea tuturor manifestărilor, participarea unor însemnați soliști și dirijori e deplin semnificativă. E un eveniment muzical grandios.

E o mare mîndrie pentru noi să fim prezenți aci.

Transmit un salut tuturor colegilor din București.

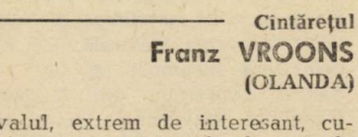

Cîntărețul

Franz VROONS

(OLANDA)

Festivalul, extrem de interesant, cuprinde în toate concertele lucrări de muzică contemporană și românească, unele interpretate de soliști și dirijori faimoși. E o mare fericire că publicul iubește această muzică. La noi se impun mai greu operele moderne, și mai ales cele naționale.

Nivelul manifestărilor este foarte înalt. Am văzut multe concursuri vocale pînă acum, dar ca acesta destul de puține.

Declarații culese de Radu VARIA

MALTA

un nou stat independent

După două milenii și jumătate, în care cuceritori venind din sud sau nord, din est sau vest și-au disputat dominația asupra insulei lor, maltezii sînt în sfîrșit independenți. Festivitățile închinate acestui memorabil eveniment au loc între 16 și 23 septembrie. În ziua de 21 septembrie vor fi înmînate documentele în baza cărora Malta devine stat, cabinetul Maltei și guvernatorul general britanic vor depune jurămîntul, iar la 22 septembrie parlamentul se va întruni în prima sa sesiune de la proclamarea independenței.

Malta rămîne în cadrul Commonwealthului, ca al 19-lea stat membru și cel mai mic ca întindere și populație: 316 km² dintre care insula Malta are 246 km², iar celelalte două insulițe alăturate, Gozo și Comino, 67 km² și respectiv 3 km², populația cifrîndu-se la 330 000 de locuitori (este una din regiunile cu populația cea mai deasă din lume). Ca formă de guvernămînt, Malta va fi monarhie, avînd drept suverană pe regina Elisabeta a II-a a Angliei.

Potrivit înțelegerii intervenite între primul ministru maltez, George Borg Olivier, și Duncan Sandys, ministru pentru problemele Commonwealthului și pentru colonii din guvernul britanic, și după proclamarea independenței Maltei, Anglia își va păstra baza militară de pe insulă și trupele afectate acestei baze pe o perioadă de încă 10 ani, făgăduind în schimb un ajutor financiar noului stat.

Deși populația Maltei și-a manifestat cu hotărîre dorința de a obține independența, ea este în mare măsură nemulțumită de restricțiile impuse prin noua constituție. Partidul laburist condus de Don Mintoff, aflat acum în opoziție, dar bucurîndu-se în țară de un sprijin egal cu al partidului naționalist condus de Borg Olivier, a dat publicității o declarație în care subliniază caracterul inacceptabil al noii constituții și promite să acționeze pentru a face ca această constituție să fie anulată și înlocuită cu alta care, potrivit programului laburist, să proclame Malta un stat republican în frunte cu un președinte ales o dată la 5 ani, să limiteze puterea politică a ierarhiei catolice de pe insulă, să organizeze noi alegeri generale.

Trebuie relevat faptul că proiectul actualei constituții a făcut în 1963 obiectul unui referendum ale cărui rezultate n-au fost concludente: 65 000 de maltezi au votat pentru proiectul de constituție, 55 850 împotrivă, iar 36 500 au introdus în urne buletine albe.

Guvernul Borg Olivier a considerat însă rezultatele referendumului suficiente și s-a angajat în noi tratative dificile cu guvernul britanic pentru acordarea independenței pe această bază. Nu mai puțin de nouă săptămîni a stat primul ministru maltez la Londra purtînd discuții, care nu o dată au amenințat să se întrerupă, cu Duncan Sandys. S-a realizat în cele din urmă un acord. Parlamentul englez a votat apoi legislația necesară pentru ca Malta să devină independentă. Partidul laburist britanic a protestat împotriva grabei cu care a fost trecută prin parlament legea privind acordarea independenței Maltei, arătînd că „nu a dispus de suficient timp pentru a da atenția cuvenită acestei probleme". În același timp, o serie de deputați laburiști s-au referit, în intervențiile lor, la primejdia ca în Malta să fie instaurată „o dictatură clericală", arhiepiscopul de Malta, Gonzi, devenind „în fapt, dacă nu și cu numele" conducătorul țării. Avertismentele nu sînt neîntemeiate dacă ne amintim că la alegerile din 1962 ierarhia catolică a amenințat cu „excomunicarea" pe toți maltezii care ar vota cu laburiștii sau și-ar permite să citească „fie și o singură publicație a acestui partid". După alegeri, partidul laburist al lui Don Mintoff a declarat, de altfel, că partidul naționalist n-ar fi obținut niciodată victoria dacă n-ar fi folosit presiunile exercitate de biserică.

După cît se pare, guvernul conservator britanic a ținut să lichideze cu orice preț problema malteză înainte de alegerile generale din toamna aceasta și de aceea a precipitat lucrurile.

Minusurile și limitele pe care le implică acordarea independenței Maltei în acest mod nu pot fi trecute cu vederea dar există, în condițiile actuale, toate premisele ca, plecînd de la ce s-a înfăptuit deja, poporul maltez să-și adîncească și să-și consolideze în viitor independența obținută. Nu trebuie să uităm că sistemul colonial a dispărut din bazinul mediteranean, iar poporul maltez, departe de a putea fi considerat un popor înapoiat, și-a făurit de-a lungul zbuciumatei sale istorii o entitate națională distinctă, o unitate de limbă și de aspirații.

La acordarea independenței nu este lipsit de interes, credem, să reamintim, că prima colonizare a Maltei a avut loc acum 2 500 de ani, în timpul cartaginezilor. După succesivele dominații — cartagineză, romană, arabă, normandă, germană, franceză — din 1800 pînă astăzi, Malta a aparținut Coroanei britanice.

Poziția strategică deosebită i-a determinat și destinele istorice. Acum, în era nucleară, Malta și-a pierdut în mod evident importanța din acest punct de vedere. Cel mai greu au plătit maltezii poziția lor strategică în timpul celui de-al doilea război mondial. Ei au suportat circa 3 000 de raiduri aeriene în cursul cărora trei pătrimi din clădirile capitalei, La Valetta, și ale celorlalte localități de pe insulă, au fost distruse sau avariate de bombardamente. Cu bărbăție au îndurat maltezii lipsurile grele provocate de blocadele repetate la care a fost supusă insula de-a lungul istoriei. Profund atașați de insula lor săracă, pietroasă, maltezii și-au refăcut orașele distruse, au smuls pămîntului și mării ce le putea da, au cunoscut vremuri de înflorire a comerțului ca și vremuri de restriște.

Independența cucerită acum deschide o nouă pagină în istoria Maltei. Își așteaptă rezolvarea probleme politice, economice și sociale complexe.

N. POPESCU

caudilismul în america centrală

Prezența dictaturilor militare și desele răsturnări de guverne s-au numărat dintotdeauna printre particularitățile vieții politice din țările Americii Centrale. Constatarea e veche și, de-a lungul timpului, a făcut obiectul a tot felul de interpretări. Fără a încerca trecerea lor în revistă, trebuie amintit că, de multe ori, în explicarea fenomenului a existat tentația de a-l pune în seama unor factori secundari.

Înainte de a trece la cauzele reale ale despotismului militar și ale erupțiilor politice periodice, să notăm unele împrejurări cu semnificație generală. Mai întîi, loviturile (reușite sau nereușite) nu presupun neapărat modificări esențiale în orientarea guvernului ci, dimpotrivă, în majoritatea cazurilor, avem de-a face mai degrabă cu o simplă schimbarea de gardă. Apoi, deși răsturnările au un caracter violent, de regulă atît capii guvernelor debarcate, cît și cei ai insurgenților ghinioniști, nu sînt maltratați, ci li se îngăduie calea exilului, unde se preocupă de organizarea revanșei. Mai înainte refugiul le era oferit, cum se spune, din oficiu, de ambasada uneia sau alteia dintre țările latino-americane. Un foileton pe această temă conținea următorul dialog, nu chiar atît de fantezist pe cît pare la prima vedere : „Excelență, am onoarea să vă înștiințez că ați fost răsturnat. Noul meu șef vă pune la dispoziție un avion pentru a pleca încotro doriți" — „Mizerabilii, tocmai acum cînd am atîtea treburi !". Din 1953, printr-un document al Organizației Statelor Americane, intitulat „Întărirea securității interne", s-a interzis acordarea dreptului la azil din partea ambasadelor statelor străine. Asta nu înseamnă însă că restricția este respectată cu sfințenie. Dovadă, numeroasele derogări.

Pentru a ajunge la rădăcina lucrurilor, trebuie să avem în vedere specificul dezvoltării relațiilor economice și sociale de pe continent după războaiele de eliberare purtate împotriva dominației coloniale spaniole și portugheze. Înlăturarea stăpînirii străine a fost un act istoric de însemnătate deosebită pentru popoarele latino-americane, întrucît le-a deschis drumul unei existențe de stat neatîrnate. Dar ea n-a soluționat latura raporturilor economico-sociale. Sistemul feudal, cu toate atributele sale (marile latifundii, masele țărănești fără pămînt ori cu pămînt puțin etc.) a continuat să se mențină și să apese popoarele. Există date din care reiese că procesul formării marilor moșii, pe seama spolierii țărănimii, a cunoscut chiar o înviorare. Așa că, o dată cu alungarea stăpînilor colonialiști, a devenit iminentă înfruntarea dintre popor și „proprii" asupritori, fapt care și-a găsit expresia în nenumărate răscoale, reprimate cu cruzime de către moșieri. Concomitent, între diversele grupuri de latifundiari se desfășura o acerbă luptă pentru întîietate, fiecare căutînd să-și asigure serviciile șefilor militari care aveau interese comune cu cele ale marilor proprietari și deseori legături de rudenie. Începînd de aici, s-a inaugurat șirul nesfîrșit de comploturi și rebeliuni, prin care puterea era smulsă de către vreun colonel de la un general (sau viceversa) pentru ca, după un anumit timp, spectacolul să se repete cu retușări neînsemnate. Împingerea comandanților militari pe primul plan al vieții politice a fost condiționată și de pozițiile deosebite conferite militarilor de faptul că tinerele state latino-americane trebuiau să facă față amenințărilor din partea foștilor stăpîni, precum și a celor interesați să li se substituie. Pe măsură ce comandantul militar și-a abandonat rolul inițial de luptător pentru libertatea țării sale și a trecut în solda diferitelor clici oligarhice, întemeindu-și puterea pe baionete, el s-a transformat în „caudillo", pumnul blindat al reacțiunii. La început dictatorii militari erau, după cum am spus, exponenți ai intereselor moșierești, dar și ale marii burghezii aflate, pe atunci, în stadiu incipient. Ulterior, monopolurile străine pătrunse la sud de Rio Bravo și-au dat lesne seama că tiranii pot valora mult pentru interesele lor. Și astfel, procesul de cumpărare de „oameni forte" și de dresare a lor, le-a desăvîrșit profilul. Dacă în perioada imediat următoare războaielor de eliberare se vorbea încă de „dictatori liberali", mai tîrziu noțiunea de „caudillo" a întruchipat simbolul unui despotism sîngeros, al unei guvernări net antipopulare și antinaționale.

Perimetrul geografic prin excelență clasic al unor asemenea dictaturi a devenit America Centrală. Ca să înțelegem ce-a însemnat (și ce înseamnă) pentru popoarele din bazinul Mării Caraibilor guvernarea unor asemenea tirani, să evocăm cîte ceva din isprăvile lor mai ieșite din comun. În Salvador, Maximiliano Hernández Martinez organiza adevărate masacre împotriva populației nemulțumite de politica sa. Cel mai teribil dintre ele s-a petrecut în 1932, cînd detașamentele sale expediționare au trecut prin foc și sabie localități întregi. Aceasta nu-l împiedica pe teosoful Martinez să țină concomitent prelegeri în care explica „admiratorilor" săi cît de criminal lucru este să iei viața unei furnici (întrucît sufletul ei este intranscendent) și în același timp ce mare este virtutea de a contribui la învingerea sufletului omenesc (de astădată transcendent) prin intermediul lichidării corpurilor în care se reîncarnează.

Alte două precepte ale lui Martinez se refereau la „nocivitatea folosirii încălțămintei și a medicamentelor". După el, copiii țăranilor nu trebuiau să se încalțe (de fapt, nici nu aveau cu ce), pentru că acest lucru i-ar împiedica „să absoarbă substanțele bogate ale naturii", iar medicamentele le-ar anula „imunitatea spirituală". Roadele au fost pe măsura învățăturilor: în 1945, sub guvernarea sa, o epidemie a cuprins peste trei sferturi din tineretul școlar, făcînd o mulțime de victime.

Averea fostului dictator dominican Rafael Trujillo era apreciată între 500 de milioane și un miliard de dolari. Ea includea două treimi din industria zahărului, monopolul absolut asupra comerțului cu sare. Cîmpul de acțiune al afacerilor trujilliste se extindea în cele mai diverse sectoare: asigurări sociale (sociale cu numele), industria chimică, tutunului, berei, cărnii, bumbacului, cimentului, alcoolului, laptelui; flota comercială, edituri, bănci, periodice etc. Operațiile sale în industria zahărului erau scutite (el însuși s-a scutit) de impozite pe 20 de ani. Și nu se îndoia nimeni că, dacă ar fi apucat termenul, l-ar fi prelungit. Costul irigațiilor pe plantațiile sale era acoperit din ceea ce senor Rafael nu se sfia să numească „bani publici". Cu unsprezece ani în urmă, dictatorul și-a vîndut acțiunile din industria zahărului unei bănci guvernamentale în schimbul a 50 milioane de dolari. Ulterior aceste acțiuni au fost recumpărate de alte întreprinderi trujilliste la un preț mult mai mic. Astfel, milioanele de dolari pe care Trujillo-președinte le-a plătit lui Trujillo-persoană particulară i-au servit capitalistului Trujillo pentru a-și rotunji averile. Monopolurile străine n-au avut prilej de nemulțumire: partea lor era asigurată. După moartea tiranului, la cîrma Republicii Dominicane s-au perindat o serie de figuri civile și cu firmă liberală, dar fără ca prin aceasta să se aducă schimbări cît de cît esențiale în situația țării. O oarecare excepție de la regulă a încercat-o fără succes, președintele Juan Bosch. Cînd a insistat asupra necesității de a expropria bunurile familiei defunctului tiran și de a le trece în proprietatea statului, forțele oligarhice, care revendicau aceste averi n-au întîrziat să-l declare „procomunist". Iar după ce a inițiat unele măsuri, timide de altfel, de liberalizare în ce privește activitatea organizațiilor democratice, tradiționalul pumn blindat al militarilor a intrat în acțiune. În septembrie anul trecut, Bosch a fost răsturnat printr-o lovitură militară clasică, după care climatul politic s-a reîndreptat spre matca trujillistă. Actualul triumvirat dominican jonglează abil cu promisiuni demagogice, dar în practică intensifică persecuțiile antidemocratice.

Imagine adeseori întîlnită în Republica Dominicană

Președintele haitian Duvalier guvernează țara cu ajutorul poliției sale personale. După ce și-a atribuit încă un mandat prezidențial, Duvalier s-a proclamat recent președinte pe viață, invocînd în acest sens pretinse „insistențe" din partea „națiunii". Despre fostul președinte guatemalez Ydigoras Fuentes se spune că, anul trecut, s-a lăsat răsturnat de bună voie de către șefii militari întrucît la alegerile prezidențiale care urmau să aibă loc, se crease pericolul să iasă învingător un candidat neconvenabil oligarhiei. Aceasta, după ce, timp de vreo șase ani, Fuentes s-a remarcat mai ales prin măsuri de înăsprire a prigoanei antidemocratice, sau cum le numea el, „eforturi de a obișnui poporul cu democrația". Hondurasul a trecut și el din nou (aproape concomitent cu Republica Dominicană) sub guvernarea castei militare reacționare. Fostului președinte Ramon Morales nu i-au putut fi aduse alte reproșuri de către coloneii rebeli decît obișnuitul refren despre „lipsa de fermitate" care „favoriza pătrunderea influenței comuniste". Nicaragua a rămas și astăzi feuda familiei Somoza, în înțelesul propriu al cuvîntului. După o călătorie prin Nicaragua, un ziarist occidental a notat următoarea mărturisire auzită deseori în timpul peregrinărilor sale: „La noi, señor, nimic nu se mișcă fără știrea lui Somoza". Alți călători au povestit că stăpînul din Nicaragua obișnuiește uneori să-și suprime adversarii politici oferindu-i pradă fiarelor din grădina palatului său.

Desigur, la lista unor asemenea nelegiuiri s-ar putea adăuga cu prisosință o mulțime de alte exemple. De reținut că, în afară de despotism, toate aceste țări se caracterizează printr-o adîncă înapoiere economică, prin perpetuarea și agravarea racilelor sociale, de regulă într-o măsură mai mare decît în restul continentului.

Formele clasice ale dictaturilor militare au suferit în ultimii ani anumite adaptări, ca urmare a unor factori noi, dintre care principalul este creșterea luptei de eliberare a popoarelor. Noii „caudillos" folosesc acum pe larg, alături de teroare, demagogia socială. În scopuri tactice, după o răsturnare sau alta, militarii declară că în timpul cel mai scurt va fi format un „guvern civil", vor avea loc alegeri, într-un cuvînt că strîngerea șurubului este un lucru neplăcut, dar necesar (explicații se găsesc oricînd) și de scurtă durată. Ei lansează totodată apeluri la „însănătoșire morală", încercare abilă de a acredita ideea că relele de care suferă o țară sau alta se datoresc doar corupției unor persoane și nu unui întreg ansamblu de relații înrobitoare.

Observatorii de presă subliniază faptul că în ultimii doi ani răsturnările militare au darul de a compromite programul „Alianța pentru progres" la capitolul „democratizarea regimurilor". Se știe că, între altele, litera „Alianței" afirmă necesitatea instaurării în țările Americii Latine de regimuri ale „democrației reprezentative". Or, ultimele încercări de forță ale căpeteniilor militare s-au îndreptat tocmai împotriva unor asemenea „democrații reprezentative", adică împotriva unor guverne aflate mai mult sau mai puțin sub un control parlamentar și care păstrau firma unei oarecare toleranțe față de activitatea organizațiilor democratice. Așa a fost cazul în Ecuador, Republica Dominicană sau Honduras. Explicația trebuie căutată în împotrivirea acelor cercuri oligarhice din țările latino-americane care se tem pînă și de reformele limitate propuse de „Alianță" (pentru a evita reformele autentice cerute de popoare) și preferă ca, cu ajutorul acelorași oameni „de mînă forte", să se pună la adăpost de eventualitatea unei cît de neînsemnate știrbiri a pozițiilor lor.

Judecînd după evenimentele care se petrec astăzi pe meridianele latino-americane, se poate spune că încercările reacțiunii de a-și salva pozițiile prin reîntoarcerea la violență fățișă sînt lipsite de perspectivă. Oricît de puternici ar părea pentru moment „pumnii blindați", ei nu sînt în stare să oprească procesul general ascendent al luptei pentru libertate și bunăstare.

Velasco OLIVARES

OAMENI DE ŞTIINŢĂ ROMÎNI LA CONGRESE INTERNAŢIONALE

- Importanţa reuniunilor ştiinţifice internaţionale
- Problemele ce stau în faţa cercetătorilor în diferite domenii de activitate
- Contribuţia cercetărilor şi comunicărilor referenţilor romîni

Participarea savanţilor şi oamenilor de ştiinţă romîni la o seamă de congrese internaţionale înregistrează o frecvenţă mereu sporită.

La sfîrşitul lunii august şi începutul lunii septembrie — simultan cu cel de-al VIII-lea Congres internaţional de ştiinţă a solului care s-a ţinut la Bucureşti — la Paris, Londra, Ierusalim, München, Lyon, Haga, Bratislava şi în alte centre de cultură şi ştiinţă ale lumii, şi-au desfăşurat lucrările congrese internaţionale de aeronautică, endocrinologie, filozofie, mecanică aplicată, economie agrară, drept penal, chimie coordinativă etc. unde oameni de ştiinţă romîni, academicieni şi profesori, au susţinut comunicări şi referate asupra cercetărilor întreprinse în ţara noastră.

Revista LUMEA s-a adresat academicienilor Dumitru Dumitrescu, Athanase Joja, Elie Carafoli şi prof. Marcela Pitiş, **cu rugămintea de a-i informa pe cititori asupra prezenţei ştiinţei romîneşti la unele din aceste importante reuniuni internaţionale.**

Acad. DUMITRU DUMITRESCU :
secretar prim al Academiei R.P.R.

Congresul de mecanică aplicată
MÜNCHEN

Congresul de la München a contribuit, desigur, la apropierea oamenilor de ştiinţă din diferite ţări care lucrează în domeniul mecanicii aplicate, demonstrînd că este pe deplin posibilă crearea unui adevărat spirit de colaborare între inginerii, savanţii şi oamenii de ştiinţă din diverse ţări ale lumii, care-şi dedică cercetările lor colaborării paşnice şi prieteniei între popoare.

Ţinut sub egida I.U.T.A.M.-ului (The International Union of Theoretical and Applied Mechanics), uniune internaţională care se ocupă de problemele teoretice ale mecanicii aplicate, acest congres internaţional s-a desfăşurat într-un context larg, de colaborare prietenească între oamenii de ştiinţă din diferite ţări. În cadrul multitudinii de probleme dezbătute la congres în cele două secţii : de mecanică a solidelor şi de mecanică a fluidelor şi gazelor —, aş cita printre reuşitele acestei reuniuni cîteva lucrări care, în cadrul congresului, au suscitat un interes deosebit : L. I. Sedov (U.R.S.S.) — „Cîteva probleme privind crearea de modele în mecanica mediilor continui" ; E. Reissner (S.U.A.) — „Asupra bazelor teoriei suprafeţelor subţiri elastice" ; R. Legendre (Franţa) — „Mişcările nestaţionare în jurul obstacolelor în vibraţie" ; H. Neuber (R.F.G.) — „Asupra soluţiei generale a problemei elastice lineare în medii continue izotrope şi anizotrope Cosserat" — la care adaug şi cele trei comunicări ale delegaţiei noastre, alcătuită din academicienii Dumitru Dumitrescu şi Caius Iacob, prof. univ. Radu Voinea, membru corespondent al Academiei R.P.R., conf. univ. N. Cristescu şi ing. Dan Ionescu, candidat în ştiinţe.

În referatul lui N. Cristescu „Cîteva probleme dinamice unidimensionale ale corpurilor elasto-vîsco-plastice" ţinut în cadrul secţiei de mecanică a solidelor, în afară de descrierea şi explicarea fenomenului, se dau şi legile generale ale acestuia şi se calculează cîteva exemple concrete folosind maşina electronică de calcul.

Referatul „Asupra mişcării permanente a fluidelor incompresibile în medii poroase neomogene cu cavităţi" (autor Şt. I. Gheorghiţă) a comunicat rezultatele unor studii privind mişcarea fluidelor prin medii poroase neomogene.

Ultima comunicare, „Integrarea numerică a ecuaţiilor Navier-Stokes", sintetizează rezultatul cercetărilor unui colectiv al Institutului de mecanică aplicată al Academiei R.P.R., alcătuit din acad. D. Dumitrescu, D. Gh. Ionescu, C. Crăciun şi M. Cazacu. În această comunicare se tratează teoretic şi experimental problema mişcării bidimensionale la numere Reynolds mici în jurul corpurilor, sau prin diafragme. Lucrările au suscitat un viu interes din partea unor oameni de ştiinţă de valoare mondială. Se poate afirma că Congresul de la München, căruia îi va urma cel de la Stanford, S.U.A. (1968), şi-a atins scopurile propuse, reflectînd preocupările teoretice şi experimentale moderne ale oamenilor de ştiinţă din cele 36 de ţări participante. Tematica acestui congres a fost influenţată de preocupările dezvoltării moderne a aviaţiei şi astronauticii, cît şi de dezvoltarea noilor materiale care se folosesc în tehnică (mase plastice, de construcţii etc.).

Congresul a abordat şi probleme fundamentale ale ştiinţei, cum sînt : probleme de tulburenţă, de integrare a ecuaţiilor fluidelor viscoase, de teorie a corpurilor plastice, probleme de magneto-hidraulică etc.

Acad. ATHANASE JOJA :
director al Centrului de logică al Academiei R.P.R.

Congresul de logică, metodologie şi filozofia ştiinţei
IERUSALIM

Congresul de logică, metodologie şi filozofia ştiinţei, care s-a ţinut între 26 august şi 2 septembrie la Ierusalim, — urmînd celui din 1960 de la Stanford (S.U.A.) —a prilejuit un schimb de vederi foarte util, o trecere în revistă a problematicei logice şi metodologice şi a rezultatelor obţinute în ultimii ani. Congresul a fost organizat sub egida Uniunii internaţionale de istoria şi filozofia ştiinţei.

În cele opt secţii de lucru ale Congresului s-au tratat probleme de logică matematică, fundamentele teoriilor matematice, filozofia logicii şi matematicii, probleme generale de metodologie şi filozofia ştiinţei, fundamentele probabilităţii şi inducţiei, metodologia şi filozofia ştiinţelor fizice şi biologice, precum şi istoria logicii şi metodologiei. Au fost prezentate peste 100 de rapoarte şi comunicări. Au participat numeroşi logicieni şi filozofi din Anglia, Argentina, Australia, Austria, Belgia, Chile, Bulgaria, Cehoslovacia, Elveţia, Finlanda, Franţa, Grecia, Izrael, Japonia, Italia, Iugoslavia, Norvegia, Olanda, Polonia, Romînia, R.F. Germană, Turcia şi Ungaria. Printre participanţii la congres s-au numărat logicienii şi filozofii : Georg H. Von Wright (preşedintele Congresului), Haskell Curry, Alfred Tarsky, Kleene, Alonzo Church, Arendt Heyting, Y. Bar-Hillel, P. Lorenzen, L. Kálmar, H. Freudenthal, R. B. Braithwaite, W. Kneale etc.

Un loc însemnat în dezbaterile Congresului l-au avut problemele privind fundamentarea inducţiei, cele privind justificarea şi limitele formalizării, cele privind fundamentele teoriei mulţimilor, cele privind filozofia ştiinţei în general, precum şi cele privind istoria logicii greceşti şi medievale.

Delegaţia romînă, din care am făcut parte şi care a mai cuprins şi pe prof.

T. Bugnariu, decanul Facultății de filozofie, și Crizantema Joja, cercetător principal la Institutul de filozofie, a susținut în cadrul Congresului două referate.

Comunicarea „Determinismul și evenimentele viitoare contingente" (care pot să se producă sau nu) în raport cu determinismul, prezentată de subsemnatul, a urmărit să demonstreze că evenimentele viitoare contingente, de tipul „bătăliei navale de mîine", infirmă determinismul mecanicist (de pildă „laplacian") care exclude contingența în natură și societate, dar că ele confirmă determinismul concret dialectic care nu numai că admite contingența, ci stabilește o legătură internă între necesitate și întîmplare. Determinismul concret dialectic corespunde realității și se relevă ca un instrument rodnic al științei, capabil să înfrîngă tendințele indeterministe.

Cea de-a doua comunicare „Natura și obiectivele filozofiei științelor", prezentată de Crizantema Joja, a urmărit să dovedească faptul că filozofia științei nu este numai metodologie și epistemologie, ci și ontologie ,teorie generală a realului obiectiv, deoarece cunoașterea în general, cunoașterea științifică în particular, nu poate fi depășită de existența obiectivă a cărei reflectare este filozofia științei, necesară într-o epocă în care se produc cotituri bruște în știință.

În ceea ce privește rezultatele Congresului, se poate spune că ele se concretizează în mai buna cunoaștere a unor probleme fundamentale ale logicii, metodologiei și filozofiei științei, discipline indispensabile progresului științific general, întrucît ele nu au numai un caracter de constatare, ci constituie un prețios *vade mecum* al cercetării, atît în științele naturii cît și în cele umane.

Acad. ELIE CARAFOLI :
director al Institutului
de mecanică aplicată
al Academiei R.P.R.

Congresul științelor aeronautice

PARIS

În vederea promovării științelor aeronautice din fiecare țară în parte și pe plan internațional, precum și pentru cooperarea internațională în acest domeniu, s-a format în anul 1956 Consiliul internațional al științelor aeronautice, avînd sprijinul celor mai calificate asociații științifice din acest domeniu, reprezentînd astăzi 27 de state. Țara noastră este reprezentată în acest for începînd din anul 1960.

Printre mijloacele și manifestările întreprinse de Consiliu pentru atingerea scopurilor înscrise în statutele acestei instituții internaționale, se află, în primul rînd, congresele internaționale ale științelor aeronautice, care s-au ținut la fiecare doi ani ; începînd cu anul 1958 la Madrid, continuînd apoi în 1960 la Zürich, în 1962 la Stockholm și ultimul în 1964 la Paris. Un comitet special alcătuiește la fiecare congres o tematică specială, pe baza căreia se pot prezenta circa 40 de comunicări de către personalități științifice din diferite țări.

Țara noastră a fost reprezentată efectiv numai la ultimele două congrese : la cel de la Stockholm, unde am făcut comunicarea : „Influența jeturilor fluide laterale asupra aerodinamicei aripilor", și la cel de la Paris, unde am prezentat comunicarea : „Probleme de dinamica și comanda avioanelor cu decolare și aterizare verticală" (autor T. Hacker).

Recentul congres de la Paris a urmărit, sub aspect tematic, probleme ale avionului supersonic, probleme privind avioane cu decolare și aterizare scurtă, sau la verticală, aspecte științifice ale simulării zborului pe pămînt în comparație cu zborul real, probleme de stabilitate și probleme ale zborului în atmosferă cu aparate spațiale dotate cu aripi. Cele circa 40 de comunicări de mare actualitate, care au fost prezentate la acest congres, marchează dezvoltarea actuală a aviației moderne, extinderea ei naturală spre domeniul astronauticei și perspectivele de viitor ale aeronauticei și aviației spațiale.

Cercetările în domeniul aerodinamicei și al mecanicei avionului sînt bine apreciate și ca urmare țara noastră se bucură de un deosebit prestigiu în acest domeniu. Acest lucru este dovedit, printre altele, și de faptul că delegatul romîn a fost invitat să prezideze una din ședințe și că a fost ales să facă parte din comitetul special care va alcătui tematica și programul viitorului congres, care se va ține la Londra în 1966.

Costin NASTAC

Conf. univ. dr. MARCELA PITIȘ :

Al doilea Congres de endocrinologie

LONDRA

— Al doilea Congres de endocrinologie, care a întrunit la Albert Hall ca și în sălile Politehnicii din Londra circa 1 500 de oameni de știință din cîteva zeci de țări ale lumii, marchează un moment important în istoria medicinii moderne. Se știe că endocrinologia este o disciplină relativ tînără. Din această cauză multe școli medicale, pînă de curînd încă, înglobau problemele de endocrinologie în capitolele tradiționale ale medicinii cum sînt pediatria și medicina internă. Congresul de la Londra a delimitat însă cu precizie domeniul endocrinologiei în cadrul edificiului general al științelor, fapt care și-a găsit expresia organizatorică în înființarea Societății internaționale de endocrinologie. În componența acesteia intră 40 de societăți naționale de endocrinologie, care numără în prezent cîteva mii de specialiști. În Comitetul de conducere al Societății internaționale de endocrinologie țara noastră este reprezentată de către acad. Ștefan Milcu, directorul Institutului de Endocrinologie „Prof. C. I. Parhon" al Academiei R. P. Romîne.

Vasta problematică a Congresului a fost dezbătută în jurul și pe marginea a 80 de referate și simpozioane. Membrii delegației romîne, din care au mai făcut parte dr. H. Opran și conf. dr. N. Simionescu, și-au concentrat comunicările asupra problemelor de primă importanță, cum sînt cele de fiziologie și patologie, problemele dezvoltării, pubertății și fertilității, patogeniei endocrine genetice și endocrinologiei comparate, terapeuticii hormonale și chirurgicale. tulburărilor metabolismului, precum și asupra unei chestiuni deosebit de actuale, cum este studiul corelației activității hormonale cu activitatea sistemului nervos. O vastă perspectivă se deschide în fața cercetărilor legate de biochimia hormonilor, metabolismul hormonal, imunoendocrinologie și bioritmuri.

— Ce aspecte noi se conturează în prezent în dezvoltarea endocrinologiei ?

— Descoperirea funcției glandelor endocrine, a rolului pe care-l joacă acestea în dezvoltare și în asigurarea echilibrului dinamic al organismului, a constituit un moment hotărîtor în dezvoltarea biologiei și a medicinii moderne. Punerea în evidență a corelației existente între activitatea hormonală și cea a sistemului nervos, a întrepătrunderii și înrîuririi reciproce a acestora, a constituit o nouă etapă pe calea cunoașterii mecanismelor de reglare a activității organismelor. Astăzi însă endocrinologia dezvăluie aspecte și mai profunde ale complexei legături existente între glandele cu secreție internă și restul organismului. Devine tot mai evident faptul că funcția secretorie nu aparține exclusiv glandelor specializate ci ea este specifică diverselor țesuturi sau organe, inclusiv sistemul nervos.

De aici necesitatea aprofundării și desăvîrșirii cît mai rapide a cercetărilor de endocrinologie, a corelării rezultatelor acestora cu cele ale altor domenii ale biologiei și medicinii. Tulburările endocrine se repercutează intens asupra întregului organism. Patologia nu poate fi deci azi concepută fără endocrinologie. La fel, problemele eredității nu pot fi studiate cu succes fără a cunoaște amănunțit rolul pe care-l joacă hormonii în mecanismul unor procese vitale, atît de complexe.

Interlocutoarea noastră ne expune apoi părerile sale în ceea ce privește realizările școlii românești de endocrinologie, ținînd seama de nivelul general al rezultatelor științifice comunicate la Congres.

Am avut posibilitatea să compar lucrările prezentate la Congres, și ele, firește, sînt cît se poate de reprezentative, cu cele efectuate în țara noastră. Mărturisesc satisfacția de a fi constatat că în numeroase direcții Institutul nostru, organizat, de altfel, printre primele în lume, manifestă originalitate, anticipînd cercetări de endocrinologie clinică și comparată, cercetări în domeniul endopatiilor, bolilor genetice, al bolilor de corelație, precum și în multe alte domenii. De asemenea, în ce privește organizarea rețelei medicale de endocrinologie, ne situăm printre primii și deținem în acest sector o experiență bogată ce poate fi împărtășită cu folos altor țări.

Cea mai mare satisfacție am resimțit-o însă atunci cînd am recunoscut în formulările conținute în statutul Societății internaționale de endocrinologie unele idei fundamentale, exprimate încă în urmă cu jumătate de veac, de creatorul școlii românești de endocrinologie, unul din pionierii în acest domeniu de cercetare pe plan mondial, acad. C. I. Parhon, care este autorul primului tratat de endocrinologie apărut în lume și cel care a înființat prima catedră europeană de endocrinologie. Ilustrul nostru profesor a fost acela care a delimitat obiectul de cercetare al endocrinologiei, considerînd-o drept un domeniu al biologiei.

T. R.

CĂUTĂRI FĂRĂ REZULTAT

Scrisoare din Madrid

După întrunirea Consiliului național al mișcării falangiste și a Cortesurilor, viața politică oficială a Spaniei s-a deplasat în nord, după moda veche a curții imperiale care își avea reședința de vară în afara Madridului, la castelul Escorial, clădit în a doua jumătate a secolului XVI, în munții Guadarama.

Acum — cînd mijloacele de comunicație moderne îngăduie deplasarea rapidă și menținerea lesnicioasă a legăturii cu capitala — guvernul și-a desfășurat activitatea de vară la San Sebastian, localitate situată în preajma frontierei cu Franța. Aici l-a primit Franco pe ambasadorul spaniol la Paris, Motrico, dînd girul său de șef al statului propunerii făcute de diplomat într-o emisiune a postului de radio Madrid de a se continua apropierea politică și economică dintre Spania și Franța. De altfel, orientarea diplomației spaniole nu țintește strîngerea relațiilor cu un anume stat occidental ci cu N.A.T.O. în ansamblu. În acest sens sînt edificatoare atenția pe care o suscită apropiata venire la Madrid a ministrului de externe al R.F.G., Schröder, precum și sublinierea de către propaganda oficială a însemnătății întrevederii de la San Sebastian dintre ministrul de externe Ferdinando Maria Castiella și ambasadorul special american, Cabot Lodge, însărcinat să explice politica S.U.A. în Asia de sud-est. Spre deosebire de alte guverne occidentale, cel spaniol „a luat cunoștință cu satisfacție" de solicitarea americană de a furniza ajutor — fie și simbolic — regimului sud-vietnamez. În felul acesta, guvernul Franco a ținut să arate că este mai solidar cu politica americană chiar decît membrii N.A.T.O., printre care năzuiește să se numere.

De altfel, încercarea de a strînge legăturile cu N.A.T.O. merge mînă în mînă cu menținerea candidaturii la Piața comună. În acest scop — după cum scrie săptămînalul parizian *France Observateur* — oficialitățile spaniole „caută să șteargă imaginea de subdezvoltare în ochii puterilor occidentale" și deschid cît mai larg porțile capitalurilor străine. În primul semestru al anului 1964, capitalul străin investit în economia Spaniei a sporit cu 39 de milioane de dolari (din 1959, sporul este de 254 de milioane de dolari, dintre care 93 de milioane revin investițiilor din S.U.A.; 53 — celor din Elveția; 19 — celor din Franța; 15 — celor din R.F.G. etc.)

Paralel cu această orientare pe plan internațional, în cercurile conducătoare spaniole se manifestă interes pentru introducerea unor modificări care să insufle viață regimului. Discuțiile privitoare la „instituționalizarea" conducerii, la succesiunea „tronului", la sporirea eficienței economiei spaniole etc., se desfășoară cu o intensitate și cu o participare necunoscută pînă acum. Diverse persoane sus-puse au sesizat că „imobilismul" (termen criticat în diverse publicații madrilene) ar grăbi o explozie nedorită de ele împotriva regimului actual. Martin Artajo, fost ministru de externe și lider al „Acțiunii catolice", care acționează în sprijinul falangei, a publicat un articol în ziarul *Ya* și a ținut o cuvîntare la postul de radio Madrid, pronunțîndu-se în favoarea „instituționalizării", adică a despărțirii puterii legislative de cea executivă, concentrate de un sfert de veac în Spania în mîinile lui Franco. Evident, Artajo a avut precauția să dezbată problema pentru perioada „post-Franco", deci exclusiv din punctul de vedere al grijii pentru continuitatea regimului; dar intrarea lui Artajo în polemică s-a produs în momentul cînd presa occidentală anunța o iminentă remaniere guvernamentală (ministrul Justiției, Iturmendi, urma să cedeze locul marchizului de Valdeiglesas, considerat adept al monarhiei; subsecretarul de stat la finanțe, Sanchez Cortès, urma să devină titularul ministerului, în locul lui Navarro Rubio etc. etc.) ceea ce indică o efervescență deosebită a „reformiștilor", cum a fost denumită gruparea celor care preferă să cedeze puțin pentru a împiedica o prăbușire zgomotoasă. Săptămînalul francez *Tribune des Nations* scria că „fără să depășească limitele regimului, Artajo reprezintă tocmai în cadrul regimului soluția cea mai îndrăzneață și cea mai susceptibilă de a întruni cel mai mare număr de aderenți".

În acest context al căutării unor formule menite „să asigure continuitatea" regimului se înscrie și micul război dinastic pentru succesiunea la tronul Spaniei. Franco a admis, cînd a sărbătorit 25 de ani de la preluarea puterii în Spania, ca Don Juan Carlos să apară alături de el în tribuna oficială, și după ce i-a conferit gradul de căpitan l-a trimis să-și continue „ucenicia"...

Procesele politice din ultima vreme, cum ar fi cel intentat lui Jose Sandoval, membru al C.C. al Partidului Comunist Spaniol, împotriva căruia procurorul a cerut o sentință de 33 de ani de închisoare, condamnarea la zeci de ani de închisoare a unor tineri anarhiști sau acțiunea deschisă împotriva grupului acuzat că sprijină Alianța sindicală din Barcelona, considerată ilegală, arată că cei 25 de ani de „pace spaniolă" nu au pus capăt temerilor regimului față de propria lui șubrezenie.

Represiunile sînt condamnate de opinia publică și chiar o parte dintre oficialități le dezaprobă, semnalînd că ele pot duce la creșterea împotrivirii față de regim. Referindu-se, de pildă, la poziția organizației Tineretul muncitor catolic — a cărei activitate este legală și chiar încurajată — ziarul parizian *Les Echos* (1 septembrie) scria: „Acei care doresc să vadă regimul evoluînd pe un făgaș mai liberal, dar care ezită să adopte, în așteptarea unei schimbări, o atitudine de opoziție deschisă, găsesc adesea în abordarea problemelor economice și sociale un prilej eficient de a-și face simțită ponderea". În *Juventud Obrera*, publicația acestei organizații, au fost ridicate diverse probleme legate de libertatea sindicală, de distribuirea veniturilor și chiar de recunoașterea dreptului la grevă.

În căutarea unor soluții pentru problemele economice acute ale Spaniei contemporane, cele două curente — cel ce vrea să mențină actuala structură și cel ce tinde să introducă elemente de modernizare — se ciocnesc deschis și adesea chiar violent.

În timp ce curentul care refuză orice schimbare își menține deocamdată poziția dominantă, celălalt curent încearcă să cîștige teren. Elementul nou intervenit este publicarea tot mai frecventă de către unele ziare spaniole a unor aprecieri defavorabile asupra orientării actuale. Ziarul *ABC*, considerat a fi de nuanță monarhistă, s-a pronunțat în sprijinul concepțiilor economistului Tamanies care, într-o lucrare recentă intitulată „Structura economică a Spaniei", a cerut „înlăturarea obstacolelor care paralizează sau frînează forțele creatoare ale țării", preconizînd reforma agrară, o reformă fiscală, instituirea controlului asupra creditului bancar, o reformă a conducerii întreprinderilor publice etc. Asemenea dezbateri publice constituie evenimente neobișnuite pentru viața economică și politică a Spaniei. Ele vădesc existența unor nemulțumiri atît de largi față de stagnarea existentă încît protestele împotriva „imobilismului" își croiesc drum pînă în cercurile conducătoare, chiar dacă soluțiile propuse nu reprezintă decît paleative.

Pedro ALVAREZ

De la fereastra clubului nobililor e dificil să înțelegi realitățile străzii spaniole

SESIUNEA ORGANISMELOR FINANCIARE INTERNAŢIONALE

La 11 septembrie s-au încheiat lucrările sesiunii anuale a organismelor financiare internaţionale: Fondul Monetar Internaţional (F.M.I.), Banca Mondială (Banca Internaţională pentru Reconstrucţie şi Dezvoltare — B.I.R.D.) şi agenţiile sale — Asociaţia Internaţională de Dezvoltare şi Societatea Financiară Internaţională.

Sesiunea a întrunit la hotelul Okura din Tokio 2 000 de delegaţi din 102 state. Delegaţiile au fost conduse în cea mai mare parte de miniştrii de finanţe. Au participat în afara lor reprezentanţi ai unor bănci şi cercuri de afaceri, ziarişti. Lucrările plenarei au fost deschise de primul ministru al Japoniei, Hayato Ykeda, şi au fost prezidate de Francisco Aquino, preşedintele Băncii Centrale din Salvador.

Problemele care au preocupat pe financiarii adunaţi în număr atît de mare erau cunoscute cu mult înainte, deoarece două documente importante au fost date publicităţii în etapa de pregătire a conferinţei. Este vorba despre Raportul experţilor finanţişti occidentali privitor la „Reforma monetară internaţională" şi „Declaraţia miniştrilor de finanţe ai celor 10", documente care au stîrnit vii comentarii în presa occidentală.

Ceea ce a caracterizat actuala sesiune a organismelor internaţionale a fost faptul că în mod deosebit s-a făcut auzit glasul ţărilor în curs de dezvoltare, care s-au pronunţat pentru creşterea asistenţei financiare acordate de către aceste organisme internaţionale. Încă înainte de conferinţă, *Financial Times* scria: „Se aşteaptă ca ţările în curs de dezvoltare să preseze pentru o asistenţă sporită şi să se facă numeroase referiri la Conferinţa Naţiunilor Unite pentru comerţ şi dezvoltare...". Într-adevăr, ţările în curs de dezvoltare au cerut prin delegaţii lor ca eficienţa organismelor internaţionale în ajutorarea lor financiară să crească. Astfel, Amadou Karim Gaye, ministrul pentru economia rurală a Senegalului, a cerut sporirea volumului împrumuturilor acordate ţărilor africane în curs de dezvoltare, arătînd că din cei 7 miliarde de dolari cît au reprezentat creditele acordate în 1963 de către F.M.I., Africii i-au revenit doar 900 milioane de dolari, din care 200 de milioane Republicii Sud-Africane.

Punctul de vedere al ţărilor în curs de dezvoltare a fost susţinut cu tărie de către numeroşi participanţi, ceea ce a făcut ca în a patra zi a lucrărilor să se adopte unele rezoluţii, dintre care una prevede intensificarea operaţiunilor financiare internaţionale în favoarea ţărilor în curs de dezvoltare. Dar, în acelaşi timp, pentru prima dată în istoria F.M.I. a fost aprobată nu cu unanimitate de voturi, ci cu 21 voturi împotrivă (19 state latino-americane, Filipinele şi Irakul) o rezoluţie privitoare la arbitrarea conflictelor dintre ţările în curs de dezvoltare şi cele investitoare de capital.

Semnificativ este faptul că asupra ţărilor în curs de dezvoltare s-au făcut presiuni în timpul lucrărilor, ceea ce reiese şi din conţinutul conferinţei de presă ţinute de preşedintele B.I.R.D. la terminarea Adunării generale, care arăta că Indonezia, R.A.U. şi Ceylonul nu vor mai putea obţine împrumuturi de la această bancă, deoarece au naţionalizat o serie de întreprinderi aparţinînd unor ţări străine. Reprezentantul Indoneziei a dat publicităţii o declaraţie care aprecia că hotărîrea B.I.R.D. constituie un amestec cu totul nejustificat în treburile interne ale Indoneziei şi ale altor state.

Rezultatele actualei sesiuni de la Tokio arată că deşi ţările în curs de dezvoltare au întreprins unele acţiuni pentru creşterea rolului F.M.I. şi B.I.R.D. în dezvoltarea lor, din cauza actualului sistem de vot au fost adoptate şi hotărîri care nu le favorizează. Acest lucru este explicabil, întrucît în cadrul F.M.I. ţările capitaliste dezvoltate, deşi sînt puţine la număr, deţin majoritatea voturilor.

Sesiunea anuală a F.M.I. a dezbătut în principal problema măririi cotelor de participare ale ţărilor membre ale Fondului. Încă în prima zi a lucrărilor, prezentînd raportul, directorul general al F.M.I., Pierre Paul Schweitzer, a cerut ţărilor membre să-şi sporească deîndată cota de participare la F.M.I. cu 25 la sută, iar unele ţări chiar cu mai mult. El a declarat că dacă F.M.I. ar dispune de fonduri sporite, ar putea să acorde credite mai mari ţărilor în curs de dezvoltare şi „să supravegheze ajutorul tehnic".

Reprezentantul francez, ministrul de finanţe V. Giscard d'Estaing, a ocupat în problema sistemului financiar internaţional o poziţie diferită de a celorlalţi parteneri occidentali, fiind secondat în această privinţă numai de reprezentantul Olandei. Franţa cerea ca pe lîngă aur şi dolarul american, să fie constituit un fond special de rezervă alcătuit dintr-un semn monetar convenţional, în aşa fel încît să se poată crea noi disponibilităţi de credite. Rezoluţia adoptată în această problemă preconizează sporirea fondurilor (evaluate acum la 15 miliarde dolari) cu alte 4—5 miliarde, urmînd ca sesiunea din septembrie 1965 să stabilească suma precisă. Cu alte cuvinte, discutarea se amînă pentru anul viitor, la sesiunea de la Washington.

A. GHIBUŢIU

CUI APARŢIN INSULELE FALKLAND ?

Aviatorul argentinian Miguel Fitzgerald, la bordul unui avion monomotor, a aterizat la Port Stanley, capitala arhipelagului Falkland, pentru a afirma — cum a declarat el — suveranitatea Argentinei asupra insulelor. Fitzgerald decolase de pe aeroportul din Rio Gallegos şi, după ce zburase aproximativ 500 de km, deasupra Oceanului Atlantic, s-a oprit la Port Stanley unde a împlîntat în pămînt un drapel argentinian şi a înmînat primei persoane care i-a ieşit în cale o proclamaţie pentru reprezentantul guvernului englez în insule. El şi-a reluat apoi deîndată zborul înainte ca autorităţile engleze să-l poată reţine.

A doua zi, Thomas Rogers, însărcinatul cu afaceri al Angliei în Argentina, remitea guvernului de la Buenos Aires un „protest amical" (cum l-au calificat agenţiile de presă).

Între timp, la cererea Argentinei, subcomitetul Comitetului special al O.N.U. pentru examinarea problemei aplicării declaraţiei cu privire la acordarea independenţei ţărilor şi popoarelor coloniale continua să discute dreptul de suveranitate pe care şi-l afirmă Argentina asupra insulelor Falkland.

Problema arhipelagului Falkland este veche şi ea a constituit în unele momente prilejuri de diferenduri — de altfel niciodată prea grave — între Argentina şi Marea Britanie. În secolul trecut, în 1833 o navă engleză a acostat în rada principalei insule a arhipelagului (alcătuit din două insule mari şi aproximativ 200 de insule mici, însumînd o suprafaţă de aproape 12 000 km pătraţi) şi a plantat un drapel englez, înlocuindu-l pe cel argentinian. Guvernatorul argentinian a fost înlăturat şi Londra a anunţat că insulele Malvine devin, sub numele de insulele Falkland, colonii ale coroanei britanice.

Argentina a contestat deîndată această declaraţie, fără a avea însă mijloacele materiale pentru a opune rezistenţă anexiunii engleze. Din punct de vedere juridic, a subliniat întotdeauna guvernul argentinian, în 1833 insulele Malvine făceau parte din teritoriul Argentinei, în virtutea Cartei datînd de la cucerirea spaniolă a Americii de Sud.

Anglia declară că insulele îi aparţin pe baza dreptului primului ocupant şi că aceste teritorii, neocupate pînă în 1833, au fost colonizate la această dată de Marea Britanie astfel că acum, dintre cei 2 191 de locuitori, 98,3 la sută ar fi de origine britanică.

Problema este controversată, întrucît nu se ştie încă precis cine a descoperit întîi insulele, şi deci cine a fost primul ocupant. Guvernul de la Buenos Aires îşi fondează revendicările pe argumente de natură istorică, geografică şi juridică afirmînd, în primul rînd, că insulele nu au fost descoperite în nici un caz de britanici. Nimeni nu poate spune însă cu precizie dacă primii marinari care au pus piciorul în acest arhipelag au fost spanioli sau portughezi.

Toate aceste controverse nu au afectat relaţiile dintre Anglia şi Argentina — dovadă faptul că actualul protest nu a căpătat caracterul unei luări de poziţie oficiale, ci s-a menţinut în limite amicale.

Totuşi, diferendul se află acum în faţa O.N.U. şi subcomitetul care-l discută audiază argumentele celor două părţi. Delegatul argentinian a anunţat înainte de începerea lucrărilor subcomitetului, în cadrul unei reuniuni neoficiale a grupului ţărilor latino-americane membre ale O.N.U., că ţara sa „nu va accepta niciodată ocuparea britanică a insulelor Malvinas... efectuată printr-un act de forţă în 1833, la 23 de ani după ce revoluţia consfinţise independenţa Argentinei faţă de Spania". În ce-l priveşte, delegatul britanic s-a mulţumit să anunţe că ţara sa nu va participa la lucrările subcomitetului şi că Londra consideră că independenţa insulelor trebuie realizată în cadrul procesului treptat de decolonizare actualmente în curs.

E. MIREA

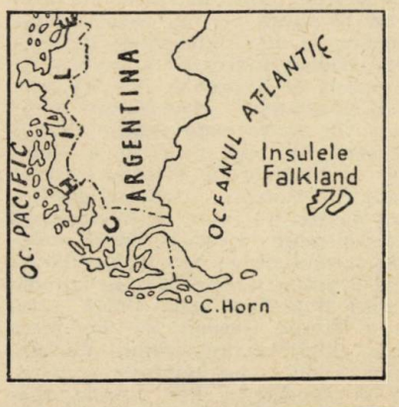

Le Monde diplomatique

PARIS

UN TURNEU FULGER

CU NUMAI 10 ani în urmă, călătoria în zece țări ale Americii de Sud a unui președinte al Republicii Franceze ar fi constituit prin ea însăși o mică revoluție. O asemenea deplasare ar fi reprezentat în mod efectiv o răsturnare totală a obiceiurilor comode ale anumitor cercuri și a noțiunilor vagi dobîndite despre jumătatea de sud a emisferei occidentale. Astăzi turneul generalului de Gaulle în zece capitale sud-americane este un eveniment. Nimic mai mult. În primul rînd, lumea s-a îngustat considerabil și frontierele ei s-au apropiat. Șefii de state și șefii de guverne s-au obișnuit să străbată planeta în toate sensurile și cu toate prilejurile. Din acest punct de vedere, generalul de Gaulle nu este deosebit de sedentar și recenta lui călătorie în Mexic și în regiunea Mării Caraibilor, nu era, pare-se, decît prima dintr-o serie de deplasări intercontinentale care urmează să-l ducă succesiv în toate părțile lumii. În sfîrșit, pentru a vorbi despre America de Sud, nu cu multă vreme în urmă, mareșalul Tito a făcut și el o călătorie în aproape toate republicile sud-americane, iar președintele Lübke a vizitat Brazilia în primăvara trecută.

A doua considerație generală: călătoria șefului statului francez va fi ultrarapidă. Ea urmează să dureze în total trei săptămîni, de la 20 septembrie la 16 octombrie. În cursul primei săptămîni a călătoriei, generalul de Gaulle va sări literalmente dintr-o capitală într-alta: de la Caracas la Bogota, de la Bogota la Quito, de la Quito la Lima, de la Lima la Cochabamba (oraș ales drept loc de întîlnire cu conducătorii bolivieni datorită altitudinii lui relativ scăzute, numai 2 500 m, în timp ce capitala, La Paz, este situată la 3 700 m). Apoi un nou salt de la Cochabamba la Arica, de unde va pleca pe bordul unui vas la Valparaiso și Santiago de Chile. În consecință este greu să se spere că într-un asemenea ritm generalul de Gaulle va putea să-și facă o imagine foarte clară asupra țărilor vizitate și a problemelor lor specifice. Contactele cu conducătorii acestor țări vor putea oare depăși stadiul îmbrățișării de bun venit și al unui schimb de considerații generale? Chiar călătoria în Brazilia, care trebuie totuși să dureze trei zile, va fi efectuată în cea mai mare viteză, cortegiul prezidențial trecînd de la Rio la Sao Paolo apoi la Brasilia înainte de a se înapoia în ultima zi la Rio, etapa finală a întregii călătorii. Desigur nu se putea proceda altfel, și organizatorii au mai redus încă din timp printr-un orar riguros al deplasării. Dar trebuie reamintit că ambasadorul Jean Chauvel, însărcinat de generalul de Gaulle să facă un turneu de explorare în America de Sud, a lipsit trei luni înainte de a redacta un excelent raport asupra problemelor specifice ce se pun acestei părți a lumii. Și nu mai este un secret că trimișii speciali ai palatului Elysée care luna trecută au efectuat deja această călătorie în America de Sud în limitele exacte ale timpului prevăzut s-au înapoiat convinși că va fi în primul rînd o uimitoare performanță sportivă.

Acestea fiind spuse, se poate pune întrebarea în ce context trebuie plasată această călătorie prezidențială și care pot fi repercusiunile ei atît pe plan diplomatic cît și pe plan politic și economic. Există un aspect general și considerente ce pot varia simțitor de la țară la țară. Căci America de Sud nu este decît aparent o entitate. De pildă, brazilienii din Rio și din Sao Paolo se simt mult mai apropiați de Europa și Franța decît de S.U.A. sau chiar de vecinii lor argentinieni. Abstracție făcînd de comunitatea de limbă și de solidaritatea interamericană, chilienii au, la urma urmelor, destul de puțin în comun cu columbienii sau venezuelezii. Și există mai multe deosebiri între un „porteno" din Buenos Aires și un țăran indian din regiunea Bogota decît între un napolitan și un berlinez. În definitiv șeful statului francez va vizita zece țări cu totul diferite și care își apără cu strășnicie originalitatea. Prima greșeală ar fi să se creadă că adevărul de la Caracas va fi cel de la Santiago sau de la Asuncion.

Aspect general: mai mult încă decît în Mexic, călătoria generalului de Gaulle va căpăta în America de Sud aspectul unui avertisment pentru S.U.A., chiar dacă, așa cum este probabil, se va avea grijă să se proclame și să se afirme contrariul. „Bietul Mexic atît de departe de dumnezeu și atît de aproape de S.U.A...." spunea Porfirio Diaz. Aceasta este și mai adevărat încă la sud de canalul de Panama. Europa a lipsit atît de mult din America de Sud (exceptînd într-o oarecare măsură în țările de pe Rio de la Plata și Brazilia) presiunea politică și economică a S.U.A. s-a făcut și continuă să se facă atît de simțită acolo, necesitatea unei contraponderi europene a fost atît de des dorită de majoritatea celor zece țări sud-americane încît nu se poate evita această aparență de sfidare într-o regiune a lumii care continuă să fie în mod virtual domeniul exclusiv al unchiului Sam. Acesta este de altfel sentimentul care predomină la Washington unde se ia în considerare fără entuziasm turneul sud-american al generalului de Gaulle.

Succesul de prestigiu este în mare măsură asigurat cu anticipație. Va trebui însă să treacă timp pentru a aprecia consecințele politice și economice. Era o vreme cînd Franța solicita voturile țărilor sud-americane înainte de dezbaterile cu privire la Algeria din Adunarea Generală a O.N.U. Din fericire aceste timpuri au trecut, și între Franța și țările sud-americane, exceptînd poate în foarte mică măsură Brazilia, nu există probleme litigioase necesitînd o soluționare urgentă. Pe de altă parte, în ciuda dorințelor și aspirațiilor lor uneori contradictorii, țările sud-americane sînt prea angajate în sistemul complex și strîns al alianțelor și obligațiilor interamericane pentru ca o schimbare de atitudine să poată fi măcar luată în considerare. Din punct de vedere politic această călătorie va permite deci o mai mare apropiere între Franța și unele din cele zece țări cu care existau legături relativ neîncheg ate, cum este cazul cu Chile, de pildă, cu Ecuadorul, sau chiar cu Peru, Bolivia și Paraguay.

Ar fi utopic să se spere ceva care să reamintească cît de cît schița unei alianțe latine. Din punct de vedere economic, Franța este simțitor mai puțin absentă decît oricînd de pe piețele sud-americane. Recent, întreprinderi franceze au participat la importante lucrări de interes public în Venezuela, Columbia, Peru, Argentina și Brazilia, ca să nu dăm decît cîteva exemple. Probabil că turneul sud-american va constitui în mod indirect un nou stimulent pentru investițiile particulare franceze de la Caracas pînă la Rio de Janeiro. Dar, în mod evident, perspectivele unei apropieri de Piața comună și ideile generalului de Gaulle asupra ajutorului ce trebuie acordat țărilor nefavorizate, dacă nu slab dezvoltate, sînt acelea care, în acest domeniu, vor reține în primul rînd atenția conducătorilor țărilor vizitate. Căci tocmai aici hamul îi rănește cel mai mult pe sud-americani în relațiile lor cu S.U.A. Nu este nevoie să ne amintim decît de ultimele întruniri economice interamericane și de conferința Alianței pentru progres pentru a ne convinge de acest lucru. Evident, rămîne de văzut cum anume un asemenea ajutor sau o asemenea colaborare s-ar putea coordona în mod eficient cu planurile deja existente sau prevăzute.

Marcel NIEDERGANG

The New York Times.

RELAȚIILE EXTERNE ALE FRANȚEI

ÎN RÎNDUL diplomaților din Paris se formează părerea că la toamnă președintele de Gaulle va întreprinde acțiuni îndreptate spre reluarea unei vechi prietenii cu Marea Britanie și stabilirea de relații fățiș prietenești cu Uniunea Sovietică.

Diplomații au păreri diferite în ce privește importanța ce trebuie acordată unor asemenea gesturi. Unii consideră că ele vor fi rezultatul dorinței generalului de a arăta Germaniei occidentale că Franța poate și ea să acționeze independent de tratatul de colaborare franco — vest-german, și să îndemne

astfel Bonnul să revină la o colaborare mai strînsă.

Alţii sînt de părere că generalul, realist în politică, a hotărît că nu mai este mult de cîştigat de pe urma tratatului şi că a sosit timpul să reasigure poziţia Franţei faţă de două puteri importante din afara Comunităţii Economice Europene.

Se aşteaptă ca recenta ştire potrivit căreia Marea Britanie şi Franţa colaborează la construirea unei rachete aer-sol urmînd a fi lansată de pe bordul unei viitoare generaţii de bombardiere britanice şi franceze, să fie urmată de alte ştiri privind colaborarea militară franco-britanică.

O asemenea colaborare pe tărîm militar, plus aluziile prieteneşti ale generalului la vechea alianţă cu Marea Britanie, sînt cam tot ce se poate aştepta în momentul de faţă. Nu există nici cel mai mic indiciu din partea oficialităţilor franceze că preşedintele de Gaulle şi-a schimbat părerea în ce priveşte Marea Britanie ca membră în Piaţa comună.

Există însă semne că preşedintele îşi reconsideră părerile cu privire la viitorul politic al Marii Britanii şi efectul lor asupra relaţiilor dintre Paris şi Londra. În ianuarie 1963, cînd a împiedicat intrarea Marii Britanii în Piaţa comună, generalul de Gaulle avea convingerea că partidul laburist va cîştiga viitoarele alegeri generale şi că aceasta va pune capăt, pentru cel puţin cinci ani, oricărei cereri britanice de aderare. Între timp, considera el, partidul conservator va deveni treptat gaullist, adică naţionalist şi independent de S.U.A., şi, cînd va reveni la putere, va fi un partener potrivit pentru Europa.

Acum, nici generalul, nici diplomaţii francezi nu mai sînt atît de siguri. Dar gesturile de bunăvoinţă nu pot face rău. Dacă partidul laburist va cîştiga, prognoza iniţială a preşedintelui de Gaulle se menţine totuşi. Dacă vor cîştiga conservatorii, Franţa a făcut oarecari paşi spre restabilirea bunelor relaţii.

Înrăutăţirea alianţei cu R.F.G. pare de asemenea să fie un factor în reexaminarea relaţiilor Franţei cu Uniunea Sovietică. Diplomaţii francezi par pesimişti în ce priveşte perspectivele de a reînvia colaborarea cu R.F.G. Parisul apreciază că Franţa este liberă să discute cu Uniunea Sovietică problemele europene, inclusiv Berlinul şi reunificarea Germaniei, atunci cînd se iveşte prilejul sau cînd generalul de Gaulle îl creează.

Tendinţa Parisului în această direcţie este întărită de conştiinţa tot mai marcată a faptului că exportatorii francezi au nevoie de pieţe est-europene şi sînt îndreptăţiţi să aibă partea lor. Contactele economice sporite cu Răsăritul vor fi însoţite în mod inevitabil de contacte mai strînse între guverne.

De aceea, în cazul atît al Uniunii Sovietice cît şi al Marii Britanii, există perspectiva ca orice gesturi gaulliste să aibă o semnificaţie apreciabilă.

Drew MIDDLETON

THE [illegible] TIMES

LONDRA

MODERNIZARE

ÎN DISCURSUL rostit la Congresul Sindicatelor Britanice (T.U.C.), dl Wilson a reafirmat, cu multă forţă şi cu puţină consideraţie pentru susceptibilităţile acelei părţi a auditoriului său care nu împărtăşeşte convingerile sale politice, teza expusă permanent de el opiniei publice încă din momentul în care a fost ales lider al partidului laburist. O mare parte a tezei este — sau era pînă cînd vaporii electorali au început să întunece scena — împărtăşită de ambele partide: că forţa economică a Marii Britanii, şi în consecinţă puterea şi influenţa ţării în străinătate, precum şi capacitatea ei de a finanţa reforme sociale interne, depind de realizarea unui ritm continuu de creştere economică, de o expansiune care să nu fie zădărnicită în repetate rînduri de crize ale balanţei de plăţi. Aceasta a fost menţionată în modul cuvenit în discursul d-lui Wilson, împreună cu un comentariu în sensul că, în decurs de 13 ani, guvernele conservatoare s-au dovedit incapabile să realizeze condiţiile necesare pentru creşterea economică, lipsindu-le atît politica socială cît şi metodele de guvernare fără de care ea nu poate fi obţinută. În continuare, dl Wilson a proclamat capacitatea sa de a reuşi acolo unde conservatorii au eşuat şi de a crea din nou, după cum îi place să se exprime, „un sentiment de finalitate în viaţa economică naţională".

S-a considerat că acest discurs dă tonul campaniei electorale a partidului laburist. Ca metodă de obţinere a voturilor, discursul are următorul merit: diagnosticul slăbiciunii economice a Marii Britanii pe care dl Wilson îl stabileşte cu asemenea forţă şi bogăţie de amănunte este un diagnostic pe care majoritatea politicienilor şi organelor opiniei publice îl afirmă de multe luni — principalele lui trăsături au ajuns să fie bine cunoscute publicului; în plus, necesitatea unor măsuri de remediere, a unor iniţiative noi şi a unei schimbări este acceptată în cercuri largi, chiar dacă oamenii nu s-au împăcat pe deplin cu implicaţiile lor; de asemenea, ţinta criticilor nu o reprezintă doar conducerea economică în general ci lipsurile sau inconvenientele deflaţiei şi pauzei salariilor. Mai mult, apelul energic al d-lui Wilson la „acţiune, hotărîre, schimbare pasionantă, reacţie la problemele urgente şi exigente ale acestei lumi moderne" este în puternic contrast cu discursurile preelectorale ale principalilor miniştri conservatori.

Schimbarea bruscă de ton, aparenta cotitură tactică de 90 de grade a înaltului comandament conservator, trebuie să fi făcut sarcina d-lui Wilson la Blackpool mai uşoară decît ar fi fost altminteri. În discursul ţinut de dl Butler în urmă cu o săptămînă sau în discursul adresat de primul ministru candidaţilor aprobaţi abia dacă s-a auzit un ecou slab al întregii discuţii despre modernizare, despre problemele puse de tehnologie, despre rapiditatea schimbării. În loc de aceasta, alegătorii au fost invitaţi să examineze dacă nu cumva sînt prea multe lucruri în joc pentru a risca o schimbare, şi să cîntărească virtuţile aşa-zis tradiţionale ale guvernării conservatoare — forţa militară, prudenţa financiară, promovarea spiritului întreprinzător. Apelurile mizînd pe senzaţia de bunăstare care ar fi cuprins chipurile corpul electoral şi pe teama de o schimbare răsună negativ şi slab în comparaţie cu accentele strălucitoare ale d-lui Wilson.

Discursul său şi tactica adversarilor săi i-au dat d-lui Wilson iniţiativa în aceste preliminarii ale campaniei. Conservatorii nu pot ignora şi nu pot respinge obiectivele largi stabilite de dl Wilson pe frontul economic. Articolul primului-ministru apărut în publicaţia *Impact* şi interviul acordat de dl Heath dau oarecari speranţe că ei nu intenţionează să procedeze astfel. Ei vor trebui să exploateze decalajul care continuă să existe între obiectivele d-lui Wilson şi măsurile propuse de el pentru realizarea acestor obiective.

Pe fluviul Kistna, în apropiere de Hyderabad (India), mii de ţărani indieni participă la lucrările de construire a unui uriaş dig care va contribui la irigarea şi ameliorarea agriculturii pe o întinsă regiune. Prin construirea digului, care se va număra printre cele mai înalte din lume (barajele sale vor depăşi 100 de metri înălţime), şi care va dispune de imense rezervoare de apă întinzîndu-se pe o suprafaţă de 100 de mile patrate, se va îmbunătăţi substanţial situaţia agriculturii din regiunea Andhra Pradesh, pe vremuri considerată una dintre cele mai sărace din întreaga ţară.

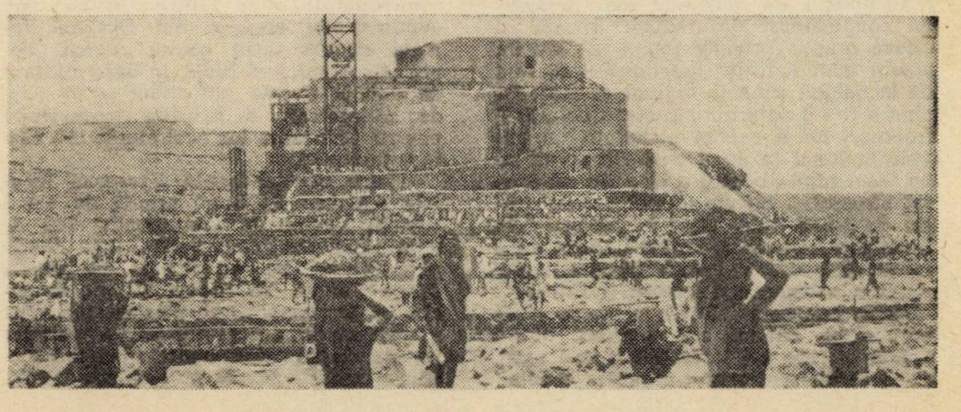

THE CHRISTIAN SCIENCE MONITOR

BOSTON

PROBLEME ÎNCURCATE ÎN VIETNAMUL DE SUD

CHIAR DACĂ va fi alcătuit un guvern sud-vietnamez solid, S.U.A. se află în fața unor probleme foarte încurcate în această țară din Asia de sud-est.

Discuțiile de la Saigon și Washington dezvăluie existența anumitor piedici esențiale și de durată în calea succesului, pe care sursele americane și occidentale autorizate nu încearcă să le minimalizeze.

Conducătorii militari sud-vietnamezi sînt oare angajați în mod personal și profund să învingă Vietcongul?

Unul din modurile de a răspunde la această întrebare este de a spune că pentru S.U.A. și pentru oficialitățile lor pare să fie mai important decît pentru sud-vietnamezi să respingă Vietcongul. Aceasta se poate exprima în termeni mai concreți. Comandanții armatei americane din Saigon sînt de fapt mai interesați de acest război decît omologii lor sud-vietnamezi. Desigur, ofițerii superiori sud-vietnamezi doresc să „cîștige" războiul. Dar la Washington părerea generală este că ei sînt preocupați în primul rînd de avansare și de obiective personale. Un diplomat occidental cu experiență îndelungată la Saigon, care este deosebit de apropiat de lupta împotriva partizanilor, a spus de-a dreptul: „Majoritatea principalilor conducători militari au pașapoarte franceze. Dacă lucrurile se înrăutățesc, ei pot pleca cu avionul la Paris și probabil că ar face-o. Ar putea trăi acolo din «economiile» lor".

Generalii din Saigon ar saluta firește folosirea unui număr mai mare de soldați americani în acest război urît și dezamăgitor. Din cînd în cînd, ei exercită în mod public presiuni asupra S.U.A. pentru a obține acest lucru. Un diplomat cinic a spus: „Cu cît pot stoarce mai mult de la americani, cu atît este mai bine din punctul lor de vedere".

Are oare Vietnamul de sud un guvern național funcționînd cu adevărat, care să controleze întreaga țară?

Vietnamul de sud este mai degrabă un conglomerat de regiuni rurale și cîteva orașe. Actualul regim nu are un aparat administrativ funcționînd în lanț de la Saigon pînă la regiuni și sate. De cînd a fost înlăturată structura colonială franceză, nu a existat niciodată un guvern național în acest sens. Francezii nu au făcut nimic pentru a lăsa fie un aparat birocratic, fie un schelet administrativ de genul celui lăsat de britanici în India. De asemenea, regimul Diem nu a reușit niciodată să construiască cu adevărat o asemenea structură politică.

De la evenimentele din ultimele nouă luni, slaba comunicare politică dintre Saigon și sate s-a înrăutățit și mai mult. Ceea ce lipsește este o organizare administrativă din vîrf pînă la bază, condusă de la Saigon, cu un control și un program pozitiv.

Americanii continuă să încurajeze o soluție mecanică sub forma unui sistem de poliție națională, a unui serviciu de spionaj militar adecvat, a unei structuri financiare care să funcționeze și a unei armate care să nu se preocupe atît de des de controlul asupra Saigonului.

Nimic din acestea nu există în prezent.

În ciuda unor planuri complicate și a numeroase discuții cu guvernul sud-vietnamez, ideea „pacificării" satelor nu a început să acționeze. Ideea satelor strategice, a lui Diem, a fost firește un eșec total. Programul de „pacificare" nu se bucură de sprijinul deplin al conducerii din Saigon.

Cei grupați în jurul generalilor Nguyen Khanh, Tran Thien Khiem și Duong Van Minh păreau să fie de acord că programul de „pacificare" este esențial. Alții din conducerea militară și civilă, poate o minoritate, în cel mai bun caz sînt indiferenți sau nu acceptă deloc ideea.

În momentul de față țărănimea nu este de acord.

Oficialitățile americane își dau seama că dacă sistemul politic nu poate fi eliberat de schiopătatul de la o criză la alta, iar populația de la sate nu acceptă ideea de „pacificare", această idee nu are nici un fel de șanse.

Dacă nu va fi considerat drept o idee indigenă, acest plan esențial a murit înainte de a fi început. Și nu a început încă.

Robert BRUNN

WASHINGTON POST

ROBINSONI CU EPOLEȚI

STATELE UNITE și Anglia studiază împreună posibilitatea creării unor baze pe insulele Oceanului Indian.

La nivel înalt, în surdină, este discutată problema eventualei creări a unui centru de telecomunicații al Flotei navale americane pe insula Diego Garcia, care aparține englezilor.

Se discută, de asemenea, posibilitatea transformării altor cîteva insule sub administrație engleză din Oceanul Indian, situate între coasta Africii, Peninsula Arabică și India, în baze militare aeriene și navale potențiale și în zone de concentrare a trupelor aeropurtate pentru dislocarea lor acolo unde iau naștere tulburări.

Printre aceste insule figurează insulele Aldabra de lîngă coasta de est a Africii, situate la aproximativ 100 de mile nord de Madagascar. Este foarte probabil că se va începe cu insula Diego Garcia. Au și fost alocate fondurile pentru construirea pe această insulă a unei stații de radioreleu a forțelor navale, deși în documentele privind alocările, această insulă nu este specificată.

La Londra și Washington între Departamentul de Stat, cu participarea reprezentanților Pentagonului, ministerul englez al apărării și ministerul pentru problemele Commonwealthului și coloniilor au loc negocieri în strict secret.

Problemele discutate au un caracter atît de delicat, încît au fost luate măsuri riguroase de prevedere. Cu toate acestea, unele lucruri au devenit cunoscute la Londra.

Problema bazelor insulare este considerată deosebit de delicată din cauza posibilității unei critici din partea subcomitetului O.N.U. pentru lichidarea colonialismului, ai cărui membri sînt în majoritate reprezentanți ai Asiei și Africii. Acest subcomitet a mai condamnat Anglia în legătură cu Rhodesia de sud și Adenul.

Bazele insulare sînt de mult în obiectivul unor strategi americani în domeniul marinei militare, din cauza furtunii politice pe care o provoacă în alte țări drepturile de a dispune de baze.

În cazul ideal, bazele trebuie să fie situate pe insule nelocuite, pe care să fie trimise garnizoane engleze sau americane. Aceasta ar comporta mai puține obligații politice decît orice alte metode de manifestare a autorității.

În prezent se studiază situația pe insule alese în majoritate pur și simplu de pe hartă și pe baza cunoștințelor teoretice.

Scopul este de a stabili pe care anume insule pot fi construite porturi pentru nave militare și piste de decolare și aterizare.

În afară de faptul că pe aceste insule vor fi create baze navale și aeriene, ele s-ar putea dovedi utile ca baze de escală pentru trupele care sînt trimise în cadrul îndeplinirii obligațiilor Commonwealthului în Malayezia sau a obligațiilor S.E.A.T.O. pe linia acordării de ajutor, de pildă Tailandei.

Planul construirii de baze insulare este considerat mai degrabă ca o completare a bazei engleze din Aden, decît ca o înlocuire a acesteia. Statele Unite consideră că această bază este importantă pentru stabilitatea în această regiune. Anglia intenționează să păstreze baza din Aden, atît timp cît acest lucru este posibil din punct de vedere politic, însă mulți observatori sînt de părere că ea o va păstra cu greu, întrucît i se cere s-o evacueze. Deși constituția revizuită a Federației Arabiei de sud prevede menținerea bazei, liderii opoziției politice din Aden insistă asupra lichidării acesteia.

Noile baze ar putea, de asemenea, să completeze bazele militare aeriene engleze de pe insulele Gan și Hulele și de pe insulele Maldive, semiîndependente, situate la sud-vest de Ceylon. Instalațiile engleze de acolo au constituit obiectul unor controverse pe insulele Maldive.

Anglia este și ea interesată în crearea de baze din motive analoge. În afară de faptul că a trimis importante efective de trupe pentru întărirea Malayeziei, Anglia a satisfăcut cererea a trei țări est-africane de a trimite unități militare.

Este posibil ca unele proiecte pe termen lung să se concretizeze de fapt prin crearea de baze comune, ceea ce va confirma colaborarea cît se poate de strînsă dintre Anglia și S.U.A.

În caz contrar, ele vor putea rămîne sub administrație engleză, însă americanii vor avea toate drepturile la folosirea lor.

Le Monde

PARIS

IMPASUL PERSISTĂ

LA LONDRA, convorbirile care au avut loc între primul ministru al Rhodesiei de sud, Ian Smith, și sir Alec Douglas-Home par să nu fi ajuns la nici un rezultat precis. De fapt, ambii interlocutori nu nutreau speranțe prea mari de a obține satisfacție. Era vorba mai ales, pentru unul ca și pentru celălalt, de un sondaj reciproc, de o încercare de a-și pătrunde intențiile tactice. În plus, și unul și celălalt trebuiau să arate alegătorilor respectivi că mai erau dispuși „să trateze" înainte de a ajunge la măsuri extreme.

Nici primul ministru britanic și nici șeful guvernului de la Salisbury nu erau înclinați să facă concesii. Înainte de a pleca la Londra, Ian Smith considera că e necesar să afirme o dată în plus că nu acceptă perspectiva transmiterii progresive a puterilor în mîinile africanilor. Măsurile polițienești stricte din Rhodesia de sud au arătat destul de clar că guvernul de la Salisbury a devenit, în ultimele săptămîni, încă și mai dur. Sir Alec își luase în fața primilor miniștri ai țărilor Commonwealthului angajamentul, moral dacă nu și formal, de a nu acorda independența Rhodesiei de sud atîta timp cît reforme constituționale fundamentale nu vor asigura o reprezentare echitabilă a majorității africane în această țară.

Aceste date nu sînt noi, dar astăzi ele se înscriu într-un dublu context electoral, care le poate modifica valoarea. În primul rînd, apropierea alegerilor în Marea Britanie face ca un pas greșit să fie și mai periculos pentru sir Alec. În consecință, primul ministru britanic a căutat să cîștige timp. Problema va fi discutată numai după alegeri, afară de cazul în care vor interveni elemente noi.

De asemenea, Smith a ținut seama de apropierea alegerilor din Marea Britanie. Teama de rigiditatea sporită a unui guvern laburist l-a îndemnat, un moment, să caute să ajungă la o înțelegere cu guvernul conservator. În orice caz, aceasta a fost politica urmată de predecesorul său, Winston Field. Acum însă, ne putem întreba dacă guvernul de la Salisbury nu dorește cumva să prindă „pe picior greșit" guvernul de la Londra cu ocazia alegerilor. I se atribuie în mod frecvent proiectul de a declara independența țării în mod unilateral în zilele precedînd sau urmînd alegerile britanice. Trebuie totuși să notăm că la conferința de presă ținută marți, Smith a părut să excludă o asemenea inițiativă.

Între timp, primul ministru al Rhodesiei de sud trebuie să facă față și el unor probleme electorale. Dacă acei care se tem de o ruptură răsunătoare între Marea Britanie și Rhodesia de sud au reînceput să spere, aceasta se datorește mai ales revenirii în viața politică — în fruntea opoziției — a fostului prim-ministru al Federației Rhodesia-Nyassaland, sir Roy Welensky. Sir Roy candidează într-o apropiată alegere locală în Rhodesia de sud avînd ca adversar pe unul din principalii miniștri ai lui Smith. În funcție de rezultatele acestei alegeri va fi posibilă evaluarea sprijinului real de care se bucură actualul guvern de la Salisbury și politica intransigentă pe care o promovează.

În această ambianță nesigură și schimbătoare, discuțiile între sir Alec și Smith nu pot decît să devină un schimb de avertismente și amenințări abia ascunse. Este un joc cu atît mai dificil pentru ambii parteneri cu cît nici unul, nici celălalt nu cunoaște cu precizie cărțile de care dispune.

The Japan Times

All the News Without Fear or Favor

TOKIO

„CORĂBIILE NEGRE"

GUVERNUL Japoniei a decis să permită accesul submarinelor atomice americane în porturile japoneze. La sfîrșitul lunii septembrie, la baza maritimă militară Sasevo urmează să sosească cel puțin un submarin de acest fel.

Hotărîrea guvernului a accentuat disputele: submarinele atomice americane prezintă sau nu o primejdie? Ele au izbucnit în Japonia anul trecut la sfîrșitul lunii ianuarie, după ce Statele Unite ceruseră aprobarea ca submarinele lor atomice să poată folosi porturile japoneze pentru odihna și distracția echipajelor acestor nave.

Opoziția comuniștilor n-a fost ceva neașteptat. Dar împotriva accesului submarinelor atomice în porturile japoneze a luat o atitudine energică partidul socialist. Socialiștii cer ca Japonia să promoveze pe plan extern politica neutralității pozitive, iar numeroși japonezi, care nu fac parte din nici un partid de stînga, iau poziție împotriva folosirii energiei nucleare în scopuri militare și privesc cu teamă și suspiciune tot ce este de natură să accentueze încordarea militară în Orientul Îndepărtat.

Partidele de stînga au afirmat că submarinele atomice americane vor aduce tot felul de primejdii, inclusiv primejdia infectării apei marine și a radioactivizării ei. Se știe că peștele și plantele marine ocupă un loc important în alimentația japonezilor. O seamă de fizicieni și biologi, printre care multe personalități de vază, au fost solicitați să-și spună părerea în acest domeniu.

Această situație a pus în dificultate guvernul, determinîndu-l să se situeze pe o poziție defensivă. Faptul că submarinele atomice folosesc porturi americane și unele porturi europene n-a liniștit disputele din Japonia.

Catastrofa submarinului atomic „Thresher" a întărit poziția adversarilor folosirii porturilor japoneze de către submarinele atomice americane. Ministrul afacerilor externe de atunci, Ohira, a declarat: „Japonia nu poate respinge cererea de a permite submarinelor atomice accesul în porturile japoneze. Dar guvernul japonez a cerut Statelor Unite să-i prezinte o informare asupra cauzelor scufundării submarinului atomic „Thresher" și pune la îndoială faptul că aceste submarine n-ar prezenta o

La o depărtare de 160 km de vestita vale a regilor din Luxor, în pustiul saharian, sub nisipurile fierbinți, a fost descoperit un „ocean de apă". După 3 ani de forări sistematice, apa a început să țîșnească din adîncuri cu o putere uriașă, pînă la o înălțime de 22 m. Se apreciază că aceste rezerve prețioase de apă sînt suficiente pentru o perioadă de cel puțin 200 de ani. Datorită descoperirii lor, în locul nisipurilor sahariene din apropierea oazei Dakhla au apărut orezării, plantații legumicole și lanuri de grîu.

primejdie. Noi vom face totul pentru a liniști poporul, ținînd seama de poziția specială a țării noastre față de arma nucleară".

Declarația lui Ohira, deși a fost făcută de nevoie pe un ton negativ, exprimă destul de bine poziția guvernului japonez.

Hotărîrea favorabilă accesului submarinelor atomice în porturile japoneze, care este viu controversată, nu este decît rezultatul promovării vechii politici a guvernului.

Incidentul din golful Tonkin și recentele evenimente din Vietnamul de sud vor intensifica, fără doar și poate, protestele din partea cercurilor de opoziție. După cum se crede, luna care a mai rămas pînă la apariția primului submarin atomic în portul japonez Sasevo s-ar putea să ofere forțelor de stînga șansa de a-și intensifica protestele.

Timp de un an și 7 luni, guvernul Japoniei s-a abținut să adopte planul privind accesul submarinelor atomice în porturile japoneze și a continuat în acest timp să trimită interpelări de ordin tehnic Statelor Unite. În această perioadă, nu s-au produs schimbări în opinia japonezilor, însă poporul japonez, de bună seamă, a devenit mai bine informat asupra acestei probleme.

Majoritatea americanilor au față de submarinele atomice o atitudine ca față de un lucru de la sine înțeles, considerîndu-le drept o verigă necesară în sistemul militar. Pentru mulți japonezi, submarinele atomice sînt aidoma unui monstru care evocă Hiroșima și Nagasaki, deși aceste submarine folosesc energia nucleară numai pentru funcționarea motoarelor. Nu trebuie să se uite niciodată această deosebire de concepții.

Asahi a avertizat asupra posibilității pătrunderii de arme nucleare în Japonia în legătură cu crearea racheteitorpilă „Subrok" cu focos nuclear. Cît privește garanțiile că submarinele nu prezintă primejdie, ziarul a declarat că eforturile guvernului pentru a dobîndi asemenea garanții sînt încă insuficiente.

Mainiti și-a manifestat nemulțumirea în legătură cu faptul că guvernul a luat această decizie în timp ce parlamentul nu era în sesiune, întrebînd dacă are vreun rost iritarea poporului numai pentru odihna și distracția echipajelor submarinelor atomice și pentru completarea rezervelor de alimente pentru aceste submarine. Logica guvernului este de înțeles, a scris ziarul, însă sentimentele naționale „depășesc cadrele acestei logici".

Deși nici ziarele respective nu țin seama de logică, totuși există o logică — angajamentele și faptele reale care nu pot fi neglijate pur și simplu. Predecesorii noștri au înțeles acest lucru în secolul trecut cînd „corăbiile negre" ale comodorelui Perry au spulberat iluziile despre viața tihnită din Japonia sub cîrmuirea feudală. Astăzi, spre țărmurile noastre se îndreaptă alte „corăbii negre".

Kadzuro KURODA

AL XV-LEA CONGRES INTERNAȚIONAL DE ASTRONAUTICĂ

Între 7 și 12 septembrie s-a desfășurat la Varșovia, în Palatul Culturii și Științei, cel de-al XV-lea Congres Internațional al Federației Mondiale de Astronautică, organizație ce întrunește reprezentanți a aproape 40 de state, reuniți în 50 de asociații, societăți, instituții sau comitete ale academiilor de științe, care se ocupă de problemele generale ale astronauticii. Congresele anuale ale I.A.F. constituie unele dintre cele mai mari reuniuni internaționale în acest domeniu și se bucură de un interes larg din partea opiniei publice.

Actualul congres, cel mai mare dintre cele care au avut loc pînă acum, a întrunit peste 700 de reprezentanți ai științei din 26 de țări. Lucrările congresului s-au desfășurat în 17 secții în cadrul cărora au fost prezentate 185 de referate și comunicări, dintre care multe consacrate unui nou domeniu al științelor juridice — dreptul cosmic.

Printre cei care au luat cuvîntul la lucrările Congresului se numără prof. L. Sedov, „părintele" sputnicilor sovietici, prof. W. Pickering, creatorul navei lunare americane „Ranger"-7, dr. E. Konecci, șeful programului S.U.A. al zborurilor cu echipaj, prof. M. Lunc, vicepreședinte al I.A.F., președintele Comitetului organizatoric al Congresului.

În sala de ședințe de la stînga la dreapta : președintele Congresului, profesorul Edmond Brun (Franța), profesorul Wladyslaw Fischdon (Polonia) și profesorul Leonid Sedov (U.R.S.S.)

Cunoscutul savant francez, prof. Edmond A. Brun, președintele I.A.F., a arătat în cuvîntarea sa inaugurală, că întîlnirea de la Varșovia are drept scop principal confruntarea largă a concepțiilor în problemele zborului spre Lună.

„Deși I.A.F. — a declarat prof. A. Brun — nu poate și nici nu dorește să impună celor două puteri cosmice un program de cercetare a Lunii, cu toate acestea discuțiile oamenilor de știință, purtate într-o atmosferă de colaborare și înțelegere reciprocă, pot să conducă la luarea unor hotărîri cît mai corespunzătoare din punct de vedere științific. Dezbaterile acestui congres vor aduce astfel o contribuție importantă a oamenilor de știință la progresul cunoașterii și la cauza păcii".

În prima zi a congresului, savanții americani prof. W. Pickering și prof. H. M. Schurmeier, au prezentat date privind rezultatele zborului lui „Ranger"-7 spre Lună. Filmul acestei expediții, precum și fotografiile încă nepublicate, au stîrnit un mare interes în rîndul participanților.

Dr. Pickering a anunțat continuarea, în prima jumătate a anului viitor, a experiențelor din seria Ranger.

Nu mai puțin interesantă a fost dezbaterea problemelor de astrobiologie. Rezultatele simulării condițiilor zborului cosmic de lungă durată au constituit obiectul comunicărilor făcute de specialiștii sovietici A. Lebedinski și A. Kuznețov. Cele patru luni de izolare într-o cabină, precum și respirația într-o atmosferă de oxigen-heliu, ridică numeroase probleme de fiziologie și psihologie care așteaptă în viitor soluții practice din partea oamenilor de știință. Problemelor suprasolicitării, imponderabilității, vibrațiilor și radiației ionizante le-au fost consacrate comunicările prezentate de oamenii de știință sovietici, americani, francezi și romîni. Un viu interes a suscitat comunicarea făcută de oamenii de știință din Romînia, dr. A. Vrăbiescu, dr. M. Constantiniu și dr. G. Enăchescu, privind experiențele legate de studierea acțiunii de lungă durată a unor accelerații sporite asupra stării funcționale a organismelor. În aceste condiții procesele de îmbătrînire sînt cu mult accelerate.

Mult spațiu a fost acordat problemelor sateliților meteorologici unde principalii raportori au fost prof. Kondratiev (U.R.S.S.) și dr. H. Butler (S.U.A.). Aceștia au subliniat importanța colaborării sovieto-americane în domeniul cercetărilor meteorologice. Satelitul american „Nimbus", au arătat savanții americani, asigură o vizibilitate totală a suprafeței Pămîntului. Folosind fotografiile în infraroșu, el poate urmări zi și noapte orice modificări care au loc pe suprafața Pămîntului. Cu ajutorul satelitului „Nimbus" a putut fi identificat pe suprafața oceanului, cu multe zile înainte, puternicul taifun Cleo, care a bîntuit cu cîteva zile în urmă litoralul american.

Rezultatele folosirii sateliților în domeniul telecomunicațiilor au fost prezentate de dr. L. Jaffe (S.U.A.). În prezent există în S.U.A., Anglia, Franța, Spania, Japonia, R.F.G., Italia și Brazilia stații terestre de emisie și recepție care asigură retransmisia informațiilor cu ajutorul telesateliților. Cu acest prilej s-a arătat că încă în anul viitor va fi creat un sistem mondial de transmitere a informațiilor, care va servi scopurilor comerciale.

Un spațiu larg a fost acordat lucrărilor consacrate aspectelor juridice ale folosirii spațiului cosmic. Organizat de Institutul internațional de drept cosmic, simpozionul internațional de drept cosmic a întrunit reprezentanți a 8 țări, printre care și R.P. Romînă. Prof. H. Taubenfeld, secretarul Institutului internațional de drept cosmic, a subliniat în următoarele cuvinte importanța dezbaterii acestor probleme :

„În decursul ultimilor ani au fost făcute progrese importante în domeniul folosirii pașnice a spațiului cosmic, atît în cadrul O.N.U. cît și în alte organisme internaționale. Problema se reduce, în ultimă instanță, la crearea condițiilor pentru ca spațiul cosmic să fie folosit în scopuri ca telecomunicațiile cu sateliți, cercetările meteorologice, serviciul de salvare cosmonautică, sau reîntoarcerea reușită a navelor cosmice pe Pămînt, adică probleme întrutotul pașnice. Se mai ridică o problemă actuală : eventualele despăgubiri legate de daunele provocate de navele cosmice. Prin urmare, specialiștii în domeniul dreptului cosmic au dezbătut problemele menite să asigure securitatea lumii". Din punct de vedere juridic este foarte important ca spațiul cosmic să nu fie considerat ca un lucru al nimănui, ci să fie proclamat „res communis omnis universi".

(După **Trybuna Ludu**)

GAMAL ABDEL NASSER

În noaptea de 23 iulie 1952, un grup de circa 90 de ofițeri, înconjurînd cartierul general al armatei de la Cairo, a arestat întregul stat major și a preluat puterea. A doua zi, regele Faruk părăsea definitiv Egiptul la bordul unui iaht, după ce doar cu cîteva ore înainte semnase actul de abdicare. Printre organizatorii loviturii de stat care a pus capăt regimului feudal din Egipt se afla și colonelul G. A. Nasser, care în 1956 urma să devină președintele țării.

Gamal Abdel Nasser s-a născut la 15 ianuarie 1918, la Beni Morr, în Egiptul de sus. Într-un articol intitulat „Viața mea revoluționară" și publicat anul trecut în ziarul „Observer", Nasser arată că primul lui conflict cu autoritățile s-a petrecut cînd avea 15 ani și a fost arestat pentru că a participat la o demonstrație studențească pe străzile Alexandriei. Pentru activitatea sa patriotică a fost ulterior exmatriculat, fiind nevoit să se mute la Cairo pentru a-și termina liceul.

În 1936, Nasser a abandonat studiile juridice pe care le începuse și s-a dedicat carierei militare. În 1938 el a absolvit Academia militară cu gradul de sublocotenent și a fost trimis la garnizoana din Mankabad în Egiptul de sus, unde a rămas un an de zile ; în 1939 a fost transferat la Alexandria. Aici l-a cunoscut pe Abdul Hakim Amer, actualul prim-vicepreședinte al R.A.U. și comandant-șef al forțelor armate.

În anii următori, Nasser a fost inclus în trupele combatante din El-Alamein și Sudan. Anul 1945 a reprezentat pentru el nu numai sfîrșitul războiului ci și începutul luptei pentru organizarea în rîndurile armatei egiptene a unei mișcări care urma să înglobeze toate categoriile de tineri ofițeri nemulțumiți de situația din țară și din armată. În 1948 a luat naștere mișcarea „Ofițerilor liberi".

După sfîrșitul războiului, toate eforturile grupului „Ofițerilor liberi" s-au concentrat spre organizarea loviturii decisive împotriva dinastiei feudale. Între acțiunile pregătitoare se numără luptele de guerilă din zona Canalului de Suez împotriva instalațiilor britanice și scoaterea publicației „Vocea ofițerilor liberi", răspîndită în secret. În ianuarie 1952 „Ofițerii liberi" au stabilit data loviturii de stat. Iată cum descrie Nasser organizarea acestei lovituri : „Acum, noi ne găseam în opoziție deschisă cu regele. Ocazia ne-a oferit-o alegerea președintelui clubului ofițerilor. Regele, temîndu-se ca acest club să nu devină un centru de insurecție, a stabilit ca noul președinte să fie unul din oamenii săi. Noi am hotărît să nu permitem acest lucru și l-am propus pe Naghib, unul din generalii populari ai armatei. Naghib a fost ales cu o largă majoritate, dar regele a dizolvat Comitetul executiv al clubului. La 20 iulie am convocat o reuniune a șapte ofițeri liberi, care au format nucleul Consiliului de conducere al revoluției și i-am anunțat că am decis să acționez... După o altă reuniune care a avut loc chiar în casa mea, am întocmit planul de bază. Hakim Amer urma să stabilească detaliile". A urmat lovitura de stat din 23 iulie 1952 și Nasser a fost numit comandant suprem al forțelor armate.

După ce, la 18 iunie 1953, monarhia a fost oficial abolită și Naghib a preluat funcția de președinte, Nasser a devenit vicepreședinte al Consiliului de Miniștri și ministru de interne în guvernul Republicii Egipt. Din noiembrie 1954 Nasser este șeful statului egiptean. În conformitate cu constituția din ianuarie 1956, au fost organizate alegeri prezidențiale. Nasser a fost ales, în iunie 1956, președintele Republicii Egipt. În același an, în luna iulie, Nasser a naționalizat Canalul de Suez. La 22 februarie 1958, cînd s-a proclamat Republica Arabă Unită, Gamal Abdel Nasser a devenit președintele noului stat.

În cei zece ani de cînd se află la conducerea statului, G. A. Nasser a adoptat o serie de măsuri urmărind consolidarea independenței economice a țării, dezvoltarea economiei naționale și întărirea rolului statului în economia națională : naționalizarea majorității întreprinderilor străine, confiscarea și naționalizarea marilor întreprinderi particulare egiptene, realizarea unei reforme agrare etc.

Dezvoltarea economică a țării este dirijată de stat încă din 1953, cînd au fost elaborate primele măsuri de planificare. În construirea unor obiective economice însemnate, R.A.U. colaborează cu numeroase țări ale lumii ; un asemenea obiectiv, realizat cu concursul Uniunii Sovietice, este barajul de la Assuan (o etapă a construcției s-a încheiat anul acesta).

Într-un discurs pronunțat recent, Nasser definea principalele obiective ale politicii externe a țării sale, pe arena internațională, în felul următor : „Lupta împotriva tuturor formelor de manifestare a imperialismului, sprijinirea mișcărilor de eliberare din Asia, Africa și America Latină, lupta pentru dezarmare și lichidarea bazelor militare străine, împotriva discriminărilor rasiale, toate acestea în scopul realizării coexistenței pașnice".

R. G.

Presa acum 50 de ani

Scriitorul H. G. Wells în l'Humanité : „Noi ne războim cu Germania, dar ne războim fără nici o ură împotriva poporului german... Trebuie să zdrobim imperialismul prusac. Ținta acestui război este o răfuială care să pună capăt tuturor înarmărilor..."

■

Trupele franceze obțin o strălucită victorie la Marna, făcînd un mare număr de prizonieri.

■

Aviatorul Pégoud, împreună cu artileristul Monternier, efectuează un zbor de 300 km deasupra teritoriului german, aruncînd bombe și făcînd observații. La înapoierea din zbor, pe aparat au fost numărate urmele a 97 de gloanțe și schije.

Guvernul francez duce tratative cu firma I. P. Morgan din New York pentru obținerea unui împrumut de 100 milioane de dolari în vederea achiziționării de cereale americane.

■

Nave engleze capturează un vas de război german pe lacul african Nyassa, Anglia preluînd astfel controlul asupra întregii regiuni.

■

Federația studențească internațională „Corda Fratres" adresează un apel mai multor miniștri de externe, cerînd restabilirea păcii. Federația propune ca, sub auspiciile statelor neutre, Tribunalul internațional de la Haga să intervină pentru a îndepărta flagelul războiului.

R.P.R. în instituțiile specializate ale O.N.U.

Instituțiile specializate care, în virtutea art. 57 și 63 din Cartă, au acorduri încheiate cu O.N.U. prin Consiliul Economic și Social, sînt organisme exterioare sistemului Națiunilor Unite, ele funcționînd pe baza propriilor lor acte constitutive. Acestea au o competență proprie cu largi atribuții internaționale în domeniile economic, social, cultural, al sănătății etc.

R. P. Romînă este membră în 8 din cele 12 instituții specializate existente astăzi.

Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (U.N.E.S.C.O.) a fost înființată la 4 noiembrie 1946. Țara noastră este membră a acestei instituții din 1956, în prezent avînd funcția de membru în Consiliul Executiv.

Organizația Internațională a Muncii (O.I.M.) a fost înființată la 11 aprilie 1919 prin Tratatul de la Versailles (partea XIII-a) ca o instituție autonomă pe lîngă Liga Națiunilor cu scopul „de a contribui la stabilirea unei păci durabile prin promovarea dreptății sociale ; de a ameliora, prin acțiune internațională, condițiile de muncă și nivelul de trai și de a promova stabilitatea economică și socială". În această instituție reprezentanții R. P. Romîne au ocupat următoarele funcții : în 1957 vicepreședinte al Comisiei financiare ; în 1958 vicepreședinte al Conferinței generale și președinte al Comisiei pentru problemele medicinii ; în 1960 președinte al grupului guvernamental ; iar în 1960—1963 membru în Consiliul de administrație.

Agenția internațională pentru energia atomică (A.I.E.A.). A luat ființă la 26 aprilie 1957 cu scopul „de a grăbi și a face să crească contribuția energiei atomice pentru pace, sănătate și prosperitate în lumea întreagă". În 1958 reprezentantul țării noastre a fost ales membru în biroul conferinței generale, în 1957—1959 și 1963 (pînă în 1965) membru în Comisia de verificare a deplinelor puteri, în 1960 vicepreședinte al Comisiei a II-a, iar în 1962 președinte (în această calitate el a făcut automat parte și din Biroul conferinței), iar din 1963 pînă în septembrie 1964 vicepreședinte în Consiliul guvernatorilor și vicepreședinte al Comisiei I. Recent, acad. prof. Horia Hulubei a fost ales președinte al Comisiei pentru probleme de program și buget.

Organizația Națiunilor Unite pentru alimentație și agricultură (F.A.O.) a fost creată la 16 octombrie 1954 la Quebec în Canada. La 9 noiembrie 1961, R.P. Romînă a devenit membră a acestei organizații, din care, după datele din februarie 1964, fac parte 107 state și 4 țări asociate. În octombrie 1962, țara noastră a fost aleasă în comisia specială de elaborare a activității viitoare a F.A.O. în Europa, iar în octombrie 1963 vicepreședinte al sesiunii.

Uniunea Poștală Universală (U.P.U.) a fost înființată la Paris, la 1 ianuarie 1874. Țara noastră este membră a U.P.U. încă de la înființare.

Organizația Mondială a Sănătății (O.M.S.), înființată la Conferința internațională de la New York, din 1946, a început să funcționeze la 7 aprilie 1948.

R. P. Romînă, care este membră a acestei instituții de la înființare, a deținut în 1948 și 1963 funcția de membră în Comisia de desemnări, în 1959 aceea de vicepreședinte al Adunării mondiale a sănătății, în 1958 vicepreședinte în Comisia pentru program și buget, iar în 1962 de membru în Comisia de verificare a deplinelor puteri.

Uniunea Internațională a Telecomunicațiilor (U.I.T.) a fost înființată în 1934.

Menirea U.I.T. este „să stabilească regulamente internaționale pentru serviciile de telegraf, telefon și radio, pentru a le promova dezvoltarea și a extinde utilizarea lor de către public, la prețurile cele mai reduse cu putință". R. P. Romînă este membră a U.I.T. de la înființarea sa.

Organizația Meteorologică Mondială (O.M.M.) a luat ființă în octombrie 1947. Scopurile sale sînt : favorizarea cooperării mondiale în vederea stabilirii de stații pentru observații meteorologice, încurajarea, stabilirea și menținerea sistemelor meteorologice menite a ușura schimbul rapid de informații, asigurarea publicării uniforme a observațiilor și statisticilor, stimularea învățămîntului, a cercetărilor meteorologice etc.

I. CLOȘCĂ

POȘTA REDACȚIEI

ÎN LUMINA DREPTULUI INTERNAȚIONAL

„Ce drepturi au Turcia și Grecia asupra Ciprului?“ — ne întreabă Emil Ladoșan din Silivaș-Luduș.

Întrucît ultima scrisoare primită de la Victor Duculescu din București se referă la aceastâ problemă din punctul de vedere al dreptului internațional vom reproduce o parte din considerațiile sale :

Principala problemă de drept internațional este, după părerea mea, de a stabili dacă în momentul de față mai au valabilitate juridică acordurile de la Zürich și Londra din februarie 1959. Aceasta ne va permite să apreciem adevărata semnificație a unor evenimente recente cum ar fi incursiunile aviației turcești în spațiul aerian al Ciprului sau încercarea guvernului turc de a înlocui o parte din contingentul turc aflat pe insulă.

Președintele Makarios a denunțat acordul de garanție și era desigur în drept să o facă, așa cum multe state care și-au obținut de curînd independența au denunțat unilateral acorduri încheiate în perioada dominației coloniale sau pun problema revizuirii lor (ex : acordurile de la Evian).

Valabilitatea denunțării este pusă sub semnul întrebării de opunerea vicepreședintelui turc (care are drept de veto) și de obiecțiunile celor care afirmă că Republica Cipru nu este parte în acordurile respective.

Oricare ar fi valoarea acestor argumente, soluția care prevalează este, după părerea mea, aceea care decurge din principiul suveranității de stat, care nu permite prezența unor trupe străine pe teritoriul unui stat independent decît cu consimțămîntul acestuia.

În ceea ce privește așa-numitul „enosis“ (unirea cu Grecia) acesta este desigur în conformitate cu prevederile dreptului internațional care permite unirea unor state suverane (de ex. Tanganica și Zanzibarul), însă nu poate fi realizată decît ca o consecință a respectării dreptului cipriotilor la autodeterminare și nicidecum prin acordul unor terțe puteri, peste capul poporului cipriot. Cu atît mai puțin se poate vorbi de acordarea unor baze militare Turciei sau N.A.T.O. pe cale de „compensație“, deoarece asemenea propuneri sînt în vădită contradicție cu principiul suveranității de stat.

Regretăm, tovarășe Duculescu, că spațiul nu ne permite să publicăm și aprecierile dv. referitoare la problema compatibilității între folosirea trupelor de mercenari (în Congo) și principiile dreptului internațional. Vă rugăm să treceți pe la redacție.

PLEDOARIE PENTRU CRISTOFOR COLUMB

Mihail Seciureanu din București **ne scrie că a citit cu mult interes articolul „Iluminiștii romîni și problema colonialismului“ publicat într-un număr recent al revistei Lumea. Fără să conteste citatul din revistă prin care Columb era acuzat că „bărbat cu meritele sale a aruncat o dajde foarte mare pe indigeni. Fapta lui este împotriva iubirii de oameni“, cititorul nostru consideră necesar să ne amintească meritele istorice ale acestui mare explorator.**

PIERDERI UMANE

Ivănescu Bujor din Cîmpina **ne scrie :** După cum se știe, Spania este una dintre țările care n-au luat parte la nici unul din cele două războaie mondiale. Ca atare, ea nu a pierdut vieți omenești. Totuși, între 1936 și 1939 în Spania a avut loc un război civil de mari proporții. Aș dori să știu care au fost pierderile în acest război intern.

Aproape un milion de oameni și-au pierdut viața în războiul civil dezlănțuit de forțele fasciste împotriva Republicii Spaniole.

UNDE SE AFLĂ SHARJAH ?

Vladimir Moucha, student din București, **ne scrie că a găsit într-un plic filatelic o serie de patru timbre din statul Sharjah despre care bănuiește că ar fi inclus în Federația Arabiei de Sud. Întrucît nu l-a găsit trecut în Enciclopedia franceză pe anul 1962, ne roagă pe noi să-i spunem dacă presupunerile sale sînt întemeiate. Am consultat un atlas pe anul 1964 dar nu am găsit un asemenea stat. Dacă vreunul dintre cititorii noștri îl cunoaște, îl rugăm să ne scrie. Mulțumim totodată tovarășului Moucha pentru că s-a ostenit să copieze dintr-o agendă străină o listă a sărbătorilor naționale ale statelor, pe care ne-a trimis-o.**

DUPĂ ALEGERILE DIN CHILE

Prof. Ștefan Covrig din Tîrnăveni **ne scrie că a fost „puțin cam dezamăgit“ de rezultatele alegerilor prezidențiale din Chile. Studiind atent situația din această țară, cititorul nostru ajunsese la concluzia că cele mai multe șanse le-ar avea Salvador Allende. După părerea sa actualul președinte, care s-a angajat să nu aducă prejudicii proprietății private, va fi mai puțin hotărît în aplicarea reformelor pe care le așteaptă poporul chilian decît ar fi fost candidatul opoziției.**

SEPTEMBRIE 1939

Aurelian Brăileanu din Brăila **ne informează că a citit cu atenție și interes la rubrica** Pe urmele istoriei **articolul „25 de ani de la începutul celui de-al II-lea război mondial“. El consideră că este foarte necesară publicarea unor articole de acest fel care ajută la mai buna înțelegere a istoriei relativ recente. În continuare, scrisoarea sa conține amănunte istorice suplimentare în legătură cu problema tratată în articol.**

ADRESE

Emil Daneș din Sibiu **ar vrea ca revista Lumea să publice adrese pentru schimb de corespondență. După cum am mai răspuns și altă dată unei cereri similare, o asemenea acțiune nu intră în preocupările noastre. Ea este însă promovată cu regularitate de alte publicații, ca, de pildă, revista Flacăra.**

SUGESTII

Ing. Ion Popescu din București **ne sugerează cîteva subiecte pentru rubricile** Profil și Documentar. **Unele dintre ele (Republica Chile, Charles Helou etc.) au fost tratate în revista noastră, pe celelalte le-am reținut. În ceea ce privește articolul din ziarul** Le Monde **reprodus mai demult în revista noastră, el a apărut simultan cu relatările de la rubrica** Lumea **într-o săptămînă referitoare la diferendele de frontieră care aveau loc pe atunci între țările Maghrebului. Cercetați din nou colecția și veți găsi răspuns la întrebările dv.**

BREVIAR

8 septembrie

La invitația Comitetului Executiv al Sfatului Popular al Capitalei, a sosit în Capitală o delegație a municipalității orașului Cairo compusă din d-nii Salah Dessouki, guvernatorul orașului, Mohie Eldin Taher, Husein Montasser și M. M. Haruny.

La Varșovia s-a deschis cel de-al 15-lea Congres internațional de astronautică. La congres participă o delegație din partea comisiei de astronautică a Academiei R.P. Romîne, condusă de prof. dr. Călin Popovici, secretarul comisiei de astronautică.

9 septembrie

Poporul bulgar a sărbătorit a 20-a aniversare a victoriei revoluției socialiste.

La festivitățile de la Sofia, din partea R.P. Romîne a participat o delegație de partid și de stat condusă de tovarășul Chivu Stoica, membru al Biroului Politic, secretar al C.C. al P.M.R.

10 septembrie

Președintele Consiliului Superior al Agriculturii, Mihai Dalea, însoțit de specialiști din agricultură, precum și de ambasadorul R.P. Romîne la Viena, a avut o întrevedere cu ministrul agriculturii și silviculturii, dr. ing. Karl Schleinzer. Oaspeții romîni au fost primiți apoi de cancelarul federal al Austriei, dr. Joseph Klaus, după care au făcut o vizită vicecancelarului Austriei, dr. Bruno Pittermann.

11 septembrie

La Casa Ziariștilor din Capitală a avut loc festivitatea înmînării Premiului internațional O.I.Z. ziaristului și scriitorului, acad. Geo Bogza, decernat de Comitetul executiv al Organizației Internaționale a Ziariștilor în ultima sesiune care a avut loc la Alger.

Între 7 și 11 septembrie a avut loc la Viena cea de-a 8-a Conferință internațională de chimie coordinativă. Au participat 600 de chimiști și fizicieni chimiști din peste 30 țări. R.P. Romînă a fost reprezentată de o delegație formată din academicienii Ilie Murgulescu, Raluca Ripan și Coriolan Drăgulescu, prof. Petre Spacu, membru corespondent al Academiei R.P.R., și Tatiana Onescu, conferențiar universitar.

O delegație a Academiei R.P. Romîne compusă din acad. Teodor Bușniță, Traian Orghidan, directorul Institutului de speologie, și prof. univ. Nicolae Bodnariuc a plecat în Austria pentru a participa la lucrările celui de-al IX-lea Colocviu al colectivului internațional pentru studiul Dunării.

13 septembrie

A părăsit Capitala guvernatorul insulei Bali (Indonezia), Anak Agung Bagus Sutedja, care timp de două săptămîni a vizitat țara noastră la invitația Comitetului Executiv al Sfatului Popular al Capitalei.

14 septembrie

Președintele Consiliului de Stat al R. P. Romîne, Gheorghe Gheorghiu-Dej, a primit luni după-amiază pe dr. Sedky Aziz, vicepremier al Consiliului de Miniștri al R.A.U., conducătorul delegației guvernamentale care ne vizitează țara.

La întrevedere au luat parte Ion Gheorghe Maurer, președintele Consiliului de Miniștri, și Gogu Rădulescu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri.

A fost de față Mohamed Fahmy Hamad, ambasadorul R.A.U. în R. P. Romînă.

La Consiliul de Miniștri al R.P. Romîne a avut loc solemnitatea semnării Acordului de lungă durată de colaborare economică și tehnică între Republica Populară Romînă și Republica Arabă Unită.

Acordul a fost semnat de Gogu Rădulescu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al R.P. Romîne, și de dr. Sedky Aziz, vicepremier al Consiliului de Miniștri al R.A.U.

La Viena s-a deschis cea de-a VIII-a Conferință generală a Agenției internaționale pentru energia atomică (A.I.E.A.) din care fac parte 88 de state. Din R. P. Romînă la Conferință participă o delegație condusă de acad. prof. Horia Hulubei.

La Lausanne s-a deschis congresul Organizației Energetice Mondiale (O.E.M.), la care participă peste 1 500 de reprezentanți din aproape 50 de țări.

Din R. P. Romînă, la lucrările congresului participă o delegație compusă din acad. Remus Rădulet și prof. univ. Gheorghe Bărănescu, membru corespondent al Academiei R.P. Romîne.

15 septembrie

Primul ministru al Republicii Arabe Unite, Aly Sabry, însoțit de Abdel Mohsen Abo el Nor, vicepremier, a făcut o escală la București.

Înalții oaspeți au fost salutați la aeroport de Ion Gheorghe Maurer, președintele Consiliului de Miniștri, Gheorghe Gaston Marin și Gogu Rădulescu, vicepreședinți ai Consiliului de Miniștri, de miniștri și membri ai conducerii unor ministere, precum și de alte persoane oficiale.

Au fost, de asemenea, de față dr. Sedky Aziz, vicepremier al R.A.U., conducătorul delegației guvernamentale care s-a aflat într-o vizită în țara noastră, precum și Mohamed Fahmy, ambasadorul R.A.U. la București, și membri ai ambasadei.

Între președintele Consiliului de Miniștri al R. P. Romîne, Ion Gheorghe Maurer, și premierul R.A.U., Aly Sabry, a avut loc o convorbire care a decurs într-o atmosferă cordială.

Cu același avion au plecat din țara noastră și membrii delegației guvernamentale a R.A.U., care a încheiat acordul de colaborare economică și tehnică între R. P. Romînă și R.A.U.

lumea

Săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Populară Romînă

Redactor șef GEORGE IVAȘCU

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1, Tel. 17.60.10

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii“

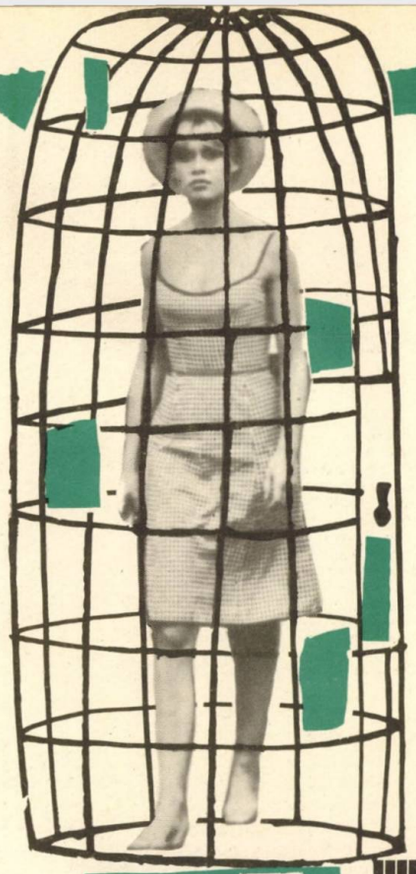

LUMEA — PUBLICITATE

VIAȚA PARTICULARĂ

Brigitte Bardot

Marcello Mastroianni

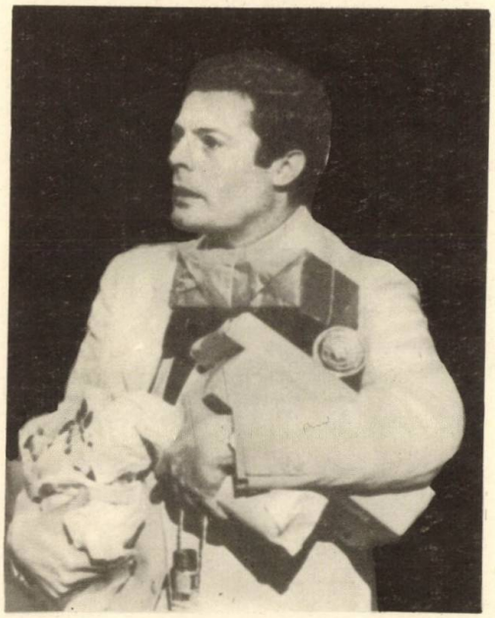

SCENARIUL ȘI DIALOGURILE : J. P. Rappeneau, L. Malle, J. Ferry

REGIA : Louis Malle

IMAGINEA : Henri Decae

MUZICA : Fiorenzo Carpi

ÎN ALTE ROLURI : Gregoire von Rezzori, Eleonora Hirt, Ursula Kubler, Durk Sanders, Paul Soreze, Antoine Roblot

O producție a studiourilor franceze

2 lei

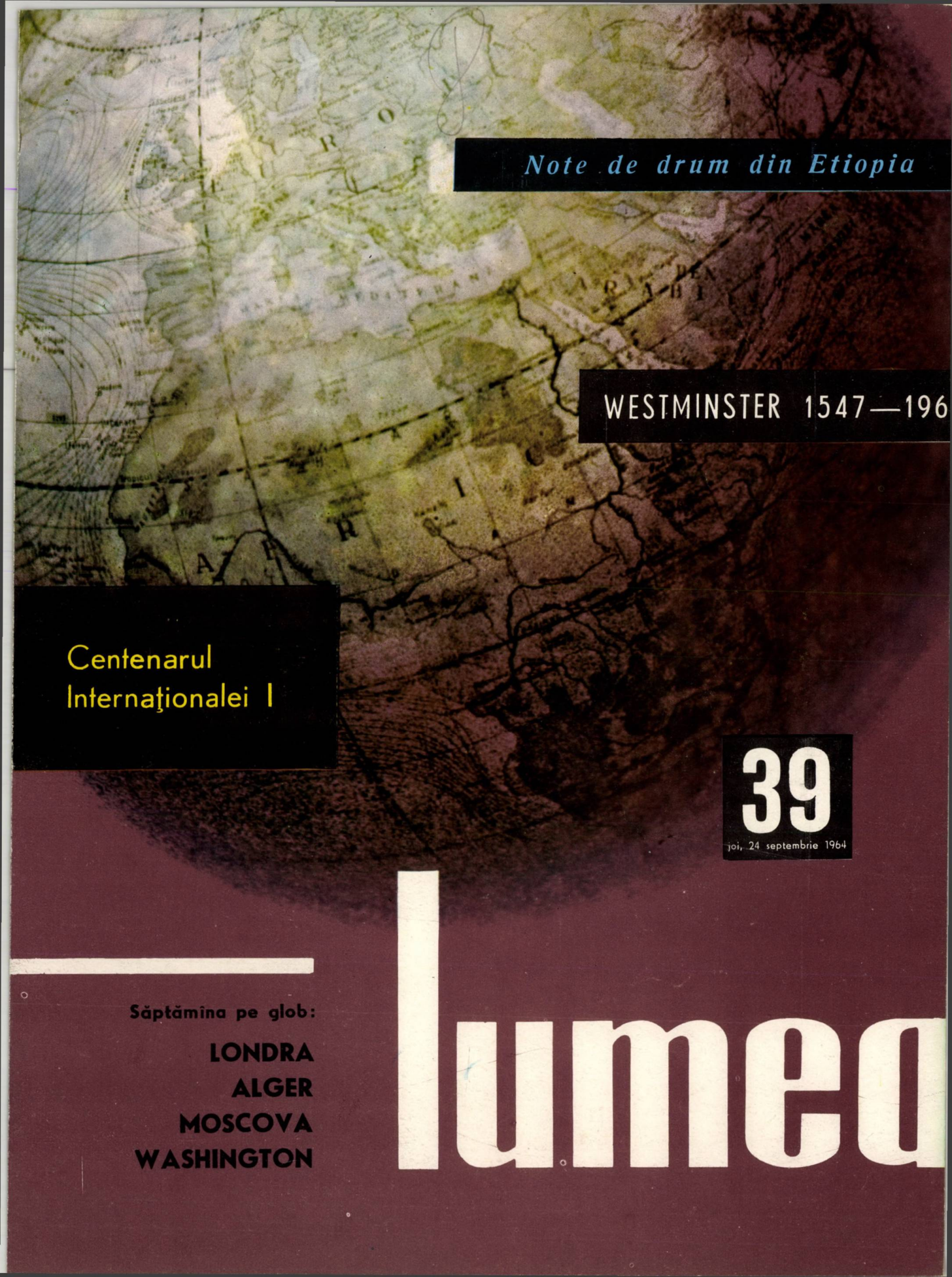

Note de drum din Etiopia

WESTMINSTER 1547—196

Centenarul Internaţionalei I

39
joi, 24 septembrie 1964

Săptămîna pe glob:

LONDRA
ALGER
MOSCOVA
WASHINGTON

lumea

INTERPRESS–FOTO
1964

La Varşovia a avut loc a III-a ediţie a competiţiei pentru cea mai bună fotografie de presă, Interpress Foto – 1964. **Au participat 21 de ţări printre care şi R. P. Romînă.**

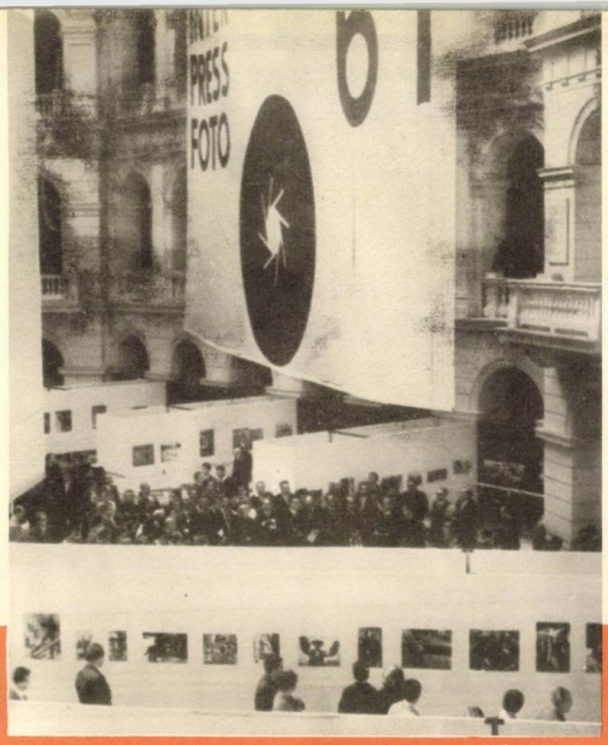

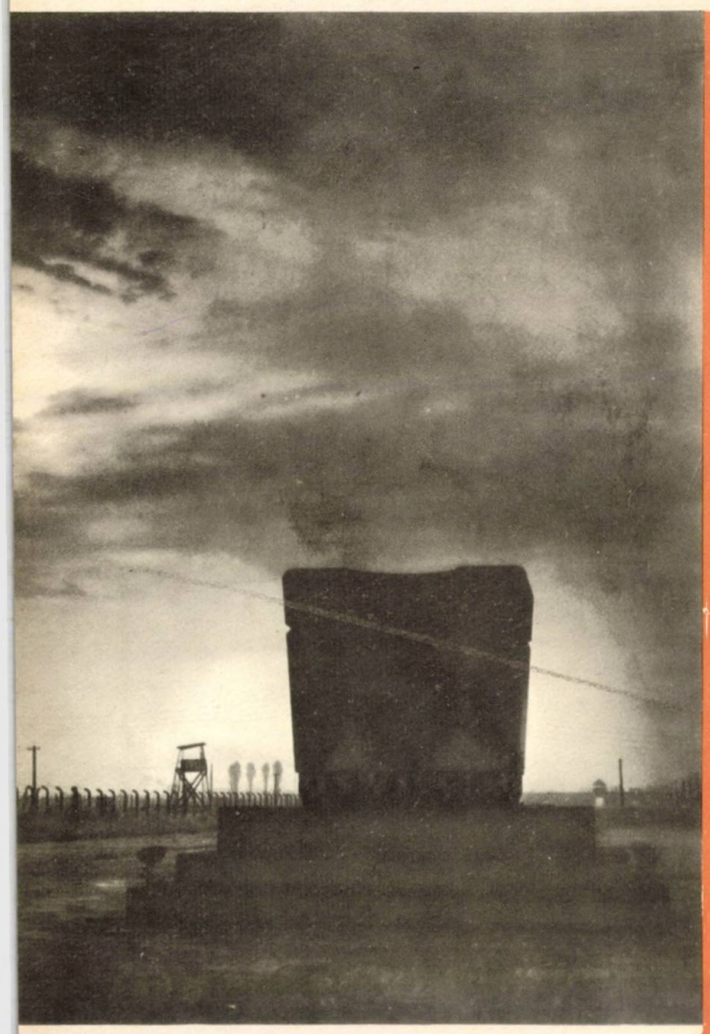

Sala expoziţiei (sus).

Fotografie din seria „Tragediile lagărelor" realizată de ADAM KACZKOVSKI (**R.P. Polonă**) distinsă cu marele premiu şi medalia de aur (stînga).

„Fotbalistul cu patru mîini" de S. STEINER (**R. P. Romînă**) distinsă cu medalia de bronz (dreapta).

Anul II
nr. 39 (48)

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ
EDITAT DE UNIUNEA ZIARIŞTILOR
DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÎNĂ

lumea

joi
24 septembrie
1964

sumar

săptămîna pe glob

p. 2 LONDRA — Cele două manifeste, de **John Gritten**
3 BONN — Discuţii despre U.E.O., de **Florica Şelmaru**
4 STOCKHOLM — Rezultatul scrutinului, de **Victor Vinde**
5 MOSCOVA — Carnet diplomatic, de **N. Pătraşcu**
6 WASHINGTON — Discursul de la Seattle de **Felicia Antip**
7 BELGRAD — Colaborare prietenească, de **Ştefan Cornu**
8 NEW YORK — Incident ciudat, de **Sergiu Verona**
PARIS — Problema Laosului în faza conferinţei oficiale, de **Paul Charrier**
9 VIENA — A 8-a sesiune ordinară a Conferinţei generale A.I.E.A., de dr. **Sigvard Eklund**
ALGER — Alegerile pentru Adunarea Naţională, de **Gabriela Dolgu**
10 ROMA — Actualitate politică, de **Paolo Ricci**

articole

p. 11 Divergenţe nord-atlantice, de **Silviu Brucan**
12 Călătoria preşedintelui de Gaulle în America Latină, de **Jean Schwoebel**
13 Syncom III, satelitul „imobil", de **Ştefan Popa**
22 Centenarul Internaţionalei I-a, de conf. univ. **I. Bercu**
24 Iluminiştii romîni şi „afacerile Europei", de **M. Adrian**

reportaje

p. 14 Addis Abeba, oraşul cu eucalipţi, de **Gheorghe Dinu**
18 Yemen : după doi ani, de **Gh. Stoenescu**
20 Westminster 1547—1964, de **L. Rodescu**

convorbiri cu:

p. 16 Participanţi la Concursul şi Festivalul internaţional „George Enescu"
German List Arzubide, preşedintele Asociaţiei pentru prietenie şi schimburi culturale între Romînia şi Mexic
17 **Jean Risbourg,** deputat în Adunarea Naţională franceză, arhitect **Horia Maicu**

puncte de vedere din presa mondială

p. 26—30 Le Monde, New York Times, New York Herald Tribune, Le Figaro, Mainitsi

profil, fişier

p. 31 Johannes Virolainen
R.P.R. în organizaţiile internaţionale guvernamentale

Cu 100 de ani în urmă

s-a creat prima Asociaţie internaţională a muncitorilor, Internaţionala I. O dată cu ea a apărut şi un mod nou de înţelegere şi abordare a relaţiilor dintre state, a problemelor războiului şi păcii (pag. 22).

Relaţiile interoccidentale

evoluează sinuos. Politica nucleară este domeniul cel mai controversat (pag. 11). Ultimele discuţii despre problemele integrării politice vest-europene nu au dat rezultate concrete (pag. 3). Sesiunea de la Bruxelles a Pieţei comune a amînat din nou dezbaterea unor probleme economice importante (pag. 10).

Preşedintele de Gaulle

vizitează zece ţări latino-americane. Despre semnificaţia acestei călătorii în contextul politicii externe franceze ne scrie cunoscutul ziarist francez Jean Schwoebel (pag. 12).

Ziarişti americani

ca Walter Lippmann, Joseph Alsop sau James Reston, scriind despre Goldwater, îmbină ironia cu avertismentele serioase împotriva riscurilor pe care le-ar implica alegerea ca preşedinte a candidatului republican (pag. 30). Criticile la adresa atitudinii acestuia faţă de problema păcii constituie de altfel miezul campaniei electorale a partidului democrat (pag. 6).

Iluminiştii romîni

însufleţiţi de sentimente patriotice, au întreprins o vastă operă de răspîndire a ideilor celor mai înaintate ale vremii (pag. 24).

Etiopia şi Yemenul

sînt ţările evocate în notele de reporter publicate în acest număr al revistei (pag. 14 şi pag. 18). În preajma reînnoirii componenţei Camerei Comunelor — cîteva date mai cunoscute şi mai puţin cunoscute din istoria Parlamentului britanic (pag. 20).

LONDRA

Cele două manifeste

Există deosebiri interesante între manifestul electoral conservator și manifestul partidului laburist intitulat „The New Britain" (Noua Britanie) ; ele se referă la pozițiile celor două partide în problemele păcii, apărării și politicii externe.

Documentul conservator are în prima sa parte titluri ca „Diplomație și dezarmare", „Apărare și descurajare", „Unitatea occidentală și O.N.U.". Apoi, manifestul se ocupă de „Rolul Commonwealthului", și numai ulterior de probleme economice și sociale interne.

În „Noua Britanie", primele două treimi sînt consacrate problemelor interne. Urmează apoi „Sfîrșitul colonialismului" — Comerțul cu Commonwealthul —, „Noul război împotriva lipsurilor" ; abia la urmă, în capitolul precedînd încheierea întregului document, sînt tratate problemele „Noi perspective de pace" și „Politica de apărare".

Întrucît toate condițiile sociale depind în ultimă analiză de menținerea păcii în lume s-ar putea spune că, punînd această problemă pe primul loc, propagandiștii conservatori au dat dovadă de mai multă intuiție. De asemenea, în partidul conservator există o unitate aproape monolită în privința principalelor probleme ale apărării. În schimb, autorii laburiști ai „Noii Britanii" arată că sînt conștienți de importanța controversei asupra problemelor de politică externă și de apărare din rîndurile lor.

Să punem față în față afirmațiile din cele două manifeste. Conservatorii afirmă : „Politica noastră de pace prin forță a permis Marii Britanii să treacă cu bine prin ani de încordare și pericol. Ea contribuie la securitatea lumii libere. Ea furnizează baza realistă pentru relații mai bune între Est și Vest. Ea menține țara pe locul ce i se cuvine în centrul problemelor internaționale".

Conservatorii susțin că și Uniunea Sovietică și Marea Britanie au recunoscut în ce măsură Tratatul de interzicere a experiențelor nucleare din 1963 se datorește „inițiativei și perseverenței guvernului conservator". Dacă ar fi existat un guvern laburist, afirmă ei, „am fi fost lipsiți de influență și de forță". Partidul conservator „nu va renunța printr-o acțiune unilaterală la această contribuție vitală a diplomației și apărării Marii Britanii".

Ca exemplu de „apărare a intereselor și obligațiilor mondiale ale Marii Britanii", manifestul arată că, în ultimele luni, guvernul a fost „solicitat să apere Malayezia și Arabia de sud și să acorde ajutor în Africa de est și în Cipru".

În sprijinul politicii guvernului de menținere a așa-zisului factor de descurajare nucleară, conservatorii arată că nu acceptă părerea potrivit căreia „un inamic va presupune totdeauna că vom avea aliați care să se grăbească să ne vină în ajutor. În ultimă instanță, Marea Britanie trebuie să aibă un control independent asupra armelor nucleare".

Manifestul laburist afirmă, dimpotrivă, că partidul conservator „privește lumea numai prin prisma desuetei politici de forță. Nemulțumiți de pierderea imperiului și de influența crescîndă a țărilor noi, ei au fost preocupați în primul rînd să creeze o așa-zisă forță nucleară britanică independentă, în speranța zadarnică că aceasta va restabili influența noastră în problemele internaționale. În loc să folosească întreaga pondere a Marii Britanii în cadrul eforturilor pentru destinderea încordării, pentru a opri răspîndirea armelor nucleare, conservatorii s-au mulțumit să joace un rol minor și subordonat, lăsîndu-le altora inițiativa".

„Politica nucleară izolaționistă" a conservatorilor încurajează alte țări să devină puteri nucleare, se spune în manifestul laburist : „Răspîndirea armelor nucleare nu poate duce la dezarmare sau la dezghețul războiului rece, ci numai la proliferarea armelor nucleare și la creșterea încordării dintre Est și Vest. Un guvern laburist va face tot posibilul pentru a pune capăt acestei tendințe periculoase și pentru a rezolva divergențele care există în prezent între Est și Vest".

În preambulul la manifestul conservator, sir Alec Douglas-Home vorbește despre „o politică echilibrată de forță și conciliere, forța urmînd a fi folosită pentru a preveni războaiele, conciliere pentru a găsi domenii de acord cu Uniunea Sovietică și cu lumea comunistă".

În manifestul conservator se exprimă speranța în posibilitatea „altor domenii de acord cu Uniunea Sovietică". În materie de dezarmare, de pildă în ce privește nediseminarea armelor nucleare și înființarea de posturi de observație pentru prevenirea atacurilor prin surprindere.

În manifestul laburist se spune că un guvern laburist ar numi la Ministerul de Externe un ministru avînd răspunderea specială a dezarmării și sînt enumerate principalele inițiative pe care le-ar lua în vederea realizării dezarmării mondiale. Acestea sînt : crearea de zone denuclearizate, reduceri controlate ale efectivelor militare și armamentelor, oprirea vînzărilor particulare de arme și înființarea unei agenții internaționale de dezarmare care să supravegheze un tratat de dezarmare.

„În cadrul unui nou efort pentru destinderea încordării, un guvern laburist va lupta activ pentru a da Chinei comuniste locul ce i se cuvine în O.N.U., și va depune de asemenea eforturi în vederea dezvoltării comerțului Est-Vest ca o foarte sănătoasă bază economică a coexistenței pașnice".

În problema apărării, manifestul laburist afirmă că va propune rediscutarea acordului de la Nassau încheiat între premierul Macmillan și defunctul președinte Kennedy. Accentul s-ar pune pe înzestrarea N.A.T.O. cu forțe convenționale. „Sîntem împotriva construirii de factori naționali de descurajare nucleară și ne opunem actualei propuneri americane de a se crea o nouă flotă nucleară de suprafață cu echipaje mixte (M.L.F.)".

S-a afirmat că Wilson însuși a redactat această parte a manifestului. Trebuie subliniat că ea nu face concesii acelor elemente din partidul laburist care preconizează dezarmarea nucleară unilaterală a Marii Britanii și retragerea din N.A.T.O. Aceasta, în ciuda faptului că Anthony Greenwood, președintele partidului laburist, a fost unul din membrii proeminenți ai „Campaniei pentru dezarmarea nucleară" (C.N.D.) și a participat la marșurile spre Aldermaston. El a demisionat din C.N.D. anul acesta „din cauza altor obligații".

În problemele interne ambele manifeste urmează tiparele așteptate, conform ideologiilor partidelor lor — accent pe planificarea națională în „Noua Britanie", și pe libera întreprindere în manifestul conservator.

Ziarul liberal *The Guardian* scrie despre manifestul conservator : „Ar fi un document mai convingător dacă experiența nu ne-ar fi învățat să privim cu prudență manifestele conservatoare. Lucrurile importante, nu cele lipsite de importanță, tind să fie date uitării. În 1959, dl Macmillan a omis să ceară țării un mandat pentru a duce Marea Britanie în Piața comună. Și cum am fi putut ști, în 1955, că sir Anthony Eden, în ciuda înfățișării sale plăcute și a antecedentelor sale, va fi în stare să disprețuiască O.N.U. și să ducă un război împotriva Egiptului ?".

La 15 octombrie alegătorii britanici vor hotărî care dintre aceste două manifeste se apropie cel mai mult de ceea ce consideră ei că ar trebui să fie Marea Britanie ideală. Între timp, potrivit sondajelor efectuate în rîndul opiniei publice, decalajul dintre sprijinul acordat laburiștilor și sprijinul acordat conservatorilor se reduce rapid. Este, poate, un semn al confuziei în ce privește deosebirile reale dintre principalele două partide.

John GRITTEN

Londra, 22 septembrie

Harold Wilson, liderul laburiștilor britanici, prezentînd manifestul electoral al partidului.

BONN

Discuții despre U.E.O.

De la respingerea *sine die*, în aprilie 1962, a propunerilor franceze cunoscute sub numele de planul Fouchet, ideea de unificare politică a Europei apusene a intrat într-o zonă de penumbră. La rampă, în plină lumină, au rămas dificilele dezbateri interoccidentale privind divergențele de concepție în materie de strategie atlantică, de politică externă, de integrare economică.

Se pare însă că în momentul de față există unele încercări de a relua discuția în jurul acestor proiecte, de a reanima ideea „unității vest-europene". Astfel, în cursul vizitei din iulie a președintelui de Gaulle la Bonn, gazdele au făcut cunoscut oaspeților că intenționează să propună la rîndul lor un plan privitor la integrarea politică vest-europeană. Problema a fost abordată din nou, pare-se, cu prilejul întrevederilor franco-vest-germane de săptămîna trecută, cînd a avut loc călătoria — amînată în august — a directorului afacerilor politice din Ministerul de Externe al Franței, Charles Lucet, la Bonn.

În ceea ce privește conținutul acestor ultime convorbiri, părțile au păstrat o discreție absolută, iar comentariile consacrate acestor convorbiri s-au axat pe ceea ce, încă în ajunul întîlnirii, se cunoștea din proiectele interlocutorilor. Printre temele abordate, majoritatea observatorilor menționează și aceea a unificării politice vest-europene. Și stăruie în reflecțiile lor întrebări mai vechi cu privire la felul în care proiectul făgăduit de guvernul federal — și despre care se presupune că va fi supus sesiunii adunării Uniunii Europei Occidentale între 30 noiembrie și 5 decembrie, la Paris — va izbuti (în ipoteza că-și va propune aceasta) să împace concepțiile „supranaționale" în favoare la Bonn cu formula „Europei patriilor" preconizată de generalul de Gaulle și dorința guvernului vest-german de a se asigura participarea Marii Britanii, cu intențiile franceze de a limita integrarea politică la cei șase membri ai Pieței comune.

Între vizita de acum o lună și jumătate a președintelui de Gaulle la Bonn și călătoria de săptămîna trecută a reprezentantului Ministerului de Externe al Franței, s-a mai produs — după expresia unui ziarist, „dintr-o direcție neașteptată" — o tentativă de a readuce în actualitate dezbaterea în jurul integrării politice. Acum două săptămîni, într-o întîlnire cu caracter limitat din punct de vedere al posibilităților de acțiune, dar în care era reprezentată, alături de „cei șase", Marea Britanie — o reuniune a comisiei politice a U.E.O. împreună cu președinții comisiilor parlamentare de politică externă din țările membre — ministrul de externe belgian P. H. Spaak a expus o serie de propuneri. Ulterior, într-un interviu televizat autorul a contestat — fără îndoială, spun observatorii pentru a arăta că acestea nu constituie o anticipare asupra anunțatului viitor proiect în studiu la Bonn — că ar fi vorba de un „plan", afirmînd că a exprimat doar niște „idei". Aceste „idei" apar însă articulate într-un ansamblu coerent și astfel dozate încît să dea unele satisfacții partizanilor unei „Europe a patriilor", altele „integraționiștilor". Măcar pentru a oferi o bază de reluare a discuțiilor... De altminteri, explicînd ziariștilor, după ședința în care luase cuvîntul, sensul intervenției sale, P. H. Spaak s-a declarat convins că a devenit necesară „ieșirea din imobilism". Aprecierea reflectă o preocupare destul de răspîndită în cercurile care și-au făcut un punct de program din unificarea Europei occidentale — aceea că lăsarea în părăsire a problemelor unificării politice, conjugată cu accidentatul itinerar al unificării economice, poate compromite însăși „ideea europeană". Pentru a readuce la ordinea zilei chestiunea integrării politice, ministrul belgian a căutat, după propria sa expresie, „ceva nou, care să fie în același timp mai mult și mai puțin decît planul Fouchet".

Ce se regăsește în propunerile Spaak din planul Fouchet, ce este „mai mult" și ce „mai puțin"?

Enunțat în liniile lui generale de către președintele de Gaulle în toamna 1960, obiect de tratative și controverse la toate nivelurile de reprezentare a „celor șase" în tot cursul lui 1961, completat la începutul lui 1962 și respins trei luni mai tîrziu, proiectul francez de uniune politică a țărilor Pieței comune avea două caracteristici de bază: compoziția strict „continentală", excluzînd participarea britanică — și eliminarea, în normele de funcționare a organelor sale, a oricărei autorități supranaționale.

Elementul-surpriză în propunerile Spaak l-a constituit în primul rînd faptul că ele iau în considerare, în orice caz pentru prima etapă, o integrare limitată la „cei șase", fără Marea Britanie. În primăvara 1962, ministrul belgian și colegul său olandez fuseseră principalii adversari ai planului Fouchet, căruia îi imputau că lasă Marea Britanie pe dinafară (și țările mici în inferioritate față de tandemul franco-vest-german, pe care nimic nu-l echilibra). Or, acum, Spaak însuși renunță la ceea ce în limbajul cancelariilor a căpătat denumirea de „prealabilul englez". (Nu în principiu, a precizat ministrul belgian în interviul televizat la care ne-am mai referit, dar de vreme ce participarea britanică este o problemă a cărei rezolvare cere timp și de vreme ce vrem să acționăm repede...) Aceasta în ceea ce privește ideile comune planului francez și propunerilor enunțate de P. H. Spaak.

În ceea ce privește domeniile în care acestea vor „mai mult" sau „mai puțin" decît planul Fouchet, ele nu sînt greu de identificat. Nu e de altfel vorba de deosebiri cantitative — e vorba despre *altceva* și anume despre ceva diametral opus. Îndeosebi la capitolul, esențial, al caracterului organelor de conducere. A-

REFLECTOR

Comisia Warren a predat președintelui Johnson raportul cuprinzînd rezultatele investigațiilor efectuate cu privire la asasinarea lui J. F. Kennedy. Titlul oficial al documentului va fi „Raportul comisiei prezidențiale în legătură cu asasinarea președintelui Kennedy". Cu aprobarea președintelui Johnson, raportul ar urma să fie dat publicității la 28 septembrie sau 5 octombrie. Raportul va avea 700 pagini de tipar; vor fi publicate și depozițiile și interogatoriile cerute de comisie — 24 volume a 500 pagini. Raportul va discuta și presupunerile apărute în presă privind asasinatul de la 22 noiembrie 1963.

■

Dacă Malayezia va continua să amîne începerea tratativelor bilaterale care urmează să înceapă la Bangkok — scrie ziarul Manila Chronicle — Filipinele vor acționa unilateral aducînd problema teritoriului Sabah (în prezent inclus în Federația Malayezâ) în fața Curții Internaționale de Justiție. Filipinele reclamă teritoriul Sabah afirmînd că, în secolul XIX, acesta fusese închiriat, și nu cedat, Marii Britanii, de către stăpînitorul său filipinez.

Pe de altă parte, în cursul vizitei sale în Pakistan, președintele Sukarno a declarat că acceptă oferta de mediere în conflictul existent între Indonezia și Federația Malayezâ a președintelui pakistanez Ayub Khan, care urmează să adreseze o propunere similară premierului Federației Malayeze, Tunku Abdul Rahman.

■

Numeroși mercenari părăsesc Congo-Leopoldville. Primul ministru Chombe afirmă că aceștia sînt expulzați potrivit recomandărilor O.U.A. Unii din ei au făcut declarații în care arată că nu au fost plătiți. (Li se promisese 120 lire sterline pe lună; 45 de lire urmau să se plătească familiilor). Ziarul Times comenta astfel această știre: „Hotărîrea d-lui Chombe de a scăpa de aceia care nu sînt pregătiți să accepte particularitățile modului de viață congolez este evident judicioasă, un avantaj suplimentar fiind crearea impresiei că el acționează în conformitate cu dorințele O.U.A."

■

La Oxford a avut loc a șasea conferință a Institutului pentru studii strategice, prezidată de Joseph E. Johnson, președintele Fundației Carnegie pentru pace. Au luat cuvîntul William Bundy, adjunct al secretarului de stat al S.U.A. pentru problemele Extremului Orient, Jean Chauvel fost consilier al președintelui de Gaulle, sir Robert Scott, fost înalt comisar al Marii Britanii în Asia de sud-est, Zafrullah Khan (Pakistan) judecător la Curtea Internațională de Justiție și alții. Intervențiile au avut un caracter neoficial.

■

În Irak se iau măsuri urmărind realizarea uniunii cu Republica Arabă Unită. Va fi efectuat un recensămînt general în vederea alegerilor care vor avea loc după trecerea „perioadei de tranziție". Programele școlilor irakiene vor fi coordonate cu cele existente în R.A.U.; în 1965 va funcționa zilnic o linie aeriană Bagdad-Cairo.

Soldați din trupele O.N.U. și militari ciprioți greci încarcă alimente destinate regiunii turce Kokkina, pînă nu de mult izolată

colo unde planul francez prevedea foruri de colaborare între state membre, ministrul belgian consideră că „s-ar putea instala un organ european" alcătuit din „trei înțelepți", persoane „numite de guverne, dar independente de acestea..." Într-o primă fază, acest organ „n-ar avea puterea de a decide, dar ar fi inițiatorul, interpretul intereselor Europei, al dialogului dintre aceasta și statele naționale" — ulterior, el urmînd să devină nucleul autorității supranaționale. Ulterior, adică atunci cînd tratatul va fi semnat. Căci printre propunerile făcute de P. H. Spaak este și aceea de a amîna încheierea unui tratat definitiv pentru o perioadă de trei ani, care să fie consacrată, pe bază de acord, unei conviețuiri „experimentale" în condițiile expuse mai sus.

Reacțiile pe care intervenția ministrului belgian le-a suscitat în rîndurile celor direct interesați au fost diverse. Maurice Schumann, participant la adunare ca reprezentant parlamentar al Franței, a manifestat interes, chiar satisfacție, față de propunerile Spaak — dar aceasta nu angajează guvernul. Cît despre poziția acestuia, Roger Massip analiza în *Le Figaro* elementele care ar putea-o determina. Cronicarul diplomatic al ziarului parizian își exprima dorința ca președintele „să nu fie indiferent" față de „șansa care se oferă" și care „ar putea fi ultima". Dar, în același timp scria: „E lesne de văzut ce obiecție ar putea face Parisul. Mai întîi, principiul chiar al aminării tratatului. Generalul de Gaulle poate oare să aprobe un plan ce întîrzie cu trei ani realizarea unui proiect la care ține în mod deosebit?... Ideea unei comisii de stil comunitar nu e nici ea de natură să seducă pe președintele Republicii..." În cercurile oficiale vest-germane, deși Bonnul se declară partizan absolut al participării britanice, reacția a fost promptă și foarte pozitivă. Atît de pozitivă, încît în unele coloane ale presei occidentale și-a făcut loc ipoteza că propunerile Spaak au fost cunoscute și aprobate în prealabil de guvernul de la Bonn, iar P. H. Spaak a socotit necesar să conteste în interviul televizat că ar fi existat o astfel de aprobare. A avut loc doar, a menționat el, cu prilejul vizitei sale la Bonn, o discuție în care fiecare parte și-a expus punctul de vedere... La Haga, un purtător de cuvînt al Ministerului de Externe, fără a mai insista asupra faptului că în aprilie 1962 guvernele celor două țări vecine avuseseră o poziție comună în problema unității politice vest-europene, a comunicat că guvernul său nu a fost informat de inițiativa ministrului belgian decît din ziarele care au relatat-o. Iar, săptămîna trecută, cu prilejul deschiderii sesiunii 1964—1965 a parlamentului olandez, mesajul tronului nu comporta nici un răspuns la propunerile Spaak... La Roma, corespondenții semnalează o extremă rezervă... Cît despre reacțiile britanice, ele sînt diferențiate, după cum e vorba de conservatori sau de laburiști (ambele partide au fost reprezentate în reuniunea de la Paris): ministrul de externe Butler a declarat că, în cazul unor eventuale convorbiri asupra unității europene, Marea Britanie „ar dori să participe *de la început* la asemenea convorbiri"; cît despre laburiști, Christopher Mayhew, purtătorul de cuvînt adjunct pentru problemele de politică externă, a arătat încă de la Paris că, în concepția partidului său, proiectele de integrare vest-europeană nu pot decît să agraveze diviziunea continentului în blocuri.

Pînă în momentul de față propunerile formulate de P. H. Spaak în reuniunea parlamentară de la Paris nu au făcut încă obiectul unor comunicări oficiale către guvernele interesate. Ele sînt tot în stadiul de „idei" lansate în dezbatere. Dacă vor reuși sau nu să reanime activitatea în jurul unității politice vest-europene rămîne de văzut. Pînă în momentul de față, ele par să fi deschis disensiunilor interoccidentale o nouă sursă de alimentare.

Florica ȘELMARU

STOCKHOLM

Rezultatul alegerilor

Rezultatele alegerilor din Suedia au confirmat poziția dominantă a Partidului social-democrat, fără să-i aducă însă majoritatea absolută a voturilor așa cum sperau poate în taină conducătorii lui. Dreapta conservatoare a suferit un eșec usturător, în timp ce comuniștii au înregistrat progrese.

Pe plan guvernamental nu se va schimba nimic. Social-democrații vor rămîne la putere sub conducerea d-lui Erlander căreia îi este oferită astfel posibilitatea de a fi prim-ministru pînă în anul 1968. Ei nu au reușit să cucerească majoritatea absolută în Camera deputaților, dar preponderența lor în Senat le asigură o majoritate globală — ceea ce este esențial.

Două fapte au marcat mai ales aceste alegeri, la care participarea s-a cifrat între 82 și 85 la sută din numărul votanților. În primul rînd, înfrîngerea partidului conservator care pierde aproximativ un sfert din mandatele sale și devine cel mai puțin important dintre partidele burgheze. El nu mai are deci nici o speranță să preia conducerea unei coaliții îndreptate împotriva social-democraților, așa cum ar fi vrut conducătorii lui. Eșecul conservatorilor este interpretat ca o alunecare spre stînga a corpului electoral.

Al doilea fapt îl constituie progresul Partidului Comunist, care își vede sporit numărul voturilor în aproape toate circumscripțiile electorale. Numărul mandatelor pe care le deține a trecut de la 5 la 8.

Opoziția burgheză iese slăbită și divizată din această luptă electorală. Una din principalele preocupări ale conducătorilor opoziției va fi acum încercarea de a uni toate forțele burgheze, lucru care pare însă foarte dificil de realizat după înfrîngerea dreptei. Cele două partide de centru, partidul liberal și partidul micilor proprietari (denumit și partidul de centru), se vor apropia desigur unul de altul, lăsînd după toate probabilitățile forțele de dreapta în afara acestei alianțe. Aceasta nu poate decît să întărească poziția partidului guvernamental.

SITUAȚIA PARTIDELOR POLITICE SUEDEZE DUPĂ ALEGERI:

	număr de mandate	voturi în procente
dreapta	28	13,1
centru	37	13,7
liberali	40	16,7
social-democrați	117	47,9
comuniști	8	5,3
diverși	3	1,5

În ultimul moment, un factor inedit părea că va exercita o anumită influență asupra rezultatelor. E vorba de constituirea partidului creștin-social, care îi sfătuia pe toți „adevărații creștini" să voteze în favoarea lui. Aproape doi la sută dintre alegători au dat ascultare acestui apel, fără să se ajungă însă la cîștigarea vreunui mandat de către această formație politică.

În sfîrșit, trebuie să mai spunem în legătură cu Partidul social-democrat că acesta nu a obținut întregul succes pe care-l sperase. Într-adevăr, el a pierdut voturi în numeroase locuri și un număr din aceste voturi s-au exprimat în favoarea comuniștilor; deși acest lucru nu exercită vreo influență asupra situației parlamentare a Partidului social-democrat, tot atît de adevărat este faptul că social-democrații, chiar după anii îndelungați la putere, au fost avertizați că nu trebuie să se culce pe laurii victoriei din trecut. Lupta va continua.

Victor VINDE

Redactor-șef al ziarului **Stockholms-Tidningen**

Stockholm, 22 septembrie

MOSCOVA

Carnet diplomatic

Mai multe evenimente din actualitatea diplomatică sovietică au solicitat și solicită atenția comentatorilor: vizitele președintelui Indiei, a primului ministru al Republicii Arabe Unite, Ali Sabri, și a delegației guvernamentale din Cipru, a delegației parlamentare japoneze.

Sfîrșitul vizitei președintelui Indiei, Radhakrishnan, a fost marcat printr-un mare miting la Kremlin. Luînd cuvîntul cu acest prilej, A. I. Mikoian, președintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., a subliniat prietenia strînsă care leagă poporul sovietic de poporul indian. „Vizita președintelui Indiei —a declarat el — va contribui și pe viitor la consolidarea relațiilor noastre". Mitingul a reafirmat o dată mai mult — scrie presa sovietică — sentimentele de caldă prietenie care leagă cele două popoare. În comunicatul dat publicității în legătură cu vizita președintelui Indiei se arată în esență că cele două țări „au poziții asemănătoare în multe probleme principale care stau în fața lumii. Dezvoltarea relațiilor sovieto-indiene constituie un exemplu grăitor al înfăptuirii cu succes a politicii de coexistență pașnică". Dintre ideile cuprinse în comunicat menționăm posibilitatea rezolvării problemelor internaționale litigioase pe cale pașnică și cu ajutorul negocierilor; posibilitatea rezolvării problemei dezarmării generale și totale, necesitatea reglementării pașnice a problemei germane; necesitatea lichidării definitive a rămășițelor sistemului colonial. În comunicat se arată că A. I. Mikoian și N. S. Hrușciov au acceptat să facă o vizită în India, iar primul ministru, Lal B. Shastri, va vizita U.R.S.S.

Comentînd rezultatele acestei vizite, *Pravda* scrie că întrevederile care au avut loc în cursul vizitei președintelui S. Radhakrishnan cu N. S. Hrușciov și A. I. Mikoian „au demonstrat în mod convingător că dezvoltarea relațiilor sovieto-indiene pe baza principiilor egalității și avantajului reciproc, a respectării integrității teritoriale și a suveranității constituie un exemplu grăitor de înfăptuire cu succes a politicii coexistenței pașnice. „Ziarul indian *Patriot* scrie în legătură cu vizita președintelui Indiei în U.R.S.S.: „Comunicatul comun reflectă în mod veridic forța prieteniei între India și Uniunea Sovietică. Pentru indieni acest comunicat prezintă un mare interes întrucît el reflectă identitatea de păreri între cele două țări în multe din problemele fundamentale care se află în fața omenirii".

La 15 septembrie a sosit la Moscova primul ministru al Republicii Arabe Unite, Ali Sabri. El face o vizită oficială la invitația șefului guvernului sovietic, N. S. Hrușciov. Salutîndu-l pe înaltul oaspete, șeful guvernului sovietic a arătat că la Moscova „va fi reluat și continuat schimbul de păreri care va servi de asemenea dezvoltării și consolidării relațiilor prietenești între popoarele noastre și între conducătorii statelor noastre". „Sînt convins — a declarat Ali Sabri — că tratativele care vor avea loc la Moscova vor aduce roadele necesare pentru întărirerea relațiilor prietenești și lărgirea colaborării, în interesul consolidării păcii internaționale pe bazele trainice ale prieteniei și respectului reciproc". Ali Sabri a avut întrevederi cu A. I. Mikoian, N. S. Hrușciov și după o scurtă vizită prin Uniunea Sovietică s-a reîntors la Moscova unde, luni, au început tratativele între delegațiile celor două țări.

Problemele relațiilor bilaterale și ale situației din regiunea de răsărit a Mediteranei au stat în centrul convorbirii pe care a avut-o șeful guvernului sovietic cu delegația guvernamentală a Republicii Cipru aflată în prezent la Moscova. Șeful delegației cipriote, A. Araussos, ministru ad-interim pentru afaceri externe, ministru al industriei și comerțului, a înmînat șefului guvernului sovietic un mesaj al președintelui Makarios, în care se mulțumește guvernului sovietic pentru ajutorul și sprijinul acordat Republicii Cipru. După cum menționează agenția *TASS*, „în cursul convorbirii, N. S. Hrușciov a arătat că cipriotilor de origine greacă și turcă trebuie să le fie acordată posibilitatea de a rezolva singuri, pe cale pașnică, fără nici un amestec străin, problemele lor interne în interesul patriei lor comune, Republica Cipru, independentă și suverană. Poporul sovietic sprijină în mod hotărît lupta poporului cipriot, a guvernului și președintelui Makarios împotriva planurilor N.A.T.O. îndreptate spre lichidarea Ciprului ca stat suveran, împotriva amplasării unor baze militare ale N.A.T.O. pe insulă și împotriva împărțirii de fapt a Ciprului."

Programul delegației parlamentare japoneze a fost împărțit între vizitarea unor orașe din Uniunea Sovietică și convorbiri cu conducători ai Uniunii Sovietice. Delegația parlamentară a înmînat un mesaj al premierului japonez Ikeda, șefului guvernului sovietic N. S. Hrușciov, cu care a avut o convorbire îndelungată. În comunicatul apărut în presa sovietică se menționează că „parlamentarii sovietici și japonezi au confirmat tendința popoarelor din cele două țări spre pace și prietenie între Uniunea Sovietică și Japonia, hotărîrea lor de a obține cu perseverență reglementarea tuturor problemelor internaționale litigioase prin tratative în spiritul înțelegerii reciproce". A fost subliniat progresul în relațiile sovieto-japoneze în ultimii ani, în special pe plan comercial și cultural.

La Moscova continuă să se desfășoare Forumul mondial al tineretului la care reprezentanți din 121 de țări, precum și mii de oaspeți, dezbat problema unității, coeziunii, solidarității tineretului și studenților în lupta împotriva imperialismului pentru independența națională și eliberare, pentru pace.

N. PĂTRAȘCU

În marele magazin Louvre din Paris, a fost deschisă, de curînd, o expoziție cu vînzare a produselor industriale și alimentare românești.

WASHINGTON

Discursul de la Seattle

„Pacea este şi astăzi unicul punct de pe ordinea dv. de zi şi principalul punct de pe ordinea de zi a omenirii". Este fraza cu care începea mesajul adresat de preşedintele Johnson conferinţei pentru dezarmare de la Geneva în preziua întreruperii lucrărilor ei. Ordinea de zi a campaniei electorale a partidului democrat are acelaşi punct principal. Unii americani sînt pentru legea drepturilor civile, alţii sînt contra ei, părerile asupra bugetului, a impozitelor sau a asigurărilor sociale sînt împărţite. Dar, practic, nu există alegători americani care să dorească un război termonuclear. De aceea, a identifica imaginea lui Goldwater cu primejdia dezlănţuirii unui cataclism nuclear este, pentru liderii partidului democrat, un obiectiv căruia i se consacră cu multă pasiune. Senatorul Fulbright a pus punctul pe i, specificînd că adevăratul pericol ar fi izbucnirea unui război cu arme nucleare nu pentru că Goldwater, ajuns preşedinte, ar intenţiona să-l provoace, ci dintr-o nesăbuinţă a lui, dintr-o greşeală, ca urmare a unei neînţelegeri sau a unei pripeli.

Modul în care candidatul republican jonglează cu cuvintele atunci cînd vorbeşte despre armele nucleare constituie un argument excelent pentru cei ce au interes să susţină că el ar jongla la fel şi cu armele dacă ar dobîndi putinţa s-o facă. Pentru a marca un contrast net, cînd discută problemele nucleare preşedintele subliniază mereu că este conştient de incomensurabila responsabilitate a celui ce dispune de dreptul de a ordona folosirea armelor de exterminare masivă. Deşi şi-a impus regula de a nu pronunţa numele oponentului său, intenţia polemică este evidentă pentru toţi cei care îi urmăresc discursurile.

Pe această linie, una dintre cele mai importante cuvîntări ale lui Lyndon Johnson este cea rostită săptămîna trecută la Seattle. Multe dintre afirmaţiile pe care le conţine au o valoare depăşind cadrul electoral şi merită să fie reţinute.

„Ţin să vă vorbesc astă-seară despre una dintre cele mai grave răspunderi ale preşedintelui S.U.A., a spus Johnson. Este vorba despre sarcina de a conduce şi controla forţa nucleară a Statelor Unite.

Să nu creadă nimeni că armele atomice nu sînt decît nişte arme mai mari şi mai distrugătoare decît alte arme — adică nimic altceva decît o nouă perfecţionare a tehnicii, ca avionul sau tancul. Numărul total al americanilor ucişi în lupte, de la revoluţie şi pînă astăzi, depăşeşte cu puţin cifra de 526 000. Astăzi, o singură armă nucleară poate ucide un număr mai mare de oameni. Experţii noştri ne spun astăzi că un război nuclear pe scară generală, între Est şi Vest, s-ar solda cu uciderea a aproape 300 000 000 de oameni din întreaga lume. Un nor de radiaţii ucigătoare ar pluti şi ar distruge, ameninţînd fiecare fiinţă vie din lumea lui Dumnezeu. În aceste ceasuri de neînchipuit copiii încă nenăscuţi ar fi schilodiţi pentru totdeauna.

Afirm că trebuie să ne deprindem a trăi alături de ceilalţi, întrucît altfel ne vom distruge unii pe alţii".

Este exprimată, implicit, aici, ideea necesităţii coexistenţei paşnice în epoca nucleară. Să consemnăm că ea a ajuns să reprezinte sloganul de bază al campaniei electorale desfăşurate de partidul de guvernămînt din Statele Unite. Mai departe, preşedintele, polemizînd indirect cu contracandidatul său, examinează detaliat problema căilor de prevenire a unui război care s-ar datora unui accident. În esenţă, el aduce argumente în sprijinul ideii că pe trăgaciul nuclear trebuie să se afle cît mai puţine degete.

„Controlul asupra armelor nucleare, a spus Johnson, trebuie să fie centralizat în mîinile celei mai înalte oficialităţi guvernamentale, deţinînd cea mai mare răspundere — preşedintele S.U.A. Numai pe prudenţa şi înţelepciunea sa se poate bizui hotărîrea care poate provoca o transformare sau distrugerea ţării. Răspunderea în ce priveşte controlul asupra armelor nucleare ale S.U.A. revine exclusiv preşedintelui, care exercită controlul asupra utilizării acestora, în toate împrejurările previzibile".

Unul dintre primele angajamente pe care şi le-a luat Goldwater, pentru eventualitatea că ar ajunge preşedinte, a fost, după cum se ştie, acela de a delega comandantului suprem al N.A.T.O. o parte din responsabilitatea preşedintelui S.U.A. în privinţa folosirii armelor nucleare americane stocate în Europa occidentală.

Să-l cităm: „Comandanţii militari ar trebui să aibă acces deplin la armele nucleare tactice mai mici, care nu au o putere mai mare decît multe arme convenţionale, dar se prezintă într-un ambalaj mai mic".

Şi să ascultăm în această privinţă şi părerea autorizată a ministrului apărării al S.U.A., Robert McNamara: „Ar fi hazardat dacă s-ar ignora linia care separă armele nucleare de orice fel de arme convenţionale. Cuvîntul „mică" legat de orice armă nucleară poate induce în eroare în mod primejdios. Armele tactice medii din Europa occidentală au o capacitate cel puţin egală cu a bombei de la Hiroşima".

McNamara a reamintit şi faptul foarte binecunoscut că, între armele atomice şi armele convenţionale există o deosebire fundamentală: cele dintîi sînt de temut mai cu seamă pentru efectul radiaţiilor distrugătoare pe care le emană.

De altfel, Goldwater nu este primul american care încearcă să şteargă linia de demarcaţie între armele nucleare şi cele convenţionale, pentru a înlesni utilizarea bombelor atomice.

În timpul războiului din Coreea, generalul Douglas MacArthur solicitase permisiunea să separe în două peninsula coreeană printr-o „centură mortală" radioactivă. În 1954, în timpul războiului din Indochina, unii consilieri militari i-au cerut preşedintelui Eisenhower să autorizeze folosirea bombelor atomice pentru a preveni înfrîngerea franceză de la Dien Bien Phu. Dar toţi aceştia puteau doar propune, nu aveau dreptul de a dispune. Presupunînd că ar fi ales, Goldwater va fi primul preşedinte al S.U.A. cu o concepţie atît de „liberă" în această privinţă.

Dar, dacă este important să nu se facă loc pentru multe degete pe trăgaci, nu este mai puţin importantă persoana al cărei deget rămîne atotputernic. Factorul subiectiv are aici ponderea semnalată de Fulbright. Militînd pentru o răspundere unipersonală, partidul democrat atrage pe de altă parte atenţia asupra primejdiei unei asemenea răspunderi deţinute de un impulsiv ca Goldwater.

Preşedintele Johnson, continuînd aluziile cu subiect neprecizat, a spus un lucru care răspunde afirmaţiei recente a lui Goldwater că, printr-o atitudine ofensivă, S.U.A. şi-ar putea impune punctele de vedere în relaţiile cu ţările socialiste:

„Toate conflictele importante din acest secol au început cînd unele ţări considerau cu convingere că alte ţări se vor înclina în faţa forţei lor. Niciodată nu voi permite să pornească motoarele distrugerii, din cauza unui calcul greşit, imprudent şi pripit, privindu-i pe adversarii noştri.

Poporul american şi întreaga lume pot avea certitudinea că noi am luat toate măsurile pe care omul le poate închipui, pentru a crea garanţia că un nebun sau o proastă funcţionare nu vor dezlănţui un război nuclear".

Într-o perspectivă mai largă este, totuşi, cel puţin îngrijorător ca viitorul omenirii să poată depinde la un moment dat de un element atît de nesigur şi imprevizibil ca voinţa unui om, fie el chiar preşedintele — să presupunem înţelept — al Statelor Unite.

Concluzia logică a demonstraţiei despre armele nucleare este necesitatea stringentă a dezarmării generale şi totale. Discursul de la Seattle a fost rostit în aceeaşi zi în care, la Geneva, conferinţa consacrată acestui obiectiv îşi întrerupea lucrările, mărturisind că nu s-a apropiat de el. Or, dacă la Geneva nu s-au realizat progresele atît de necesare, aceasta se datoreşte, în mare măsură, atitudinii adoptate la masa conferinţei de delegaţia guvernului american. Unii comentatori au exprimat opinia că Statele Unite nu au făcut să progreseze lucrările Comitetului celor 18 pentru că nu doreau să se angajeze pe linia unor acţiuni importante în preajma alegerilor. Un asemenea punct de vedere este dificil de înţeles.

Axîndu-şi campania electorală pe tema păcii, partidul democrat a izbutit să aducă printre sprijinitorii săi pe mulţi simpatizanţi ai partidului republican. În discursul pe care îl prezentăm aici, preşedintele a amintit acordul pentru încetarea experienţelor nucleare în trei medii, înfiinţarea cablului telefonic direct Washington-Moscova şi reducerea producţiei de materiale fisionabile, arătînd că ele sînt „realizări care provoacă satisfacţie". Or, este evident că satisfacţia ar fi fost şi mai mare dacă aceste realizări ar fi fost urmate de altele.

Problema prevenirii războiului nuclear a devenit, după părerea multor comentatori, problema centrală a campaniei electorale americane. Candidatul republican a aruncat atîtea resturi lunecoase pe terenul discuţiilor despre prevenirea războiului nuclear încît consilierii săi îl imploră să nu se mai mişte pe el. De cîteva zile, Goldwater tace în privinţa armelor atomice. Alegătorii ascultă cuvintele preşedintelui şi mulţi dintre ei îşi spun că ar fi bine să-i ofere şansa de a le transforma în fapte.

Felicia ANTIP

Din nou amînări

Agenda inițială a primei sesiuni de după vacanță a Consiliului ministerial al Pieței comune cuprindea o multitudine de probleme. În afară de aspectele economice ce decurg din fuzionarea celor trei executive vest-europene (ale Pieței comune, Euratom-ului și Comunității europene a cărbunelui și oțelului), Consiliul avea de dezbătut din nou controversatele probleme ale unificării prețurilor la cereale, ale luptei împotriva inflației, ca și pe-acelea ce decurg din intensificarea comerțului cu țările socialiste.

Primele dezbateri, desfășurate sub semnul unor divergențe mai profunde decît era de așteptat, au făcut ca sesiunea să-și restrîngă sfera problemelor abordate. Discuțiile privind fuzionarea executivelor s-au desfășurat de la început sub semnul unor contradicții aparent formale, care au făcut ca problemele propriu-zise, de fond, să fie escamotate. Astfel, în loc să se poată discuta înseși principiile fuzionării, discuția s-a poticnit din cauza poziției ferme a reprezentantului Luxemburgului care se împotrivește unificării în cazul în care țara sa nu va găzdui sediul unic al instituțiilor Pieței comune. Pe de altă parte, autoritățile de la Bruxelles, unde este situat actualmente sediul Pieței comune, se opun unei asemenea localizări a executivului unificat.

O altă problemă controversată, în care, de data aceasta s-au înfruntat pozițiile Franței și ale Germaniei occidentale, este aceea a condițiilor în care trebuie să se desfășoare comerțul exterior al țărilor Pieței comune cu celelalte țări și în primul rînd cu statele socialiste. Dezbaterea s-a axat în special pe marginea problemei valabilității — în condițiile actuale — a acordurilor de la Berna. Aceste acorduri prevedeau că statele occidentale vor garanta valoarea schimburilor comerciale ale lumii occidentale cu alte țări numai pe o perioadă de cinci ani. După cum se știe, o asemenea perioadă este suficientă pentru schimburile curente de mărfuri. Nu la fel stau însă lucrurile cînd vînzările privesc utilaje importante, care uneori sînt livrate în termene de mulți ani. De aceea, unele țări industriale și în primul rînd Anglia și Japonia au început să prelungească termenele de garantare a schimburilor pînă la zece ani, ceea ce creează condiții mult mai favorabile intensificării comerțului internațional. Invocînd asemenea precedente, reprezentanții Franței, Italiei și Belgiei au ridicat problema prelungirii garantării schimburilor nu numai în cazul relațiilor cu țările în curs de dezvoltare ale lumii capitaliste, dar și în acela al comerțului cu țările socialiste. Reprezentantul R. F. Germane a susținut aplicarea în continuare a prevederilor acordurilor de la Berna, încheiate cu mulți ani în urmă (în 1947) și care se dovedesc tot mai mult depășite de realitate. După cum reiese din presa vest-germană, în această problemă autoritățile de la Bonn sînt supuse unei presiuni considerabile nu numai din exterior — din partea partenerilor din Piața comună — dar și din interior, și anume din partea industriașilor vest-germani care doresc o promovare mai îndrăzneață a schimburilor internaționale. La baza tuturor acestor presiuni stau de fapt interesele lărgirii comerțului, izvorîte din dificultățile de desfacere pe care le întîmpină într-o măsură crescîndă cercurile de afaceri din occidentul Europei. Numeroase grupuri ale opiniei publice din aceste țări apreciază din ce în ce mai mult că o condiție vitală pentru menținerea expansiunii economice, și deci a ritmului de creștere a producției, este înlăturarea piedicilor artificiale — de orice fel — din calea schimburilor comerciale exterioare.

Comisia Pieței comune, care nu are puteri deosebit de largi în problema dezbătută, n-a putut decît să ia act de divergențele existente și să recomande respectarea „principiului solidarității occidentale" deși, după cum se vede, respectiva solidaritate este ea însăși pusă sub semnul întrebării.

N. S. STĂNESCU

BELGRAD

Colaborare prietenească

Reîntorcîndu-se din Ungaria, președintele R.S.F. Iugoslavia, Iosip Broz Tito, a primit săptămîna aceasta la Belgrad pe Walter Ulbricht, președintele Consiliului de stat al R.D. Germane, prim-secretar al C.C. al P.S.U.G. și pe Antonyn Novotny, președintele R.S. Cehoslovace, prim-secretar al P.C.C.

Vizita lui Walter Ulbricht a avut un caracter neoficial. Președintele Consiliului de Stat al R.D.G. era în drum spre patrie întorcîndu-se de la Sofia după tratativele care au avut loc între delegațiile guvernamentale bulgară și germană.

Președintele R. S. Cehoslovace face la Belgrad o vizită de 6 zile. Examinînd relațiile stabilite între Iugoslavia și Cehoslovacia, președintele Tito declara cu prilejul prînzului oferit în cinstea oaspetelui său : „Astăzi, popoarele noastre sînt legate prin făurirea relațiilor sociale socialiste și prin lupta pe care o ducem împreună cu toate forțele iubitoare de pace pentru apărarea păcii în lume. Această identitate a idealurilor noastre reprezintă o bază largă pe care putem făuri și mai departe cu succes relațiile între țările noastre socialiste".

„Există multe elemente comune care ne leagă în aprecierea trecutului, a problemelor lumii contemporane precum și în ce privește necesitatea soluționării principalelor probleme internaționale în interesul păcii și progresului — declara președintele Novotny. Considerăm de asemenea că între noi există unitate de păreri în legătură cu posibilitatea lărgirii continue a colaborării atît în domeniul politic și cultural cît și în domeniile tehnico-științific și economic. Căutarea posibilităților pentru adîncirea pe viitor a acestei colaborări corespunde intereselor popoarelor noastre și este în avantajul cauzei păcii și socialismului în lume".

Comentatorii iugoslavi și cehoslovaci subliniază colaborarea fructuoasă care s-a dezvoltat în ultimii ani între cele două țări.

Postul de radio Praga, menționînd recentele schimburi de vizite dintre președinții Adunărilor Naționale din cele două țări — Edvard Kardelj și Zdenek Fierlinger, precum și dintre miniștrii afacerilor externe — Kocea Popovici și Vaclav David, scrie că „încă în cursul acestor vizite s-a constatat că în cele mai importante probleme referitoare la relațiile internaționale actuale, guvernele Iugoslaviei și Cehoslovaciei au poziții identice".

Comentatorii remarcă de asemenea dezvoltarea relațiilor economice. A fost înființat un comitet iugoslavo-cehoslovac de colaborare economică, au fost de asemenea semnate mai multe acorduri care, potrivit presei, „au permis să fie depășite limitele colaborării economice și au creat premise pentru o colaborare mai largă" *(Medunarodna Politika)*. Dacă în 1963 schimburile comerciale au totalizat 77 milioane de dolari, în 1964 ele se vor ridica la circa 125 milioane de dolari. S-au dezvoltat în același timp relațiile în domeniile științei, culturii, sportului și schimbului de informații.

Revista *Medunarodna Politika* scrie că această vizită reprezintă punctul culminant al colaborării de pînă acum dintre cele două țări prietene. Vizita președintelui Novotny — scrie revista iugoslavă — vine după o serie de întîlniri și convorbiri la nivel înalt. Schimbul de delegații de stat, politice, parlamentare, obștești, economice și altele a deschis perspective largi pentru dezvoltarea relațiilor în toate domeniile.

Ștefan CORNU

Tokio : inaugurarea satului olimpic

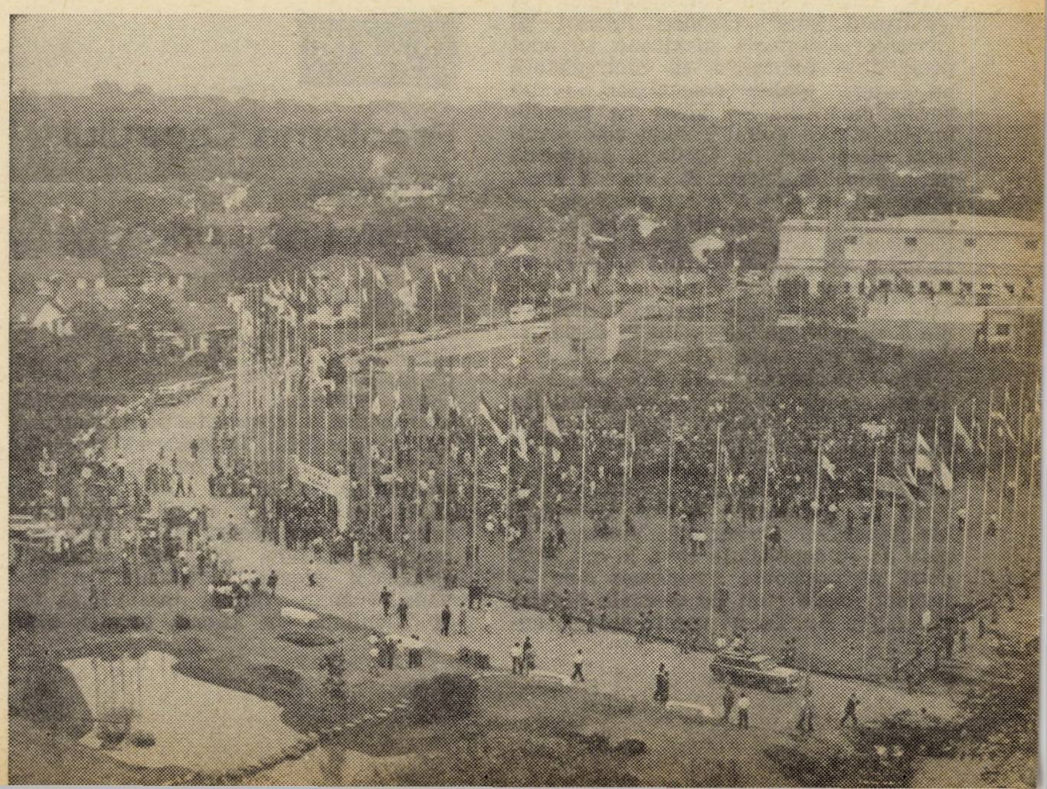

NEW YORK

Incident ciudat

Primele ştiri despre „incidentul" din golful Tonkin au provenit din surse americane. La 18 septembrie, McNamara şi-a întrerupt brusc conferinţa de presă declarînd că „s-a petrecut ceva". El a anunţat contramandarea unei cuvîntări pe care urma s-o ţină la Chicago vineri. Agenţiile de presă au început să difuzeze ştiri despre „un nou incident în golful Tonkin". În toate aceste ştiri se repeta invariabil : „se crede că sînt implicate...", „se presupune...", „nu este exclusă eventualitatea...". O primă informare oficială provenită de la Pentagon : „Au fost primite rapoarte preliminare şi fragmentare despre un incident petrecut în timpul nopţii în apele internaţionale în golful Tonkin".

Abia la 22 de ore de la difuzarea primelor ştiri de către agenţiile de presă, McNamara a făcut o declaraţie în legătură cu „incidentul din golful Tonkin". Din declaraţie reiese că distrugătoarele americane care patrulau în golful Tonkin au deschis focul împotriva unor nave neidentificate care „au dispărut fără a înainta suficient pentru a deschide focul împotriva distrugătoarelor...".

McNamara a refuzat să răspundă la întrebările ziariştilor, iar Pentagonul nu a difuzat nici un fel de informaţii suplimentare din care să reiasă cît de cît „intenţiile agresive" ale navelor neidentificate.

Corespondentul agenţiei *France Presse* scria la 20 septembrie despre scepticismul cu care varianta americană este primită de către unii observatori străini. „Comunicatele americane — scrie agenţia — par doar să presupună că vedetele torpiloare au avut intenţii ostile împotriva navelor americane. Nu se neagă însă că acestea din urmă au deschis focul fără să fie într-adevăr atacate". Succesiunea evenimentelor şi „mutismul total" *(France Presse)* al cercurilor autorizate americane, iar apoi declaraţiile imprecise şi contradictorii au sugerat multor comentatori — inclusiv americani — ideea că pseudo-incidentul din golful Tonkin este rezultatul atmosferei de tensiune provocată de politica americană în această zonă. „Oamenii — scrie *New York Times* — pot bănui că adevăratul motiv al împuşcăturilor este nervozitatea excesivă". În plus, unii nu-şi ascund temerea că s-a încercat repetarea unor evenimente care ar fi fost utile cercurilor politice din Statele Unite interesate în declanşarea unei noi crize internaţionale.

Într-o declaraţie dată publicităţii la 19 septembrie, Ministerul Afacerilor Externe al R. D. Vietnam arăta : „În zilele de 17 şi 18 septembrie 1964, Statele Unite au trimis mai multe distrugătoare în golful Tonkin pentru a desfăşura acţiuni în apropierea apelor teritoriale ale Republicii Democrate Vietnam. În ziua de 18 septembrie 1964, la ora 22,00 două distrugătoare americane s-au apropiat foarte mult de coastele provinciei Nghe An. De pe coastă au fost auzite explozii puternice şi au fost văzute flăcări precum şi avioane zburînd în cerc deasupra locului respectiv. În urma faptelor mai sus menţionate, Ministerul Apărării al S.U.A. a pus în circulaţie o serie de relatări calomnioase despre pretinse atacuri ale unor vase vietnameze de patrulare asupra vaselor americane de război. Agenţii americane de presă au ameninţat de asemenea cu represalii din partea S.U.A.".

În Statele Unite, reacţiile la aceste evenimente urmează în general diviziunea pe care a produs-o campania electorală în opinia publică. În statul major al lui Goldwater ele au provocat un nou val de critici împotriva Administraţiei. Pe de altă parte, în cercurile apropiate guvernului se manifestă multe rezerve. Preşedintele Johnson a declarat că „au fost unele persoane care au considerat că, deîndată ce navele neidentificate au fost descoperite şi au fost trase salvele de avertisment, Statele Unite ar fi trebuit să arunce cîteva bombe în ţară...". El a declarat că „nu va acţiona cu asemenea grabă şi fără a reflecta în amănunt asupra evenimentelor". Astfel, după relativa acalmie survenită în criza politică sud-vietnameză, această problemă revine din nou în bătălia electorală cu acuitate sporită.

Comentînd recentele evenimente, unele ziare sînt de părere că ele ar fi menite să favorizeze consolidarea şi stabilitatea actualului guvern sud-vietnamez. Khanh a manifestat o atitudine favorabilă faţă de perspectiva unei noi atmosfere de tensiune în sud-estul asiatic. Lucrul acesta se întîmpla în timp ce Vietnamul de sud era teatrul unor puternice mişcări greviste şi al unor acţiuni comune de protest împotriva politicii guvernului.

Ştiri sosite marţi menţionau părăsirea golfului Tonkin de către distrugătoarele americane. „Patrularea — se anunţa din Washington — a luat sfîrşit conform programului şi nu se ştie cînd va începe o nouă patrulare în cadrul golfului". Dacă nu este vorba de o simplă manevră, această hotărîre ar putea contribui la evitarea unei noi încordări a atmosferei în Asia de sud-est.

Sergiu VERONA

PARIS

Problema Laosului în faza conferinţei oficiale

Luni după-amiază, la castelul La Celle Saint-Cloud, au început, după patru săptămîni de contacte oficioase, lucrările conferinţei propriu-zise a reprezentanţilor celor trei tendinţe laoţiene. Deschiderea conferinţei oficiale s-a produs nu atît pentru că rezultatele întîlnirilor preliminare ale „celor trei prinţi" ar fi creat toate premisele unui acord mai mult sau mai puţin larg, cît sub presiunea apropiatei plecări a premierului Suvana Fumma. Acesta urmînd să fie la Vientiane în cursul acestei săptămîni pentru pregătirea participării laoţiene la conferinţa de la Cairo a ţărilor nealiniate, apoi să prezideze delegaţia laoţiană la această conferinţă, data plecării sale din Paris fusese fixată pentru luni 21 septembrie. Dar, avea să declare premierul în cursul conferinţei de presă pe care a ţinut-o sîmbătă, această plecare ar fi putut fi interpretată ca o ruptură şi „se cuvenea să arătăm că între cele trei tendinţe laoţiene relaţiile nu sînt tăiate". Aşa încît data plecării a fost amînată cu o zi, exact atît cît şeful grupului neutralist, premierul Suvana Fumma, preşedintele partidului Neo Lao Haksat, vicepremierul Sufanuvong, şi reprezentantul grupării de dreapta Boun Oum să se poată întruni în prima şedinţă a conferinţei oficiale.

Aceasta a durat patru ore. Comunicatul dat publicităţii după reuniune arată că participanţii au căzut de acord în general asupra înscrierii următoarelor puncte pe ordinea de zi a convorbirilor : reglementarea pe cale paşnică a problemelor laoţiene şi încetarea focului între cele trei grupări ; reconvocarea conferinţei celor 14 ţări reprezentate la conferinţele geneveze din 1954 şi 1962 ; alcătuirea unui guvern de uniune naţională. Asupra acestor puncte urmează să discute la castelul La Celle Saint-Cloud delegaţiile însărcinate cu continuarea tratativelor.

Se afirmă, în cercuri informate, că aceste tratative ar putea să dureze. De altfel, premierul Suvana Fumma a declarat în conferinţa sa de presă că intenţionează să revină la Paris către mijlocul lui octombrie dacă negocierile vor fi înaintat destul pînă atunci. În privinţa drumului, însă, pe care îl vor parcurge convorbirile tripartite şi a ritmului în care îl vor parcurge, nu se pot face anticipări. Mai puţin pentru că vor fi probabil purtate de delegaţii restrînse — vicepremierul Sufanuvong şi reprezentantul dreptei, Boun Oum, ar urma pare-se de asemenea să-şi întrerupă participarea la lucrări — cît pentru că poziţiile sînt încă destul de depărtate. Dacă în şedinţa inaugurală a conferinţei s-a realizat un acord în ceea ce priveşte ordinea de zi, soluţionarea fiecăreia dintre puncte este controversată. În linii mari, pentru încetarea focului şi pentru formarea unui guvern de coaliţie, vicepremierul Sufanuvong propune în numele mişcării de stînga revenirea la situaţia statornicită prin conferinţa din 1962 a celor 14 — la situaţia militară şi la situaţia politică, la tripartism — în timp ce premierul Suvana Fumma, alături de gruparea de dreapta, susţine că hotărîrile ce se vor lua trebuie să consacre ca fapt împlinit situaţia creată prin puciul militar de astă-primăvară (care a îngustat simţitor sfera de acţiune a neutraliştilor). Iar în ceea ce priveşte conferinţa celor 14, vicepremierul preconizează convocarea ei fără nici o condiţie prealabilă, în timp ce reprezentanţii celor două tendinţe ar dori ca această convocare să nu aibă loc decît după ce vor fi fost rezolvate între laoţieni toate problemele pendinte. Realizarea unui acord care să asigure Laosului independenţa şi neutralitatea proclamate de conferinţele de la Geneva rămîne încă o sarcină complexă.

Paul CHARRIER

Paris, 22 septembrie

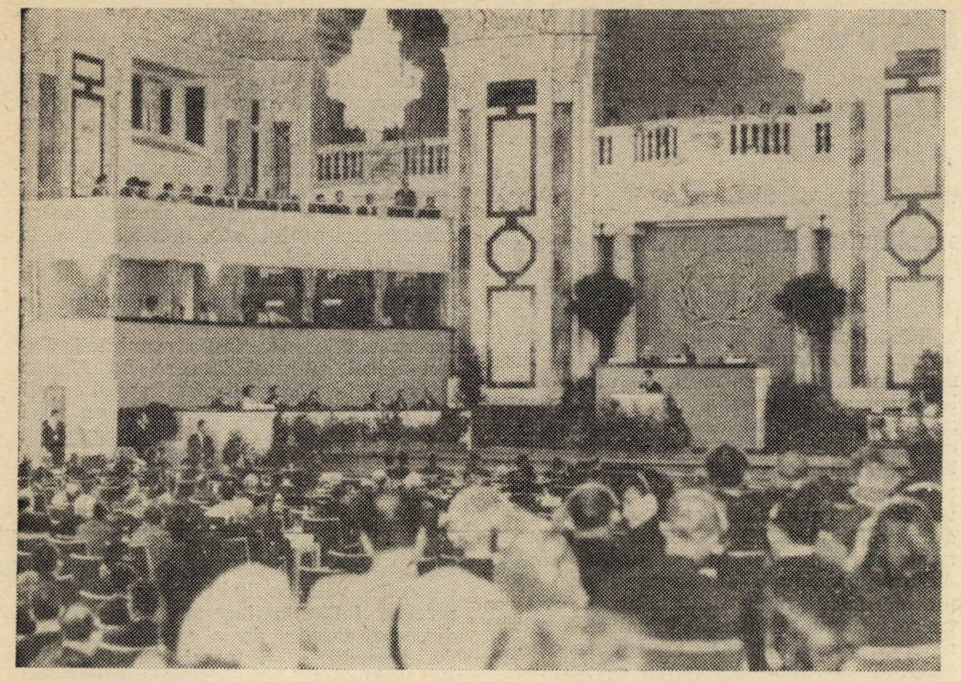

VIENA

A 8-a sesiune ordinară a Conferinței generale A. I. E. A.

de dr. Sigvard EKLUND

director general al Agenției Internaționale pentru Energia Atomică

Faptul că lucrările Conferinței au durat numai 15 zile, încheindu-se înainte de termenul stabilit, este considerat ca un indiciu al maturității acestui organism.

Este drept că, de data aceasta, ordinea de zi a cuprins mai puține probleme, întrucît unele chestiuni au fost discutate în cadrul celei de-a III-a Conferințe a Națiunilor Unite pentru folosirea pașnică a energiei atomice, încheiată cu puțin timp înainte.

Majoritatea problemelor grele, de ordin organizatoric, ale A.I.E.A. au fost rezolvate.

Primii patru sau cinci ani de existență a A.I.E.A. au fost consacrați făuririi organizației, elaborării sarcinilor ei și precizării atitudinii ei față de tehnica nucleară aflată în progres rapid, toate acestea făcînd posibilă adoptarea planului de perspectivă pentru anii 1965—1966.

Existau deci toate condițiile pentru ca, în actuala sa sesiune, Conferința să se poată concentra asupra problemelor de ordin tehnic.

Mulți delegați au pus în discuție problema ajutorului tehnic pe care A.I.E.A. trebuie să-l acorde țărilor în curs de dezvoltare. Ei s-au pronunțat în sensul sporirii acestui ajutor ; a fost de asemenea sprijinită propunerea de a se acorda mai multă importanță procurării de utilaje pentru nevoile acestor țări.

Unele propuneri s-au referit la probleme speciale cum ar fi înființarea a noua centre regionale.

Perspectivele energiei atomice în țările în curs de dezvoltare și posibilitatea construirii unor centrale atomice cu dublă utilizare, pentru producerea de energie electrică și pentru desalinizarea apei de mare, au constituit două teme amplu dezbătute în cadrul lucrărilor.

S-au subliniat de asemenea uriașele avantaje care pot decurge din colaborarea între U.R.S.S. și S.U.A. în experiențele privind desalinizarea apei de mare.

Aceasta nu este însă o problemă care să poată fi rezolvată de la o zi la alta. Desalinizarea cu ajutorul energiei atomice este așteptată de imens de multă lume. Nevoile de apă potabilă sînt în permanentă creștere, apa avînd pentru multe țări o importanță vitală. Pentru dezvoltarea tehnicii desalinizării cu ajutorul energiei atomice mai sînt necesare multe lucrări, multă răbdare și în primul rînd e nevoie de investiții uriașe.

Una din temele principale ale Conferinței a constituit-o discutarea măsurilor de securitate luate de A.I.E.A. împotriva abuzurilor în folosirea materialelor nucleare destinate scopurilor pașnice.

Conferința a arătat că, în general, este predominantă opinia că A.I.E.A. face progrese spre țelurile sale de bază : folosirea în scopuri pașnice a energiei atomice cu posibilitățile ei atît de vaste, aproape nelimitate.

Conferința a aprobat sporirea numărului de membri ai Adunării Generale prin primirea în rîndurile ei a unor noi state. Acum ea are 92 de membri.

Viena, 22 septembrie

ALGER

Alegerile pentru Adunarea Națională

Rezultatele au fost publicate de presa cotidiană : peste cinci milioane alegători au votat pentru candidații Frontului de eliberare națională.

Semnificația cifrelor : sufragiu de masă (86—90 la sută din cei șase milioane de alegători) în sprijinul politicii pe care o reprezintă candidații F.L.N.

Procentajul participării electorale și localizarea abținerilor în numai cîteva din cele 15 departamente ale țării (mai ales în Kabylia, unde presiunile contrarevoluționare se fac încă simțite) constituie indicii asupra adeziunii largi a maselor la politica regimului. „Algerienii — transmitea corespondentul agenției americane *U.P.I.* — au venit devreme și în număr mare să aleagă o nouă Adunare națională și par să dea politicii regimului un masiv vot de încredere".

Candidații aleși duminică, 20 septembrie, vor alcătui o nouă Adunare națională a Algeriei. Compusă din 138 de membri, ea va lua locul Adunării naționale constituite în septembrie 1962, al cărei mandat a fost prelungit cu un an, după expirarea sa în 1963. Printre evenimentele importante petrecute în Algeria în acești doi ani se numără constituirea primului guvern algerian (26 septembrie 1962), Decretul asupra autogestiunii (22—28 martie 1963), naționalizarea majorității marilor domenii ale colonilor (31 martie), campania de reorganizare democratică a comitetelor de gestiune (mai), lansarea campaniei de alfabetizare (19 iunie), votarea Constituției (8 septembrie), alegerea lui Ben Bella ca președinte al Republicii (15 septembrie), naționalizarea unor întreprinderi de transport (4 octombrie), reglementarea transferurilor de capital în străinătate (21 octombrie), Congresul autogestiunii agricole (25—27 octombrie), Congresul F.L.N. (16—20 aprilie 1964), operațiile pentru lichidarea acțiunilor contrarevoluționare din Kabylia, diverse naționalizări parțiale etc. Probleme care păreau insolubile au fost rezolvate, altele sînt pe cale de a fi rezolvate (printre acestea, și problema locuitorilor de origine europeană : mulți dintre ei au și optat pentru cetățenia algeriană, ceilalți își pot exprima opțiunea pînă în iunie 1965).

Modificarea peisajului social-politic al țării trebuia să-și găsească, în mod firesc, continuarea în adunarea reprezentativă a națiunii. Participarea masivă la alegerile de duminică demonstrează că algerienii au înțeles această necesitate și că subscriu la ceea ce, în termenii rezoluției de politică generală, adoptată de Congresul F.L.N. era definit drept „confirmarea în fapte a opțiunii noastre socialiste : integrarea în sectorul socialist a tuturor unităților economice necesare bunei sale funcționări ; lărgirea acestui sector prin introducerea unor noi autogestiuni și naționalizări etc." Adică traducerea în viață a unei noi serii de obiective ale luptei de consolidare a independenței naționale.

Gabriela DOLGU

SCRISOARE DIN ROMA

- Legi și proiecte
- Succesiune
- Congresul partidului democrat-creștin
- Cea de a 3-a sesiune a Conciliului Ecumenic

Camera Deputaților a adoptat, cu majoritate de voturi, legea pentru modificarea acordurilor colective agrare rămasă în suspensie pe durata vacanței de vară, după ce fusese aprobată în Senat.

Această lege era de multă vreme solicitată de unele partide politice și de sindicatele muncitorilor agricoli italieni întrucît ea ar urma să remedieze una din racilele cronice ale economiei agrare a țării. E vorba de așa-numitele contracte colective de arendă prin care un mare număr de muncitori agricoli și de agricultori mijlocii erau lipsiți în trecut de o mare parte din rezultatele activității lor. Noua lege ar fi trebuit să ducă la desființarea sistemului de dijmă și a relațiilor generate de el. Adevărul, așa cum reiese din primele comentarii pe marginea textului care a căpătat putere de lege după aprobarea sa de către Cameră, este că au fost realizate doar progrese parțiale în viața muncitorilor agrari; sistemul de dijmă nu a fost încă desființat. Chiar în cursul dezbaterilor, unul din inițiatorii legii, vorbind în numele partidului democrat-creștin, a subliniat că ea deschide doar calea „pe care va trebui să se orienteze de-acum încolo acțiunea organizațiilor sindicale ale muncitorilor agricoli, pentru a lărgi cuceririle obținute". Deocamdată, factorul cel mai important consemnat de legea intrată în vigoare îl constituie ridicarea procentului din recoltă care revine țăranilor dijmași.

Semnificația legii actuale constă deci, după cum scria și ziarul *Il Giorno*, în faptul că „de acum încolo, mișcarea țărănească a ajuns pe poziții relativ mai bune pentru a progresa către obiective ulterioare de dreptate socială".

Aceasta ar fi pînă în momentul de față singura realizare concretă mai importantă. Activitatea guvernamentală s-a îndreptat însă în ultimele două săptămîni și spre clarificarea programului de „măsuri anticonjuncturale", adică spre planul de inițiative și măsuri prin care guvernul încearcă să combată fenomenele de depresiune din economia țării. Pentru moment, nu s-au anunțat date precise în ce privește programul economic, însă presa italiană vorbește despre sporirea impozitelor, măsuri pentru încurajarea exporturilor etc. S-a invocat pe de altă parte faptul că, în situația economică a țării au intervenit în ultima perioadă elemente favorabile de natură să îndreptățească optimismul și să facă mai puțin urgente unele dintre măsurile preconizate. În sensul acesta se citează observațiile unor economiști și ale unor ziare italiene și străine care vorbesc de „progresele economiei italiene spre recîștigarea echilibrului" *(Gazette de Lausanne)*, sau despre reducerea deficitului balanței de plăți *(The Economist)*.

În toată această perioadă, și de fapt în ultima lună și jumătate, activitatea politică italiană a fost însă dominată de o altă problemă care a influențat în mare măsură însuși mecanismul politic la Roma: este vorba de succesiunea prezidențială, adică de eventuala înlocuire a președintelui Segni care este bolnav și în imposibilitate de a-și exercita funcțiile. Ultimele buletine medicale vorbesc de ameliorări substanțiale, însă este puțin probabil că el își va putea relua atribuțiile într-un viitor apropiat. Aceasta presupune desemnarea unui alt președinte în interval de 15 zile după ce se va anunța în mod oficial că Segni nu mai este în măsură să asigure conducerea statului. În cercurile politice au început demersuri de culise pentru găsirea unui candidat care să întrunească un număr cît mai mare de voturi în Parlament (alegerea noului președinte se efectuează în cadrul unei ședințe comune a celor două Camere). Deși nu se discută în mod oficial de această problemă, ea continuă să frămînte spiritele și complică nu în mică măsură activitatea în alte sectoare politice: de exemplu, nu au fost fixate încă datele pentru alegerile locale în vederea înlocuirii unor mandate în consiliile municipale și provinciale, deoarece există temeri că problema succesiunii prezidențiale va influența campaniile electorale ale diferitelor partide.

În linii generale se vorbește despre posibilitatea propunerii a doi candidați principali: unul din partea partidului democrat-creștin (din care au făcut parte precedenții președinți de republică) și altul care ar putea întruni voturile partidelor de stînga. (În această privință este citat numele lui Saragat, liderul partidului social-democrat și actualul ministru de externe, și care a mai candidat și în 1962 împotriva lui Segni, beneficiind atunci și de sprijinul partidului comunist).

Problema succesiunii prezidențiale a influențat, de fapt, și un alt eveniment care a fost socotit mai important chiar decît activitatea guvernamentală propriu-zisă în ultima vreme, și anume congresul partidului democrat-creștin. Acest partid nu mai constituie de cîțiva ani forța politică în măsură să asigure singură controlul guvernului, dar el rămîne în continuare una din formațiile politice cele mai influente în Italia. Congresul său, anunțat demult și amînat în două rînduri în vara aceasta, a fost așteptat deci cu nerăbdare, cu atît mai mult cu cît în cadrul partidului se manifestaseră cîteva curente divergente. Congresul a început de fapt consemnînd existența unui număr de patru asemenea curente. Fiecare dintre ele a prezentat moțiuni separate și erau de așteptat ciocniri categorice. Lucrările au luat însă sfîrșit într-o atmosferă relativ pașnică. Nu s-au produs asemenea ciocniri, și aceasta nu în mică măsură datorită faptului că liderul unuia dintre curentele pînă nu demult ostile premierului Moro, și anume fostul prim-ministru Fanfani, s-a păstrat într-o rezervă care i-a uimit la început pe conservatori. El a rostit un discurs calificat drept conciliant și în care s-a referit în primul rînd la unitatea partidului, evitînd criticile pe care unii ziariști le prevăzuseră ca foarte violente la adresa lui Moro și a colegilor săi de guvern. (Se știe de altfel că Fanfani a refuzat, pentru sine și pentru adepții curentului său, participarea la guvernul Moro).

Explicația constă se pare în faptul că Fanfani a fost el însuși influențat de „campania electorală ilegală" în jurul succesiunii la președinția republicii. Comentatorul ziarului francez *Le Monde* scria că, în discursul său final, Fanfani s-a arătat rezervat, gîndindu-se să-și menajeze șansele de a fi propus drept candidat al partidului său. Este prematur și poate chiar impropriu să se vorbească de această chestiune atîta timp cît nu s-a anunțat incapacitatea definitivă a șefului statului. Însă tot *Le Monde*, referindu-se la faptul că în cercurile politice italiene se manifestă rezerve față de încercările partidului democrat-creștin de a menține funcția de președinte al republicii în sfera de influență a partidului, adăuga: „Nu lipsesc glasuri, chiar în cadrul partidului democrat-creștin, care se împotrivesc formulei Fanfani și care cred că acceptarea unui candidat „laic", în persoana d-lui Saragat, de exemplu, ar ușura anumite evoluții politice pe care Fanfani nu este dispus să le încurajeze nici prin temperamentul său și nici prin calculele sale".

Congresul partidului democrat-creștin s-a încheiat deci pe o notă de calm neașteptat. El nu a reușit însă să confirme o unitate reală a acestui partid căci grupul lui Moro, adică al susținătorilor activi ai formulei de centru-stînga, nu a obținut decît 46,5 la sută din voturi (adică cu aproape 2 la sută mai puțin decît se așteptau și cu mult sub majoritatea simplă pe care o scontaseră în momentele de entuziasm). Dacă, pe de altă parte, grupul de dreapta, condus de fostul premier Scelba, ostil din principiu formulei de centru-stînga, a rămas relativ neînsemnat (cu aproximativ 11 la sută din voturi), Fanfani și curentul său au cîștigat în importanță în cadrul partidului (21,3 la sută din voturi) și Moro va fi poate obligat să încheie diferite alianțe și compromisuri pentru a-și asigura o majoritate stabilă în propriul său partid.

Impresia de lipsă de unitate a partidului — comentau observatorii politici după încheierea congresului — i-a deconcertat pe mulți delegați iar divizarea în fracțiuni a partidului a căpătat în urma acestei reuniuni într-un fel o sancționare oficială.

Tot săptămîna trecută s-a deschis la Vatican cea de-a treia sesiune a Conciliului Ecumenic, convocată acum doi ani de Papa Ioan al XXIII-lea pentru a încerca să elaboreze modalitățile de adaptare a bisericii catolice la lumea contemporană. La deschiderea acestei a treia sesiuni anuale, cei 2 500 de delegați care reprezintă diferitele fronturi ale bisericii catolice din întreaga lume au ascultat discursurile unor personalități din ierarhia Vaticanului care au atras din nou atenția că lucrările Conciliului se anunță în continuare îndelungate și că nu se poate prevedea dacă actuala sesiune va fi ultima.

Paolo RICCI

Roma, 21 septembrie

DIVERGENŢE NORD - ATLANTICE

Deşi divergenţele din sînul Pactului Nord Atlantic revin mereu ca un leit-motiv în coloanele presei occidentale, este evident că în ultima vreme s-au strîns suficiente elemente pentru a justifica actualizarea lor.

Ultimul Consiliu ministerial al N.A.T.O., din luna mai de la Haga, s-a încheiat cu unul din acele comunicate în care frazeologia generală şi vagă este menită să camufleze lipsa acordurilor asupra problemelor politice şi militare aflate în dezbatere. De altfel, ca o măsură de precauţie, problemele în care se manifestă divergenţe mai ascuţite au fost de la început scoase de pe ordinea de zi, iar miniştrii de război a căror prezenţă devenise tradiţie la aceste Consilii nici n-au fost invitaţi. Informaţia „din sursă competentă" strecurată în presă că pentru miniştri de război se va convoca o şedinţă specială în timpul verii demonstrează o dată mai mult în acest sfîrşit de septembrie că termenele prea scurte nu constituie soluţia cea mai fericită pentru a ieşi dintr-o încurcătură diplomatică.

Într-adevăr problemele de strategie, îndeosebi cele legate de politica nucleară, rămîn domeniul cel mai controversat al Pactului Nord Atlantic, deşi nici unul dintre parteneri nu se gîndeşte să renunţe la acest instrument al politicii sale. Ziarul vest-german *Frankfurter Allgemeine* constata recent: „de la o vreme încoace concepţia strategică a lumii atlantice se află într-un fel de vid spiritual". Ziarul nu se plînge de lipsa unor asemenea concepţii, care după părerea lui sînt chiar prea multe, ci de lipsa unei concepţii strategice *comune*, care în definitiv constituie condiţia fundamentală de funcţionare pentru un pact militar de genul N.A.T.O. Tendinţa americană de a păstra controlul asupra politicii nucleare, dorinţa Franţei de a-şi crea propria forţă atomică, discuţiile din Anglia în favoarea sau împotriva menţinerii a ceea ce se numeşte „British nuclear deterrent" (factorul de descurajare nuclear britanic) cristalizate în actuala polemică electorală laburisto-conservatoare, precum şi efortul Bonnului de a dobîndi acces la arma atomică pe calea forţei multilaterale — toate acestea ilustrează obstacolele pe care le întîmpină partenerii atlantici în stabilirea unei strategii comune.

Aceste tendinţe contradictorii au fost generate de modificările care au avut loc în relaţiile dinăuntrul N.A.T.O. Fundamentînd politica sa, preşedintele de Gaulle arăta în conferinţa de presă din iulie că faţă de perioada care a urmat imediat războiului, cînd în Occident „America îşi asumase conducerea treburilor politice şi strategice în toate regiunile lumii", acum „lucrurile s-au schimbat pentru că ţările occidentale ale vechiului nostru continent şi-au refăcut economia, ele sînt pe cale să-şi refacă forţa militară, una din ele — care este Franţa — dobîndeşte puterea nucleară şi apoi ele au devenit conştiente de legăturile care le apropie".

În Anglia, manifestul partidului conservator declară că: „Marea Britanie trebuie să dispună de o putere nucleară... asupra căreia să deţină un control exclusiv", în timp ce laburiştii critică această poziţie pe motiv că ea se bazează pe o „iluzie", că ea încurajează răspîndirea armelor atomice şi preconizează că Anglia să se bizuie pe forţa nucleară a S.U.A.

În ce priveşte crearea forţei nucleare multilaterale pentru care Washingtonul continuă a face presiuni, ea dă naştere unei noi serii de divergenţe între partenerii europeni. Ziarul *La tribune des Nations* arăta deunăzi că întrucît contribuţia financiară majoră la flotă va fi asigurată de S.U.A. şi R.F.G. (cîte 40% fiecare) iar Anglia nu va depăşi 10% în această combinaţie, Germania (occidentală) şi nu Anglia ar deveni aliatul privilegiat al S.U.A.". Perspectiva ca Bonnul să dobîndească o asemenea poziţie în cadrul flotei dă naştere la aprehensiuni şi în celelalte capitale occidentale. De aceea *Frankfurter Rundschau* vorbeşte de „o toamnă cît se poate de dramatică în politica europeană".

Numeroşi observatori politici comentează „răceala" dintre Paris şi Bonn, devenită de notorietate publică după interviul preşedintelui de Gaulle din iulie. Aprecierile din interviu — „nu se poate spune că la ora actuală tratatul franco-german a dus la o linie de conduită comună", iar mai încolo: „pînă în momentul de faţă, spre deosebire de ceea ce credem noi, Germania Federală nu crede că politica europeană trebuie să fie europeană şi independentă" — au fost respinse la Bonn ca „o încercare de a sili guvernul Erhard să aleagă Franţa împotriva S.U.A.". De atunci au urmat în cele două capitale o serie de manifestări care nu au nimic idilic în ele. La Bonn s-a notat lipsa în discursurile generalului de Gaulle rostite cu prilejul aniversării eliberării Parisului şi a izbucnirii războiului a oricărei referiri la „reconcilierea franco-germană". Pe de altă parte, la Paris s-a remarcat o tendinţă de minimalizare a tratatului franco-vest german în ultimul interviu al lui Schröder, ministrul de externe al R.F.G., care, în plus, a ţinut să afirme că planul de unificare europeană pe care-l pregăteşte Bonnul va lăsa deschisă uşa pentru aderarea Angliei, teză contrară binecunoscutei poziţii franceze. De aceea, ziarul englez *Times* menţionează „totala lipsă de interes din partea Parisului faţă de orice propuneri de uniune politică europeană pe care guvernul federal a promis să le prezinte toamna aceasta". Acelaşi ziar scrie că „indispoziţia" Parisului se datoreşte nu numai manifestărilor Bonnului în probleme europene ci şi „promptitudinii Germaniei de a se alinia, în probleme care nu o interesează direct, ca Vietnamul de sud şi China, în mod făţiş şi public după poziţia americană şi deci de a critica implicit poziţia franceză în mod inutil."

Acum, cînd la Bruxelles sînt întruniţi din nou „cei şase", la Paris se reaminteşte că procesul de integrare agrară pe care generalul de Gaulle punea atît de mare preţ a fost şi este frînat de opoziţia categorică a guvernului vest-german faţă de unificarea preţurilor la cereale. „Europa celor şase — scrie *Combat* — a pierdut în puţin timp o mare parte din puterea sa de atracţie în diferite ţări europene şi în lumea întreagă". Iar ziarul *New York Times*, exprimînd dilema pe care o provoacă peste ocean evoluţia din Europa occidentală, de o parte satisfacţia că Bonnul preferă să urmeze Washingtonul, pe de altă parte îngrijorarea faţă de răceala dintre cei doi parteneri vest-europeni scrie: „Consecinţele aprehensiunilor franceze şi ale îndoielilor germane fac ca cele două ţări, care acum un an jumătate erau aliaţii cei mai strînşi ai Europei, să se distanţeze una de alta".

Recent, hotărîrea Angliei de a acorda credite pe termen lung la achiziţionarea unor utilaje de către ţări socialiste a ridicat o nouă problemă între partenerii atlantici. Statele Unite şi-au exprimat opoziţia faţă de iniţiativa engleză şi totodată teama că ea ar putea da naştere unei reacţii în lanţ în capitalele occidentale. Între Paris şi Bonn a avut loc un schimb de memorandumuri pe această temă.

„Motivul prăbuşirii barierelor impuse creditelor occidentale — scrie *New York Herald Tribune* — se află în declinul influenţei politice americane pe continentul european, în refuzul european de a crede că barierele vor aduce vreun folos şi în lipsa de voinţă sau incapacitatea guvernelor europene de a descuraja un pumn de companii în urmărirea profitului".

Ziarul nu vede însă motivul fundamental al prăbuşirii acestor bariere, acelaşi care se află la originea multora din dificultăţile prin care trece Pactul Nord Atlantic. El rezidă în schimbarea raportului de forţe între socialism şi capitalism, în ceea ce presa occidentală numeşte „impasul nuclear" şi efectele acestuia asupra climatului relaţiilor Est-Vest, în zdruncinarea eşafodajului ideologic pe care a fost construit Pactul militar Nord Atlantic — toate acestea ca rezultat al politicii de coexistenţă paşnică între ţări cu orînduiri sociale diferite, politică promovată în mod stăruitor de statele socialiste.

Silviu BRUCAN

CĂLĂTORIA PREȘEDINTELUI DE GAULLE ÎN AMERICA LATINĂ

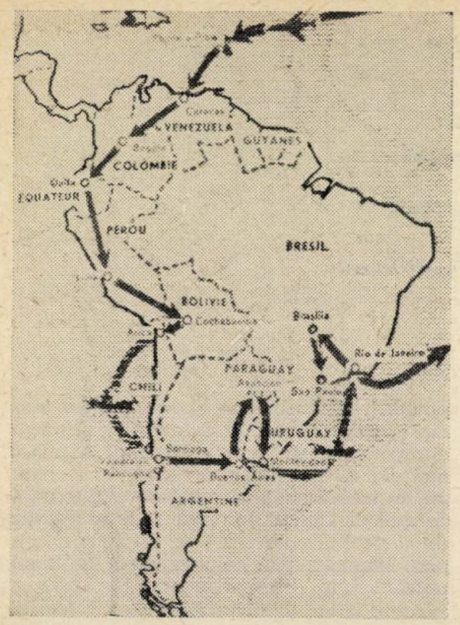

Itinerariul călătoriei (după l'Express)

Generalul de Gaulle și-a început la 21 septembrie marea călătorie în America de Sud. Parte pe bordul unui avion *Caravelle*, pe care îl va lua la prima sa escală în Guadelupa, departament francez în Insulele Antile, parte pe bordul crucișătorului *Colbert*, președintele Republicii Franceze va vizita pe rînd zece republici sud-americane. El a început cu Venezuela, urmînd să viziteze apoi una după alta Bogota în Columbia, Quito în Ecuador, Lima în Peru, Cochabamba în Bolivia, Valparaiso și Santiago în Chile, Buenos Aires și Cordova în Argentina, Asuncion în Paraguay, Montevideo în Uruguay, și, în sfîrșit, Rio de Janeiro, Brasilia și Sao Paolo în Brazilia.

La reîntoarcerea sa la Paris, la 16 octombrie, președintele de Gaulle va fi parcurs 32 000 de km și va fi rostit, în decurs de trei săptămîni, 39 de discursuri, 10 cuvîntări mai scurte și aproximativ 12 toasturi cu prilejul dineurilor oficiale.

Programul este deci extrem de încărcat.

În străinătate se manifestă interes față de semnificația reală și interesul exact al unei călătorii atît de rapide, în cursul căreia șeful statului francez va fi ocupat mai ales să strîngă mîinile și să rostească discursuri de prietenie în cadrul unor manifestări oficiale, fără să aibă de loc timpul să studieze în profunzime situația țărilor vizitate și nici răgazul să angajeze discuții politice cu adevărat serioase cu conducătorii acestor țări. Cine își pune întrebări în legătură cu acest stil dovedește însă că nu cunoaște stilul diplomației gaulliste.

Generalul de Gaulle știe foarte bine că în cursul călătoriilor sale în străinătate trezește în rîndul opiniei publice din țările pe care le vizitează manifestații de natură să întărească în aceste țări sentimentele favorabile obiectivelor urmărite de diplomația gaullistă. Obiectivele acestei politici sînt, după cum se știe, sporirea influenței franceze în lume și, în consecință, restaurarea măreției Franței. Și, deși din punct de vedere oficial, toate personalitățile de răspundere vor contesta acest lucru, nimeni nu mai ignoră astăzi că voiajul generalului de Gaulle în America de Sud va avea în primul rînd, fie că acest lucru este dorit sau nu, semnificația unei manifestări antiamericane. Oricît de diferite ar fi unele de altele, țările Americii de Sud au totuși o trăsătură comună: doresc crearea unei forțe de echilibru care să atenueze considerabila presiune economică și politică exercitată asupra lor de marele lor vecin din nord. Însetată de independență și de demnitate, opinia publică sud-americană suportă cu tot mai multă nerăbdare ca America de Sud să rămînă în sfera de influență a Unchiului Sam și deci, într-o măsură mai mare sau mai mică, dependentă de acesta.

Primindu-l în mod oficial pe generalul de Gaulle care, în Europa, se opune hegemoniei americane, mai mult încă, rezervîndu-i o primire călduroasă, sud-americanii vor găsi astfel prilejul să-și manifeste în mod spectaculos și fără riscuri dorința de a nu mai fi supuși amestecurilor din afară, voința lor de a nu mai fi conduși de acum înainte decît de preocupări exclusiv naționale precum și speranța de a contrabalansa influența americană prin cea a unei Europe de care se simt mai apropiați prin afinitățile de rasă și cultură.

Pentru toate aceste considerente se poate spune că succesul călătoriei președintelui Republicii Franceze este asigurat. Care vor fi însă în mod practic consecințele acestui voiaj în domeniile economic și politic? Fără îndoială, ele nu vor fi vizibile de îndată. Națiunile sud-americane sînt prea legate de Statele Unite în toate domeniile — politic, militar, comercial, financiar — pentru a fi în măsură să se degajeze în viitorul apropiat de strînsa lor dependență față de Washington. Nu este mai puțin adevărat că a început o evoluție a acestor țări către o autonomie mai reală și că vizitele generalului de Gaulle vor avea ca rezultat consolidarea, dacă nu accelerarea, acestei evoluții. Călătoria aceasta va avea în special rezultatul de a crea posibilitatea unei apropieri a țărilor sud-americane nu numai de Franța, ci și de toate țările membre ale Pieței comune. Bineînțeles, generalul de Gaulle nu este împuternicit de țările membre ale acestui organism să le reprezinte, dar este totuși unul din oamenii de stat cei mai reprezentativi ai Europei occidentale. Conducătorii sud-americani știu deci că ei n-ar putea găsi un interlocutor mai bun pentru a aprecia șansele și posibilitățile dezvoltării relațiilor economice și politice ale țărilor lor cu Europa, astfel încît să limiteze dependența țărilor lor față de Statele Unite. Acești conducători sînt de asemenea interesați de ideile preconizate de Franța în domeniul ajutorului pentru țările mai puțin dezvoltate, idei care le-au reținut mai demult atenția.

În ceea ce privește Franța însăși, călătoria generalului de Gaulle va determina probabil o sporire sensibilă a schimburilor cu unele din țările vizitate. Aceste schimburi nu vor înceta de altfel să se dezvolte în profitul Americii de Sud, întrucît importurile Franței din aceste țări cresc continuu: ele au progresat de la 1234 milioane franci în 1961 la 1652 milioane franci în 1963. Dimpotrivă, exporturile franceze spre acest continent au scăzut ușor. Această scădere se datorește penuriei de devize străine a țărilor latino-americane — fapt care pune problema creditelor necesare acestor țări. Convorbirile prilejuite de vizita generalului de Gaulle în America de Sud, convorbiri care vor continua mai tîrziu, vor permite fără îndoială rezolvarea acestei probleme. Ele vor permite de asemenea întreprinderilor franceze, care în cursul ultimilor ani au procedat la importante lucrări rutiere, feroviare, hidraulice, agricole și industriale în America de Sud, să-și intensifice activitatea pe acest continent.

Jean SCHWOEBEL

Paris, 21 septembrie

SYNCOM III

satelitul „imobil"

Lansarea satelitului Syncom III, la 19 august a.c., orele 11,05 (ora Romîniei), a trecut aproape neobservată, atît de mult s-a obișnuit opinia publică mondială cu minunile de fiecare zi ale tehnicii moderne. Dar, după cum remarcă ziaristul francez Charles-Noël Martin în *Le Figaro Littéraire*, într-un articol purtînd titlul de mai sus, „această indiferență față de un subiect, care ar fi umplut pagini întregi cu numai cîțiva ani înainte, este injustă; dacă primele lansări meritau să fie tratate pe larg, noile rachete sînt infinit mai interesante datorită progreselor extraordinare care le caracterizează".

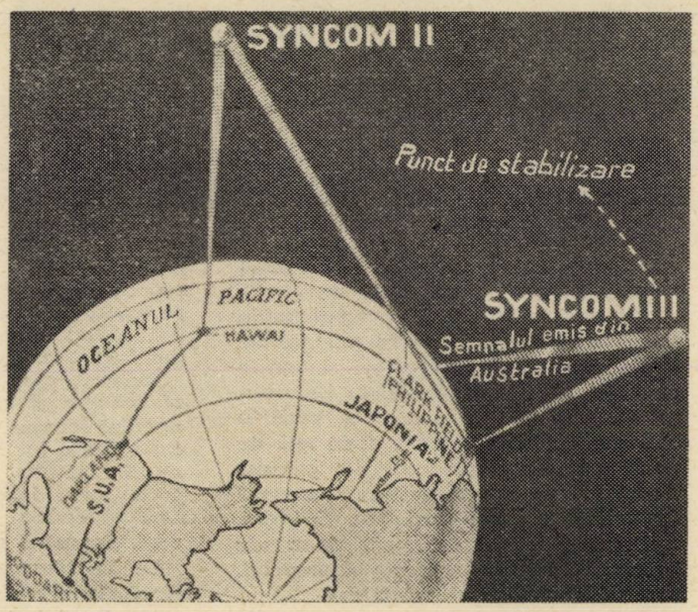

Semnalele satelitului „imobil" sînt recepționate de o stație din insulele Filipine. Pentru transmiterea lor în insulele Haway (de unde prin cablu submarin vor ajunge în S.U.A.) este folosit — ca stație de releu — Syncom II

După cum se știe, Syncom III a stîrnit interes în marele public îndeosebi pentru că e destinat să retransmită direct imaginile Jocurilor Olimpice de la Tokio, din Asia, în Statele Unite. Americanii au hotărît să fabrice și să lanseze acest satelit la cererea japonezilor. Țara gazdă a Jocurilor Olimpice participă la această operație cu suma de 600 000 dolari; în plus, radiodifuziunea japoneză a amenajat o stație specială de transmisie la Kashima, la 80 km de Tokio.

Syncom III este un aparat cilindric cîntărind 62 kg, lung de un metru, acoperit de 3 000 celule fotoelectrice care transformă lumina solară în curent electric, ceea ce asigură permanența transmisiilor semnalelor radiotelevizate. Remarcabilă însă este măiestria cu care tehnicienii au dirijat evoluția acestui satelit care s-a rotit la început la o înălțime de 1 120 km în jurul Pămîntului. Pentru a-și îndeplini menirea, Syncom III trebuia să fie lansat la o anumită altitudine: la aceea care asigură unui satelit o durată de rotație completă în jurul Pămîntului egală cu 24 ore (de fapt, egală cu 23h55'4" 9 sutimi, timpul în care Pămîntul se rotește o dată în jurul axei sale). Această sincronizare i-a și dat numele: Syncom, cu alte cuvinte, „comunicație sincronă". În felul acesta, satelitul se află „nemișcat", adică se vede în același punct al bolții cerești. Firește, pentru a îndeplini aceste condiții, el trebuie să se miște pe o orbită circulară perfectă, în planul ecuatorial. Or, tocmai aici începeau dificultățile. Lansarea s-a făcut de la Cape Kennedy, localitate care se află la o latitudine de 28 grade nord. Așadar, rachetei purtătoare și satelitului însuși trebuia să i se imprime impulsuri suplimentare, foarte costisitoare ca energie, care să-i corecteze această înclinație, reducînd-o la maximum. Acestea s-au și realizat parțial: după descrierea unei prime „orbite de transfer", care prezenta un unghi de 28 grade cu planul ecuatorului, satelitul s-a rotit în jurul axei sale cu 10 grade, în așa fel ca treapta a treia să-l orienteze în direcția cea bună. Operația a durat zece zile. Acum se poate spune că Syncom III este un satelit „imobil" deoarece — în raport cu orice observator terestru — el se află în același punct pe bolta cerească. După două corectări, Syncom III a ajuns să nu depășească, de o parte și de alta, ecuatorul, decît cu 50 km, ceea ce reprezintă o jumătate de grad față de planul ecuatorial. Egalizarea s-a realizat cu ajutorul a două fuzee care emit jeturi de apă „oxigenată". Satelitul a fost fixat în momentul cînd a atins meridianul 180. Poziția ideală a lui Syncom III este locul, în Pacific, unde ecuatorul intersectează linia schimbării zilei. O basculare a axei proprii va face ca Syncom III să-și îndrepte antenele spre Pămînt.

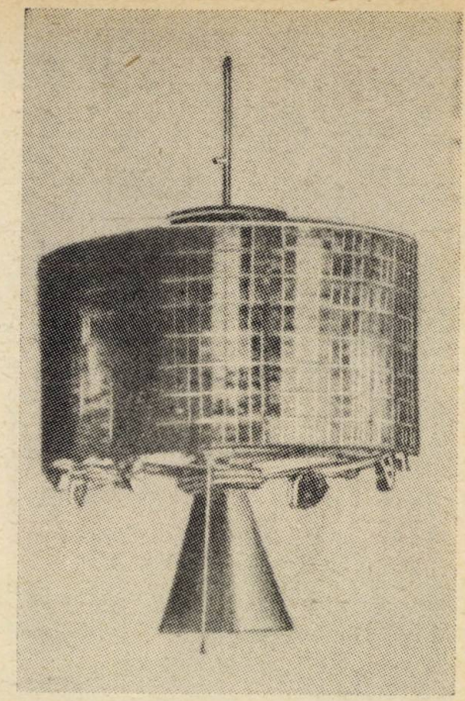

Syncom III: O „sfîrlează" lungă de 1 m, care cîntărește 62 kg

Pentru transmiterea către satelit a ordinelor de pe Pămînt au colaborat mai multe stații. Telecomanda s-a făcut de la Salisbury, în Australia. Informațiile exacte asupra mișcărilor reale ale satelitului au fost captate pe baza semnalelor de telemăsură emise de Syncom III către stația de recepție militară de la Clark-Field în insulele Filipine. De aici, ele sînt retransmise la centrul Goddard, pe coasta de est a S.U.A. Aici, un calculator electronic indică manevrele necesare pentru atingerea valorilor orbitale. Deoarece liniile telefonice nu prezintă suficientă garanție, tehnicienii N.A.S.A. au preferat să utilizeze ca releu satelitul precedent, Syncom II: acesta transmite datele primite între centrul Clark-Field și insulele Hawai. Legătura între Hawai și Oakland și apoi centrul Goddard este asigurată prin mijloacele tradiționale: cablu submarin, apoi linie terestră. Între centrul Goddard și stația de telecomandă din Australia se folosesc tot mijloacele clasice. Așadar, pentru prima dată, un satelit de telecomunicații aflat pe orbită, Syncom II, a ajutat la lansarea și corectarea evoluției unui alt satelit, Syncom III.

După cum arată J. L. Lavallard în *Le Monde*, Syncom III „nu este mut": nava de telecomunicație Kingsport, ancorată la Guam, a emis — cu destinația Syncom III — o înregistrare a imnului național american, care i-a fost imediat retransmisă de emițătoarele de pe satelit. Chiar dacă acesta nu va realiza o orbită perfectă, retransmiterea mesajelor este asigurată.

Succesul lui Syncom III a tranșat, deocamdată, disputa între sateliții „mișcători" (Telstar, Relay) și cei „imobili", în favoarea celor din urmă.

Ștefan POPA

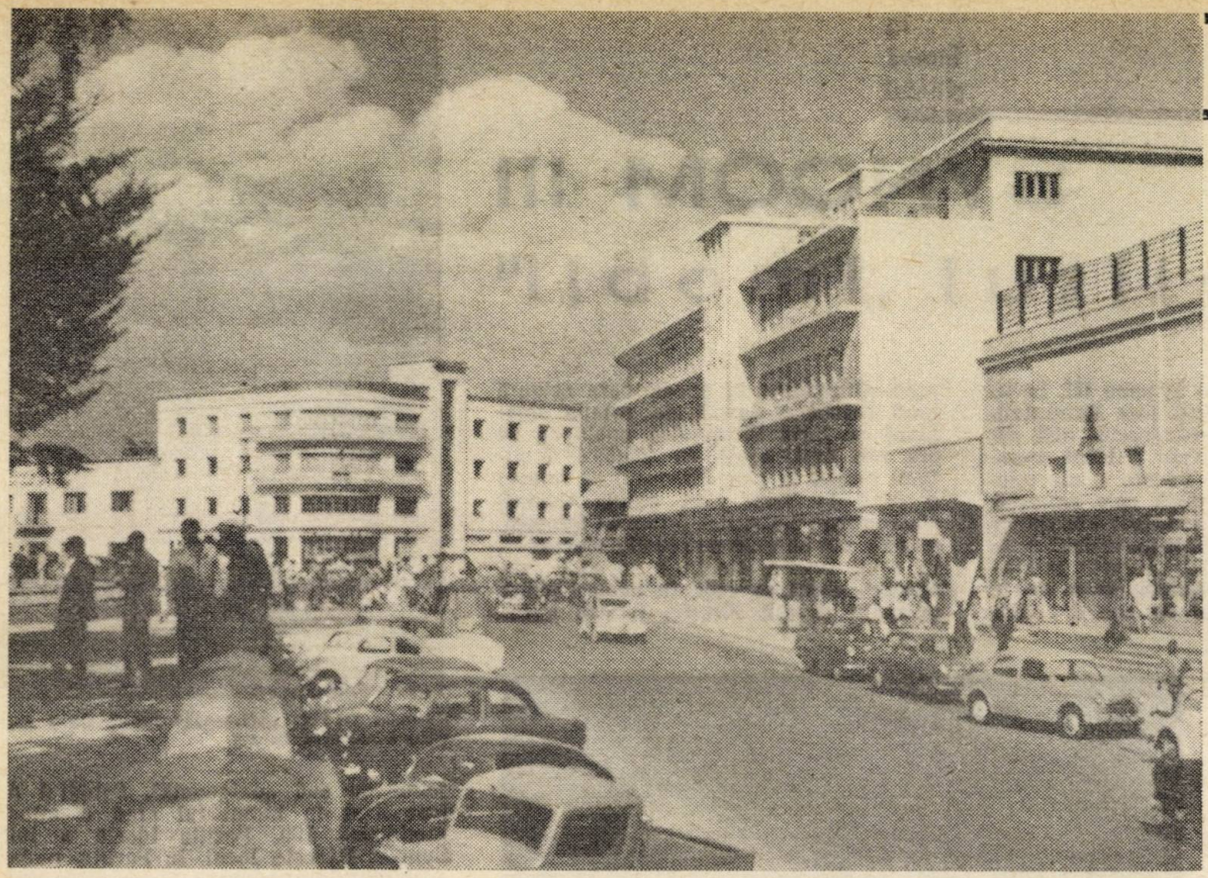

Addis Abeba

Reportaj pe glob

ADDIS ABEBA orașul cu eucalipți

La Addis Abeba am ajuns într-o după amiază, parcurgînd un drum aerian de cîteva mii de kilometri deasupra unuia din cele mai impresionante peisaje. De munți stîncoși, de ripe adînci și uscate ca niște riduri ale pămîntului ; de o vegetație ciudată pe care mai mult o bănuiam de la cele peste două mii de metri înălțime și pe care n-o puteam defini. Ne părea mai mult ca o armură de nuanțe verzi și roșietice. E iarba, sînt culorile ca un mozaic difuz ale încleștării, travaliul milenar al soarelui, vînturilor, ploilor, al secolelor ?

Decolasem de la Khartum, capitala Sudanului, pe bordul unui avion al companiei de navigație aeriană etiopiană, ca să parcurgem în cîteva ore această regiune imensă a continentului african.

Unul din tovarășii de drum — eram un grup de patru ziariști romîni — se documentase ceva mai temeinic în itinerarul nostru geografic. L-am investit ca... ghid neoficial.

De pe pista aeroportului aparatul s-a avîntat în văzduhul torid, luîndu-și zborul de-a lungul Nilului Alb, traversînd Sudanul, spre a urca pe platoul cel mai înalt al continentului, unde se afla orașul și locul de aterizare : Addis Abeba.

Escaladăm, de pe meleagurile unei clime tropicale, într-un ținut umbrit de păduri, răcorit de altitudini. Zăream, pe alocuri, așezări omenești, rare. Parcurgeam ținutul cel mai puțin locuit al Etiopiei. Celelalte regiuni, pe care urma să le vizităm, sînt ținuturi fertile, de pășuni, plantații de cafea și trestie de zahăr, grîne.

Cu noi călătorea un reprezentant al unei firme comerciale olandeze, care ne-a atras atenția că avionul nu-și urmează ruta lui obișnuită : zburăm — ne spune el — deasupra orașului Asmara. Privim urbea. O așezare modernă pe panta platoului african. Asmara a fost capitala Eritreei pe timpul ocupației fasciștilor italieni.

Avionul, spre uimirea noastră, începe să coboare și aterizează pe aeroportul portului Masaua. Coasta unde au debarcat trupele lui Mussolini în 1936. Port specific african, așezat pe cîteva peninsule care înaintează în apele Mării Roșii. Vedem construcții portuare, vase, depozite, silozuri, animație.

De la Masaua, se cască o vale adîncă, în direcția orașului Djibuti, numită „Pustiul de sare". Sînt rezidurile Mării Roșii care s-a retras, lăsînd acest strat ca o imensă lespede sărată. Atît de dură încît ea nu poate fi exploatată, deși sarea este aici un aliment rar și foarte prețios pe care localnicii sînt nevoiți să-l extragă din apa mării.

Astăzi Masaua este portul principal al Etiopiei. De aici pleacă vapoarele încărcate cu mărfuri spre India și Japonia transportînd făină de pește, carne congelată și alte produse.

Avionul aterizase să-și facă aici plinul de benzină, oferindu-ne nouă prilejul să vedem un oraș și un ținut al Etiopiei care nu era cuprins în itinerarul nostru.

Prilejul de-a vedea și Marea Roșie.

FLOAREA NOUĂ

Iată-ne la Addis Abeba, care în limba amhară înseamnă „floare nouă". Capitala Etiopiei este un oraș construit în urmă cu optzeci de ani pe o înălțime împă-

durită la 2 600 de metri deasupra nivelului mării. Aici, împăratul Menelic a venit într-o plimbare cu împărăteasa, căreia i-a plăcut atît de mult locul, încît a cerut să i se construiască un palat, care astăzi se află în centrul orașului, ca monument istoric. Un edil pasionat a plantat, ca să împodobească orașul, eucalipți. Au fost plantați și de către alții și aromatul arbore s-a înmulțit, așa că Addis Abeba, o floare nouă în pădurea în mijlocul căreia a fost construită, s-a pomenit într-un adevărat cadru de eucalipți. Ni se spune că numărul lor este de zece mii. O grădină de arome.

Terenul nu era propice pentru o așezare urbană. Dealurile care urcă și coboară îi dau înfățișarea unui imens tobogan pe care casele și ele urcă și coboară ca într-un vîrtej. Totuși cele cîteva clădiri monumentale îi dau aspect de metropolă. Palatul imperial, Piața leilor — în mijlocul căreia se află o imensă cușcă cu zece lei — stema țării. Parlamentul, biserici monumentale, magazinele elegante, clădirea modernă a unui teatru, îi dau această înfățișare. Casele, de o arhitectură obișnuită, multe cu un singur etaj, nu au nimic din aspectul construcțiilor africane, fiind dispuse pe artere largi, care se întretaie în toate direcțiile.

Hotelul „Ras", în care ne-am instalat, este un hotel de tip european, unde camerele se dau cu pensiune. Masa de dimineață, prînz și seara este alcătuită din toată gama mîncărurilor occidentale. Directorul restaurantului, un etiopian plin de amabilitate, vorbind o franțuzească și o englezească perfectă, este mereu în mijlocul consumatorilor, veghind ca ei să fie bine serviți, întrebîndu-i cum le place mîncarea, ce-ar mai dori să mănînce.

— Am vrea pentru mîine un menu etiopian, făcu mai mult în glumă careva dintre noi.

— S-a făcut! — zîmbi Gaitaneh Worku, bucurîndu-se de aprecierea pe care o manifestam pentru bucătăria autohtonă.

Și, a doua zi la prînz, ne-am ospătat cu cîteva foarte pipărate preparate culinare etiopiene... servite însă europenește pe platouri de argint, în farfurii de porțelan, cu șervete de olandă. Ne-am mai îndulcit cu desertul. Cîte o jumătate de „papaia", un soi de pepene galben lungăreț, peste care am stors cîte o jumătate de lămîie.

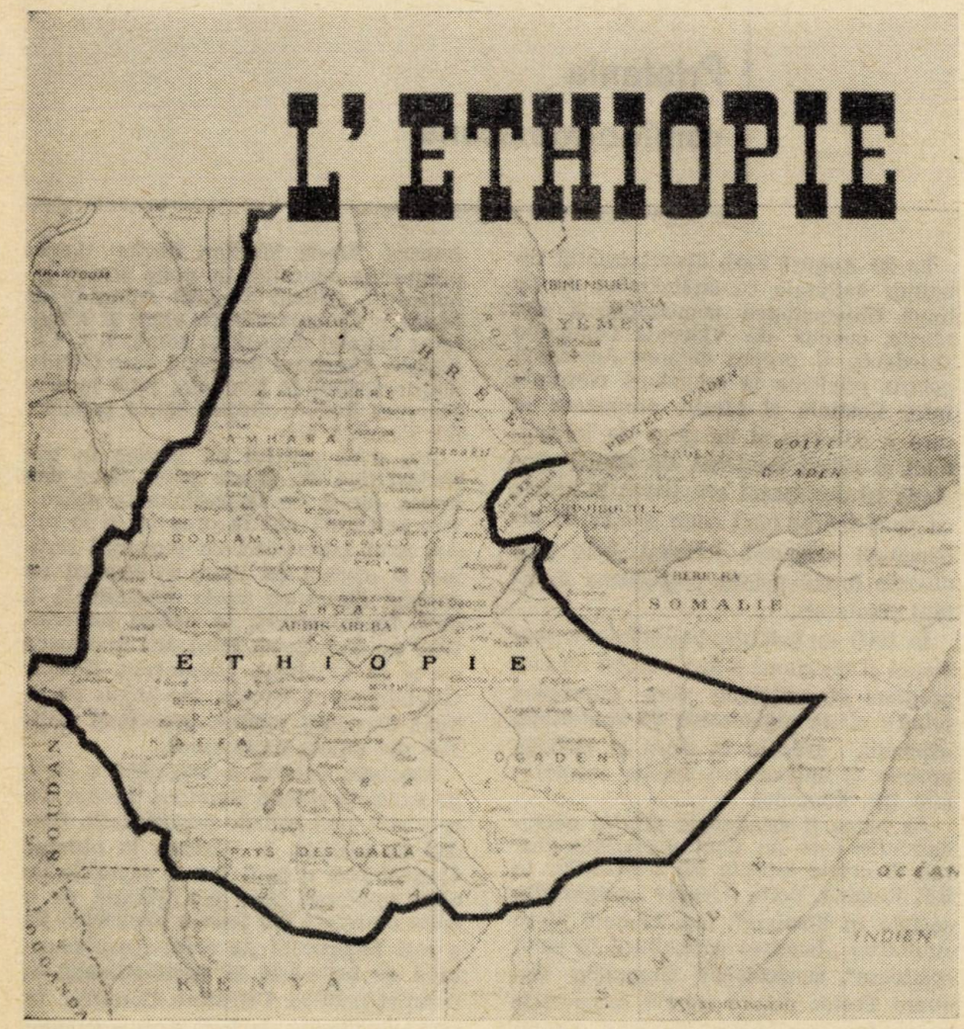

(Reproducere după Bulletin d'information, editat de ambasada etiopiană la Paris)

AUDIENȚĂ LA PALAT

Încă a doua zi după sosirea noastră, ne-am dus la direcția presei din Ministerul de Externe, cerînd să ni se dea posibilitatea de a vizita cîteva localități, redacțiile unor ziare, de-a lua contact cu oameni de cultură și, dacă este posibil, să fim primiți de împărat, ducînd mesajul de pace al poporului romîn.

Ni s-a promis. Și într-o seară, cînd ne-am întors la hotel, din călătoria spre junglă, la o distanță de 100 km de capitală, ca să vizităm șantierul unui baraj, am găsit înștiințarea că audiența a fost fixată pentru a doua zi la orele nouă dimineața.

Zi de audiență. Porțile Palatului — ale Edenului Princiar, cum este numit — sînt larg deschise. Străbatem aleea care parcurge parcul, să urcăm cele cîteva trepte spre a pătrunde în palat. Cele cîteva trepte străjuite pașnic de Togo, leul îmblînzit, care, liber, ne privește amabil... ca pe niște invitați.

Ne întîmpină un ofițer din garda imperială, care ne conduce în sala de audiență.

O încăpere lungă, cu pereții îmbrăcați în lemn de mahon, o masă mare în mijlocul ei și, îndărătul ei, în fundul sălii, lîngă perete, așezat la o mescioară rotundă — Împăratul Haile Selasie. E în uniformă militară de o culoare deschisă, cu chipiu și cu decorații. Pe masă un teanc de reviste în limbile franceză și engleză, un glob al pămîntului de mărimea unei portocale — de aur.

Ne apropiem și ne înclinăm. Haile Selasie se ridică, dă mîna cu fiecare din noi, ne invită să luăm loc pe scaune și ne întreabă la ce ziare lucrăm. Se interesează de cît timp sîntem în Etiopia, ce anume am vizitat, cît timp mai rămînem. Știe despre țara noastră, căreia îi păstrează un sentiment de recunoștință pentru faptul că, în 1936, cînd Etiopia a fost invadată de Mussolini, Nicolae Titulescu, delegatul Romîniei la Liga Națiunilor, a luat apărarea cauzei drepte a poporului etiopian. Se interesează de realizările regimului nostru, ce s-a făcut în agricultură, în industrie și ne roagă să transmitem urări de prosperitate poporului romîn și dorința poporului etiopian de-a avea relații de prietenie, schimburi comerciale și culturale.

Ascultă cu vădit interes relatările noastre despre înfăptuirile din anii de democrație populară.

„Medalia Suveranului", de aur, pe care ne-a conferit-o la plecare, a fost mărturia și mesajul de prietenie față de poporul nostru.

Gheorghe DINU

ARTHUR RUBINSTEIN

Neuitatul Enescu

Revin la București cu mare bucurie. Primirea care mi se face depășește așteptările și meritele mele. O primesc ca pe un semn de largă generozitate, în spiritul îndelungatei prietenii care m-a legat de George Enescu. Am împărțit în tinerețe cîștigurile noastre modeste. Apoi ne-am bucurat de succese comune. Păstrez impresia puternică a ultimului concert susținut împreună. A fost, cred, și ultima lui apariție în public. Ascult aci *Oedip*. E o mare operă a muzicii clasice. Enescu avea o cunoaștere perfectă a tuturor instrumentelor. Ca pianist îmi era superior, deși va rămîne în memoria noastră ca un compozitor însemnat.

Toți pianiștii pe care i-am ascultat în finala Concursului, care poartă numele marelui muzician, merită o distincție. Alătur îndemnul la o participare sentimentală mai intensă. Îi doresc fiecăruia să devină un Paderewsky, un Enescu.

CLAIRE BERNARD
(FRANȚA)
Premiul I, vioară

E primul concurs internațional la care particip, unul din cele mai mari și mai importante din lume. Sînt profund impresionată de organizarea lui.

Din programul de concurs m-au atras îndeosebi operele lui Enescu, pe care le consider foarte frumoase și de aceea doresc să cunosc mai multe. Vreau să le studiez mai profund, pentru a le cînta, în special Sonata a III-a pentru pian și vioară în caracter popular românesc.

Mulțumesc pentru ospitalitate — publicului, poporului român.

PAUL JUKOFSKY
(S.U.A.)
Mențiune, vioară

Sînt cît se poate de plăcut impresionat de ce am văzut în Romînia. De aceea, voi căuta să revin chiar în cursul anului viitor.

AGNES BALTZA
(GRECIA)
Premiul III, canto

Sînt fericită că am obținut la București acest succes; îmi voi reaminti întotdeauna cu recunoștință de Concursul „George Enescu" și de capitala dumneavoastră.

Mulțumesc profesorilor mei Nunuca Franghia și A. Evanghelatos, mulțumesc publicului și organizatorilor.

ELISABETA LEONSKAIA
(U.R.S.S.)
Premiul I, pian

Premiul obținut mă obligă la multă muncă și voi căuta întotdeauna să fiu la nivelul prestigiului său.

Am venit atrasă de programul interesant, de marele compozitor Enescu. Aici am fost cucerită și de publicul dv. N-aș vrea să-i înșel încrederea și doresc să-l regăsesc la fel de cald ca în timpul concursului, a cărui organizare mi s-a părut perfectă.

GERMAN LIST ARZUBIDE

președintele Asociației pentru prietenie și schimburi culturale între Romînia și Mexic

Prietenia romîno-mexicană

La 23 August 1956, departamentul relațiilor culturale cu străinătatea de pe lîngă Universitatea muncitorească din Mexic, condus de Vincente Lombardo Toledano, a propus crearea Asociației pentru prietenie și schimburi culturale între Romînia și Mexic, propunere la care a subscris și un grup de intelectuali și artiști mexicani. De atunci asociația își desfășoară activitatea în Mexic cu participarea unui mare număr de intelectuali mexicani, folosind cele mai diferite forme pentru propagarea realității românești.

În 1960 am fost ales președinte al asociației și tot atunci a fost adoptat un nou program de activitate care cuprindea printre altele organizarea de conferințe, expoziții, articole în ziare și reviste, precum și aniversarea datelor memorabile ale Romîniei.

Ar putea fi menționate printre personalitățile care au ținut conferințe despre diversele aspecte ale realizărilor în R.P. Română, Berta Arenal: „Asigurările sociale în Romînia", ing. Manuel Meza Andraca: „Înnoirea agriculturii în satul românesc", muzicologul Geronimo Baquero Foster despre marele compozitor român George Enescu, ziaristul Xavier Campos Ponce despre presa română, profesoara Maria Efralina Rocha despre progresele educației în noua școală românească, criticul de artă Armando de Maria y Campos despre viața și activitatea marelui dramaturg român I. L. Caragiale, directorul de scenă Jose Gelada, despre teatrul în Romînia, prof. Ignacio Marques Rodiles despre artele populare din Romînia etc.

Am avut prilejul să vizitez în trei rînduri țara dv. și am putut să-mi dau seama direct de impresionanta dezvoltare petrecută atît la oraș cît și la sat Am avut întrevederi cu numeroși scriitori și oameni de litere și implicit un contact direct cu viața intelectuală a țării. La întoarcere, în cadrul conferințelor pe care le-am ținut atît la Mexico cît și la Chihuaha, Monterrey, Xalapa, Guadalajara și Puebla, am expus panorama literaturii române, precum și realizări din știința românească.

Asociația noastră a organizat o serie de expoziții despre Romînia. În una din cele mai mari săli de expoziții din Ciudad de Mexico, la intrarea în pădurea Chapultepec, a avut loc o expoziție de afișe românești care s-a bucurat de o mare apreciere din partea publicului. Ea a fost inaugurată de șeful departamentului de belle-arte al Secretariatului educației politice, Celestino Gorostiza. În salonul clubului de turism al petrolului mexican, pe cea mai circulată arteră a

Inaugurarea Expoziției „Romînia și progresul său cultural și economic", organizată recent la Ciudad de Mexico

capitalei, Avenida Juarez, a fost deschisă o expoziție de fotografii, îmbrățișînd aspectele cele mai diferite ale vieții în Romînia. O a treia expoziție a fost prezentată în saloanele Asociației mexicane a ziariștilor pentru sărbătorirea celui de-al 100-lea număr al revistei *Rumania de Hoy*.

Numeroase ziare mexicane au publicat și publică articole despre viața în R.P. Romînă. Este vorba atît de revista *Conferencia*, pe care o conduc, cît și, de pildă, de revistele *Siempre* (care a publicat reportajele ziaristului Mario Monteforte), ziarul *El Dia*, revista *Acapulco* (condusă de Xavier Campos Ponce).

Un alt aspect din activitatea asociației noastre este aniversarea unora din datele memorabile ale Romîniei. Nu de mult am comemorat 75 de ani de la moartea marelui poet romîn Mihail Eminescu, în cadrul unei reuniuni a asociației noastre. De asemenea au avut loc reuniuni comemorative închinate lui I. L. Caragiale, marelui savant Gh. Marinescu.

Există de asemenea o preocupare pentru propagarea realizărilor teatrului și literaturii romîne. A fost prezentată comedia „O scrisoare pierdută" pusă în scenă de Jose Gelada; este pregătită pentru tipar o carte de povestiri de Mihail Sadoveanu, cu gravuri de Francisco Mora.

Recent a fost organizată o expoziție într-unul din saloanele Direcției de belle-arte cuprinzînd afișe, fotografii și obiecte de artă populară din Romînia. Intenționăm editarea unui volum de poezii care să cuprindă opere ale poeților Tudor Arghezi, Mihai Beniuc, Eugen Jebeleanu, Maria Banuș, Veronica Porumbacu.

Această imagine a activității asociației noastre arată că scopul nostru de a înfățișa viața din Romînia nouă este în genere încununat de succes. Activitatea noastră este totodată o expresie a dragostei ce o resimțim pentru poporul romîn pe care-l cunoaștem, popor care se bucură de afecțiunea poporului mexican.

■ JEAN RISBOURG:

deputat în Adunarea Națională franceză

Progrese mari

La invitația Comisiei economico-financiare a Marii Adunări Naționale a R. P. Romîne, o delegație a Comisiei de producție și schimburi din Adunarea Națională franceză a făcut o vizită în țara noastră. La solicitarea revistei noastre, conducătorul delegației, dl Jean Risbourg, ne-a declarat următoarele:

— Obiectivul vizitei noastre a fost de a ne informa și de a cunoaște dezvoltarea țării dv. în unele domenii economice. Am constatat cu plăcută surprindere progresele mari făcute de poporul romîn atît în ce privește ritmul dezvoltării economiei în general, cît și în ce privește valoarea și nivelul echipamentelor și utilajelor. Aș vrea de asemenea să remarc caracterul deosebit de interesant al stilului orașelor dv. Pretutindeni găsești exprimată dorința de a se face ceva nou. Arhitectura dv. are personalitate și din acest punct de vedere merită în mod categoric felicitată.

Este remarcabil avîntul cu care se lucrează ca și calificarea celor ocupați în aceste domenii de activitate.

Am vizitat Expoziția Realizărilor Economiei Naționale. Am fost uimiți de varietatea și calitatea produselor expuse. Am înțeles că Romînia face progrese în toate domeniile. Există o preocupare evidentă pentru nevoile țării, pentru asigurarea tuturor bunurilor necesare. In sfîrșit, am întîlnit pretutindeni reflectarea seriozității în metode, în felul cum sînt realizate diversele produse, în modul de informare.

Poporul este pe bună dreptate mîndru de realizările sale.

Sîntem convinși că raporturile între țările noastre se vor îmbunătăți și că actualul lor stadiu nu este decît preludiul unei dezvoltări și mai largi.

Referindu-se la mecanismul de funcționare al comisiei pe care o reprezintă dl Risbourg ne-a spus:

— Adunarea Națională franceză dispune de o serie de comisii specializate. Comisia noastră formată din 105 membri are în competența sa problemele de producție și problemele economice. Scopul este studierea proiectelor de legi care se referă la dezvoltarea economiei franceze. Noi căutăm, totodată, să culegem informații și să ne confruntăm metodele cu cele ale altor țări.

Misiunea noastră aici a urmărit între altele, ca cele două popoare să se apropie cît mai mult pe plan economic, fără ca aceasta să împieteze asupra convingerilor politice. Noi am studiat unele aspecte ale economiei țării dv. și credem că în climatul cordial existent, analizarea și confruntarea unor probleme din acest domeniu va trebui continuată.

Delegația noastră nu va uita felul cum a fost primită. Am fost înconjurați pretutindeni de simpatie. Am putea spune chiar că ne-am lăsat inima în Romînia.

S. V.

■ HORIA MAICU:

arhitect șef al Capitalei

Asistența în construcția de locuințe

La începutul lunii septembrie a avut loc la Helsinki sesiunea Comisiei de locuințe a Uniunii Internaționale a Arhitecților, înființată la Lausanne în 1948.

— La lucrări au participat arhitecți cunoscuți din 17 țări. Dintre problemele discutate, cele mai importante au fost: asistența pentru țările în curs de dezvoltare și formația profesională a arhitectului din punct de vedere al construcției locuinței.

Delegația romînă a arătat că problema locuințelor în țările în curs de dezvoltare nu poate fi rezolvată în afara problemelor economice, sociale etc., ale țărilor respective. În rezoluția adoptată la inițiativa delegației țării noastre, această idee a fost exprimată în modul următor:

„Rezolvarea problemei locuinței și a asistenței pentru țările în curs de dezvoltare trebuie să fie soluționată în ansamblul problemelor economice, sociale, culturale ale țărilor respective. Pentru aceasta este necesar ca Națiunile Unite să asigure acestor țări ajutorul economic indispensabil, ca ele să poată ajunge

la un echilibru economic independent, bazat pe o industrie națională și pe o agricultură modernă mecanizată. Acest ajutor va trebui să conducă, de asemenea, la lichidarea analfabetismului și a nivelului de viață inuman al majorității populației din aceste țări..."

În continuare, referindu-se la raportul dintre misiunea arhitectului și soluționarea reală și eficace a acestor probleme, rezoluția adoptată menționează că U.I.A. și, în particular, secțiunea de locuințe, ar putea să aducă colaborarea lor pe plan profesional și ajutorul lor sub formă de consultări, în special în domeniul organizării arhitecților chemați să lucreze în țările în curs de dezvoltare. U.I.A., în calitate de organizație profesională a arhitecților din lumea întreagă, are contactele umane cele mai largi și comitetul său executiv are greutatea morală necesară pentru a susține pe lîngă Națiunile Unite această idee. Sprijinul moral al U.I.A. reprezintă, într-un fel, sprijinul arhitecților de pe întregul glob. „Istoria ne arată — conchide rezoluția — că propagarea ideilor umaniste poate provoca în lume importante transformări în special în domeniul social-economic".

Delegația romînă a avut un rol activ și în cursul dezbaterilor, pe tema: Formația profesională a arhitectului din punct de vedere al locuințelor. Am arătat că, după părerea noastră, arhitectura nu este nici tehnică, dar nici artă pură. Arhitectura are un conținut mult mai larg, mai complex, pentru că ea este cea chemată să rezolve problemele tehnice importante și problemele economice, alături de probleme de viață, de cultură, de artă — pentru că, prin însuși specificul ei, arhitectura trebuie să răspundă vieții complexe a întregii societăți moderne: muncă, odihnă, recreere, cultură, artă. De aceea, formația arhitectului nu trebuie să fie canalizată într-o singură direcție, specializată unilateral. Pentru ca o operă de arhitectură să răspundă procesului continuu de dezvoltare a vieții materiale, ea trebuie să realizeze o unitate perfectă între tehnica, în forma ei cea mai evolutivă — pentru a asigura soliditatea, funcționalitatea și economicitatea clădirilor — și forma artistică în scopul educării gustului pentru frumos al oamenilor, creînd o ambianță artistică bazată pe formă, ritm, culoare.

Învățămîntul din țara noastră este bazat pe o astfel de formație, cu o bogată pregătire umanistică — istoria artelor, istoria arhitecturii, științe social-economice, filozofie, estetică — alături de științele inginerești — matematici, construcții — de pregătire artistică. Arhitectura trebuie să constituie un studiu independent de Institutul politehnic și de Institutul de arte frumoase, pentru a putea crea echilibrul necesar între toate laturile: umanistică, tehnică, artistică, care compune în mod armonios pregătirea profesională a tînărului arhitect.

Am combătut formațiunea arhitecților bazată pe stricta specializare în locuințe, în urbanism și cu atît mai mult în domeniul artistic și am propus cursuri de perfecționare care să aibă în special sarcina de a pune pe arhitecți la curent cu cele mai noi metode și realizări, apărute în domeniul complex al activității arhitecturale mondiale. Am avut satisfacția ca delegatul permanent al Comitetului Executiv U.I.A., G. A. Atkinson, să fie cu totul de acord cu aceste propuneri, și s-a hotărît redactarea în comun (arh. G. A. Atkinson, arh. Horia Maicu și arh. B. Nestorovici) a unei rezoluții.

A. D.

YEMEN

după doi ani

A doua aniversare a existenței Republicii Arabe Yemen găsește această țară într-o situație externă și internă sensibil modificată. Trăsătura caracteristică a acesteia este consolidarea regimului republican, recunoașterea eforturilor sale de emancipare și de eliberare reală a maselor populare, tendințele sale de reglementare a relațiilor cu statele vecine. Problema yemenită în felul cum ea era prezentată și tratată de anumite ziare nu mai există în prezent. Nu se poate afirma, și nici o sursă cu autoritate nu va confirma acest lucru, că guvernul Republicii Arabe Yemen nu controlează în mod efectiv dezvoltarea economică, politică a țării sale, că nu se bucură de sprijinul susținut al maselor populare. „Observatorii occidentali — scrie *New York Herald Tribune* — dintre care mulți au vizitat tabăra regaliștilor, sînt unanimi în a recunoaște că revenirea imamului la putere este o iluzie nutrită doar de puțini oameni și în special de cei care acordă regaliștilor ajutor din străinătate". Faimoasa „Arabia felix" (Arabia fericită), faimoasa țară a reginei din Saba, țara care încă acum trei milenii era vestită pentru civilizația sa, orașele, templele, operele de artă, scrierea sa, își găsește în sfîrșit, treptat, liniștea atît de mult dorită și atît de mult necesară puternicului efort de renaștere economică proiectat pentru viitor.

Fără îndoială, unul din momentele importante în crearea acestei situații este începutul de acord care se conturează în relațiile dintre R.A.U. și Arabia Saudită în ce privește reglementarea problemei yemenite. Poate fi reamintit faptul că în cursul acestui an, în capitala Arabiei Saudite, Er Ryad, au avut loc tratative între reprezentanți ai Republicii Arabe Unite și Arabiei Saudite pentru soluționarea problemei yemenite. Era vorba în esență de retragerea sprijinului acordat de către Arabia Saudită bandelor rebele monarhiste amplasate pe teritoriul acestei țări și care efectuau incursiuni asupra teritoriului yemenit. Dar cercurile conducătoare din Arabia Saudită, departe de a accepta această evoluție firească a evenimentelor, au pus dimpotrivă o serie de condiții inacceptabile pentru viitorul Yemenului. Aceasta i-a făcut pe unii observatori să conchidă că „Feisal refuză studierea problemei Yemenului" *(Al Usbua Al Arabi)*.

În comparație cu această etapă, recentele tratative care au avut loc la Alexandria cu prilejul conferinței șefi-